Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 din

DRUŽINSKI TEDNIK

O OPTIMIZMU IN PESIMIZMU

Optimist ni človek, ki ne mara videti zlega. Le hkrati hoče videti tudi dobro. Ali, po besedah Roberta Louisa Stevensona:

Skozi isto okno sta pogledala dva moža:

Eden je videl blato na tleh, drugi zvezde na nebu.

Leto XII. Ljubljana, 29. avgusta 1940. Štev. 35 *(567)*

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti za 3 din znamk.

NAROČNINA

¼ leta 20 din, ½ leta 40 din, vse leto 80 din. V Italiji na leto 40 lir, v Franciji 70 frankov, v Ameriki 2½ dolarja. Drugod sorazmerno. — Naročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 din; v oglasnem delu 4·50 din. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. Notice: beseda 2 din. Mali oglasi: beseda 1 din. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Zgodovinski pomen Sueškega prekopa

Z zemljevidom

(Gl. str. 9)

OB PRVI OBLETNICI VOJNE

Z jesenjo se konča druga velika faza sedanje vojne. — Smrt soustanovitelja Sovjetske Rusije

V Ljubljani, 28. avgusta.

Ta teden mineva leto dni, odkar se je začela druga svetovna vojna, omejena za zdaj šele na Evropo.

Kakšna je bilanca teh 365 dni evropskega konflikta?

V slabih treh tednih je padla 32 milijonska Poljska. Poznavalci razmer so bili takrat presenečeni; kljub vojaško-tehniški in gospodarski zaostalosti dežele, vladani po oligarhiji naslednikov nesrečnega Pilsudskega, je svet mislil, da bo hrabri poljski narod dálje časa kljuboval navalu dosti močnejšega, predvsem pa neskončno bolje organiziranega nasprotnika. V tistih dneh se je slišala in brala marsikatera trda in prezirljiva beseda na rovaš premagane poljske vojske — ne nazadnje iz ust tistih, ki so tri četrt leta pozneje pozabili dokazati, da so sami le za trohico boljši.

Dober mesec dni po začetku vojne je Poljska izginila z zemljevida kot samostojna država: razdelili sta si jo Nemčija in Rusija, resda začasno samo in še ne v dokončni obliki aneksije. Prav te dni, se zdi, naj bi se ta začasnost izpremenila v definitivnost: iz Berlina prihajajo glasovi, da bo Nemčija proglasila še formalno [illegible] Rusija se je zadovoljila z manjšim: vzela si je samo ozemlje, ki je obljudeno z Belorusi in Ukrajinci, zato se je pa zavarovala še na severu, z utrditvijo svojih postojank nasproti Finski, možni bodoči zaveznici Nemčije.

Dobrega pol leta po porazu Poljske je Nemčija čez noč zavzela Dansko in vdrla na Norveško. Obe kulturno in civilizacijsko visoko razviti državi sta tako hitro podlegli predvsem zato, ker sta, pijani od blagostanja, pozabili na stari, a večno resnični rimski rek: *Si vis pacem, para bellum* (Če hočeš mir, se pripravljaj na vojno).

Mesec dni nato je padla Nizozemska, država, ki jo lahko karakteriziramo z natanko istimi besedami kakor Norveško. Za njo sta prišli na vrsto Luksemburška in Belgija; le-ta se je sicer izprva hrabro upirala, toda njena usoda je bila takisto zapečatena: kralj Leopold je kapituliral, videč, da njegov francoski zaveznik ne bo dolgo kos nemškim tankom in letalskim strmoglavcem.

In potem je Nemčija doživela prvi uspeh velikega formata, to pot že ob aktivni asistenci svoje zaveznice Italije: Francija, tretja velesila sveta, je raztrgala zavezniško pogodbo z Anglijo in prosila za premirje. Prva velika faza vojne je stopila v zgodovino in začela se je druga.

Na strani nasprotnic Nemčije je ostala Velika Britanija sama. Takrat šele je britanski parlament izprevidel, da je ta vojna hudo resna stvar in da gre angleškemu imperiju za kožo. Chamberlain, grobar Češkoslovaške, je moral odstopiti in na njegovo mesto je stopil Winston Churchill, mož, ki je Angleže dolga leta zaman opozarjal na dogodke, ki so se pripravljali. Šele s Churchillovim prihodom na oblast se je Velika Britanija začela zares pripravljati na vojno.

Toda veliko vprašanje je, ali bi bila Anglija kos preizkušnji, ki se ji je pisala takoj po katastrofi Francije, da ji ni posredno — hote ali nehote, ta trenutek ni važno — prišla Rusija na pomoč. Staljin je že po prebitju francoske fronte pri Sedanu videl, kakšen bo neizogibno konec vojne na Francoskem. Porabil je priložnost in anektiral vse tri baltiške države. Potem je počakal na kapitulacijo Francije in teden dni nato prisilil Romunijo, da je odstopila Rusiji njeno nekdanjo pokrajino Besarabijo.

Z vdorom Rusije v vzhodni in jugovzhodni del Srednje Evrope se je politični in vojaški položaj na zahodu na mah preobrnil. Grozila je nevarnost, da plazu, ki se je začel valiti proti Srednji Evropi in Balkanu, ne bo moči ustaviti, če se takoj kaj ne ukrene. Ogrska je začela po prestanem prvem strahu pred rusko nevarnostjo na ves glas zahtevati Sedmograško; na jugu se ji je pridružila Bolgarija s klicem po Dobrudži. Ruski diplomati seveda tudi niso rok križem držali.

Tako smo doživeli salzburško konferenco in nekaj tednov nato pogajanja med Romuni in Madžari in med Romuni in Bolgari. Vprašanje Dobrudže je ta trenutek že urejeno, ne gane se pa z mrtve točke likvidiranje spora med Bukarešto in Pešto. Vse kaže, da v zakulisju režira odpor Romunije njena velika vzhodna soseda.

Tako so minevali tedni in meseci in poletje se je že nagnilo — ne da bi bili doživeli bliskoviti nemški napad na britansko otočje. Šele v drugi polovici avgusta, torej skoraj cela dva meseca po zmagi nad Francijo, se je Nemčija odločila za letalski napad na Anglijo v velikem obsegu.

Toda Velika Britanija se je bila medtem že za silo pripravila in nemški napad ni rodil tistega uspeha, ki ga je svet pričakoval. Ni izključeno, da Nemčija sama ni računala že z zmago; morda je hotela samo preizkusiti trdnost angleškega odpora in nato izpremeniti taktiko. Dejstvo je, da so veliki nemški letalski napadi na Anglijo popustili že po tednu dni in se šele zdaj, po nadaljnjem tednu približnega zatišja, začeli spet stopnjevati.

Tako smo se približali koncu druge faze sedanje vojne. Velika Britanija je bila medtem izgubila proti Italiji vzhodnoafriško Somalijo. Vojna se je začela širiti v vzhodno Sredozemlje: napetost med Italijo in Grčijo in nervoznost v Egiptu spričo italijanskih vojaških priprav v Libiji to dokazujeta.

Druga velika faza vojne bo za nami, ko bo poletje zatonilo in se bo z meglo in z jesenskimi viharji okoli Anglije začel uvod v zimo. Dotlej bodo pretekli še trije tedni. V tem času se zna še marsikaj zgoditi, vendar ni prav verjetno, da bi bilo glavno prizorišče tega dogajanja britansko otočje. Časopisje ugiba o možnosti vdora v Anglijo in ga primerja z napadi na druge države: Poljska je padla v 17 dneh, Norveška v slabem mesecu, Nizozemska v dobrem tednu, Francija v 14 dneh. Toda nobena izmed teh držav ni podlegla na morju (šibka Norveška pri tem razmišljanju ne šteje). Časovna primerjava — vsaj po dosedanjih izkušnjah — torej ne drži.

Zato mislimo, da se bo druga velika faza evropske vojne — vsaj kar se Anglije tiče — končala približno s stanjem, v kakršnem smo danes. Šele na pomlad bi po našem stopili v tretjo, najbrže predzadnjo fazo. Ni neverjetno, da se bo dotlej evropska vojna izpremenila že v svetovno. Priprave Združenih držav so že kar preočitne; velevažni obrambni dogovor med USA in Kanado dá misliti. Celo Randolph Hearst, znani ameriški časopisni magnat in neizprosni zagovornik izolacijske politike, napoveduje, da bodo Združene države najpozneje v novembru že v vojni. Novembra bodo namreč v Ameriki predsedniške volitve...

*

V Mexicu (Mehika) se je prejšnji teden tragično končala dramatska kariera soustanovitelja sovjetske vladavine v Rusiji: atentatu je podlegel Lev Bronstein Trockij, večni Žid 20. stoletja.

Lev Trockij, poleg Lenjina najvažnejša postava zgodnje povojne Rusije, si je pridobil za sovjetski režim neprecenljive zasluge: on je namreč tisti, ki je organiziral rdečo vojsko in tako pomagal zasidrati boljševizem v Rusiji.

Kot neizprosen doktrinar in brezpogojen zagovornik svetovne revolucije je bil Trockij v svoji domovini v velikih časteh vse dotlej, dokler se ni nova vladavina utrdila. Pozneje je pa moral priti navzkriž s sovjetskimi diplomati in državniki, v prvi vrsti s Staljinom. Le-ta ga je najprej pregnal v Turkestan, pozneje mu je pa dovolil izselitev v Turčijo. Kot bolan mož se je Trockij zatekel iz Turčije v Belgijo, od ondod se je pa moral seliti po vrsti na Angleško, v Avstrijo, Nemčijo, Francijo, na Češkoslovaško in na Norveško, dokler se ni nazadnje nastanil v Mehiki.

Lord Beaverbrook, minister za letalstvo in za Churchillom najmočnejša osebnost na Angleškem, je v ponedeljek izjavil, da je Anglija izdelala pretekli teden več letal kakor katera koli država kdaj koli v zgodovini.

Kljub bolezni se je Trockij vse do smrti ukvarjal s politiko, izpodkopavajoč Staljinu tla, kjer je le mogel. Imel je mnogo simpatizerjev, celo med tistimi, kjer bi jih človek ne pričakoval: med zastopniki konservativnih svetovnih nazorov. Le-ti so videli v njem samo sovražnika evolucijskega Staljinovega sistema, ne pa pristaša svetovne revolucije.

S svojo tragično smrtjo je tudi Trockij potrdil resničnost starega reka, da revolucija lastne očete požre.

Observer

Preskrba Evrope z žitom

Ugledni švicarski dnevnik »Neue Zürcher Zeitung«, sloveč posebno po tehtnosti svojih gospodarskih člankov, je pred kratkim priobčil pod gornjim naslovom v svoji gospodarski rubriki zanimiv, s številkami podprt članek. Iz njega povzemamo:

Poznavalec svetovne žitne trgovine s skrbjo premišljuje, kako se bo Evropa prehranila, če bo vojna dolgo trajala. Evropa se kot celota še zdaleč ne more preživeti z lastnim pridelkom živeža in krme. V letih 1934./35. do 1938./39. je evropska celina uvozila tele količine žita (v milijonih ton):

pšenice	moke	koruze	ječmena	ovsa	Skupaj
5·7	0·5	5·0	1·6	0·6	13·4

Od tega uvoza je prišlo iz Evrope same (iz vzhodnoevropskih držav):

pšenice	moke	koruze	ječmena	ovsa	Skupaj
1·6	0·1	1·3	0·6	0·1	3·7

Če od gornjih številk odštejemo spodnje, dobimo uvoz iz prekmorskih dežel:

pšenice	moke	koruze	ječmena	ovsa	Skupaj
4·1	0·4	3·7	1·0	0·5	9·7

V normalnih razmerah mora torej evropska celina uvoziti od zunaj skoraj 10 milijonov ton žita in krme, če naj 12 mesecev prav prehrani ljudi in živino. Toda sedanje razmere ne morejo veljati kot normalne, ker je mnogo dežel, ki žito pridelujejo, izpremenilo gospodarja — kakor n. pr. Besarabija, ki zato ne pride v poštev pri oskrbi Evrope — ali jih je pa vojna razdejala ali vsaj prikrajšala njihov pridelek. Saj mnogo zrelega žita ni bilo moči požeti, ker zaradi mobilizacije ali pa evakuacije in drugih vojnih vzrokov ni bilo na razpolago delovnih sil.

Dalje lahko že danes pribijemo, da je letošnja letina na evropski celini podpovprečna, to se pravi, da bi bil Evropi potreben nadnormalen uvoz. Če bo evropska žetev za 5% pod normalo, bo to pomenilo za dobrih 6 milijonov ton manj pridelka, zakaj leta 1937. n. pr. je letina pšenice, rži, ječmena, koruze in ovsa vrgla v Evropi dobrih 120 milijonov ton. Iz prekmorskih dežel bi bilo torej treba uvoziti 15 do 16 milijonov ton. Predstavljajmo si posledice za Evropo, če bi se zaradi vojne in blokade tolikšna količina živeža ne mogla nabaviti ali pa le v prav majhni meri.

Po najnovejših podatkih mednarodnega kmetijskega zavoda v Rimu bo letina na Bolgarskem, Grškem in v Jugoslaviji malce pod povprečno. Žetev na Turškem je bila obilna. Skandinavske in baltiške dežele poročajo soglasno o podpovprečni ali pa celo slabi letini. Kar se Nemčije in Francije tiče, manjkajo številke, vendar ni verjetno, da bi bile vremenske razmere v teh dveh državah boljše ko drugod; vrh tega tudi mobilizacija poljskih delavcev produkciji nikakor ni mogla biti v prid. Zato je treba tudi v teh deželah, ne glede na vojne dogodke same in na njihove posledice za žetev, računati s podpovprečno letino.

Če vse to upoštevamo, ne more biti nikakršnega dvoma, da bo letošnji žitni pridelek v Evropi najmanj za 5 odstotkov pod povprečjem. Zatorej bo razen manjkajočih 9—10 milijonov ton manjkalo celinski Evropi v tekočem žitnem letu (od 1. avgusta 1940. do 31. julija 1941.) najmanj še 6 milijonov ton za normalno prehrano ljudi in živine.

Sicer ne gre prezreti, da ima Evropa še nekaj žitnih zalog. Toda kljub temu postaja vprašanje, kako naj se zboljša uvoz iz prekmorja, nadvse nujen in resen problem.

K obletnici

hrvatsko - srbskega sporazuma

KNEZ NAMESTNIK PAVLE

Dr. VLADKO MAČEK, voditelj hrvatskega naroda

DRAGIŠA CVETKOVIĆ, predsednik jugoslovanske vlade

Po angleškem letalskem napadu na Hannover: pogled na neko hannovrsko ulico. — Hannover slovi med drugim tudi po tem, da so se v njem rodili predniki sedanje angleške dinastije.

MODERNA DEKLETA...

Nekega popoldneva sem sedela s svojimi sošolkami v neki ljubljanski slaščičarni. Pogovarjale smo se o marsičem in tako je ena sprožila vprašanje, kaj bo katera postala, ko bo dovršila srednjo šolo.

»Jaz bi bila rada pilotka, kraljica višav,« je dejala prva. Druga se je oglasila: »Jaz bom doktorica medicine«, »Svetnica bi bila rada,« je pripomnila tretja.

Vse so hotele priti na mesta, ki bi jih lahko moški zasedli.

Ne da bi bile to kakšne mladostne sanje, o ne, ampak premišljeno govorjenje že zrelih deklet in ne ena si ni želela zakonskega stanu! Ne ena ni izgovorila besede: »Jaz se bom pa poročila in postala mati. Mati! Za mene najlepše, kar ženska lahko postane! Življenje bi dala otroku, četudi bi morala dati za to življenje na oltar materinstva.«

Vsi nosovi so se zavihali, bodisi zaradi posmehovanja, nekaj pa tudi iz sramu, kajti na dnu srčka je pa mogoče le katera hranila svetlo misel o materinstvu.

Hitro sem se poslovila in odšla, sama pri sebi sem pa mislila: »Kar postanite pilotke, doktorice, svetnice in podobno! Ne rečem, da ne bi smele biti žene v službi, to že; ampak tam, kjer ste potrebne, ne pa odjedati kruh možem, sinovom revnih staršev, ki bi radi zaslužili, da bi vsaj malo pomagali domačim, ki so zanje trpeli, da so se izšolali. Jaz pa bom mati, skrbna in preprosta, brez namazanih ustnic, kakor ve. Ve boste porabile polovico svojega zaslužka za lepotičenje, in ko boste zahtevale povišanje, boste dobile odgovor: »Za lepotna sredstva imate dovolj in mi moramo skrbeti v prvi vrsti za moške.«

To se slovenskim ženam ne bi smelo pripetiti! Svoje življenje naj bi posvetile otrokom, da bo zrasel dober nov rod v čast in ponos Jugoslavije.

C. Z.

Moderna Romeo in Julija

Mlada Beograjčanka je s svojim izvoljencem pobegnila od doma

Zaljubljenca grozita s samomorom, če jima ne dovolijo poroke

Beograd, avgusta.

Desanka Marković, beograjska lepotica, je pred nekaj dnevi skrivnostno zbežala z doma. Starši so sprva mislili, da se ji je pripetila kakšna nesreča; pozneje so pa dobili njeno pismo, v katerem jim pojasnjuje svoj odhod.

Desanka Marković, mlada Beograjčanka, in mladi trgovec Mile Brisel sta se zaljubila drug v drugega. Svojo ljubezen bi bila rada kronala s poroko; tu so pa nastopili njuni starši, ki so odločno nastopili proti njuni zvezi. Posebno Desankin oče je silno strog in pravi, da svojo hčer rajši ubije, kakor da bi postala Miletova žena. Ta odločni odpor svojih staršev sta si mlada zaljubljenca tako k srcu gnala, da sta sklenila pobegniti od doma.

Desanka je neko jutro odšla v svojo službo, opoldne se pa ni vrnila domov. V svojem pismu, ki ga je pisala staršem, pravi: »S svojim ženinom sem odšla z doma, da se na skrivaj poročiva. Ker ste vi tako trdosrčni z menoj in zveze z Miletom ne dovolite, bova poiskala zaščite pri drugih ljudeh...«

Desanka in njen zaročenec sta to pismo poslala Desankinemu očetu po nekem dečku. Oče je seveda takoj prijavil hčerin beg na policiji. Ves potrt je potem premišljeval, kako bi mlada ubežnika našel in ju spet privedel domov. Vse drugo mu je rojilo po glavi, samo da bi svoji hčeri dovolil poroko, ne. Domači, ki poznajo njegovo naravo, so ga hodili tolažit; on je pa samo premišljeval, kako bi se mladima zaljubljencema osvetil za sramoto, ki sta mu jo bila pripravila.

Med tem si je tudi policija belila glavo in neprestano iskala mlada ubežnika. Ves njen trud je bil pa zaman. Mlada zaljubljenca sta se dobro skrivala pri babici v Novem Sadu. Ko sta čutila, da jima je policija za petami, sta takoj menjala svoje skrivališče. Seveda je bilo to skrivanje tudi njima kaj kmalu zoprno in sta se odločila, da se vrneta domov v Beograd. Zaljubljenca sta se odločila, da bosta še zadnjič zaprosila starše za poročno dovoljenje. Če jima ga starši spet ne bodo hoteli dati, potem bosta skočila s savskega mostu v vodo.

Kmalu nato sta oba odpotovala v Beograd. V vlaku jima je bila policija že skoraj na sledu, tedaj je pa na beograjski postaji kar naenkrat zmanjkalo vsakega sledu za njima. Šele pozneje je policija izvedela, da sta takrat mlada zaljubljenca odšla k nekemu Čehu in se pri njem nastanila. Tu pa spet nista našla zaščite. Čeh je namreč v časopisih bral o njunem pobegu in ju takoj prijavil policiji.

Ko je policija o najdbi hčerke obvestila očeta Milana Markovića, je ta takoj odšel k ubežnikoma. Našel ju je brezskrbno sedeča v svoji sobi. Vsem trem je bilo silno težko pri duši. Toda Desankin oče se je takoj zbral in jezno zavpil nad Desanko: »Kaj misliš zdaj in kod si vse te dni hodila?«

Mlada zaljubljenca sta oba hkrati odgovorila: »Ali nama dovoliš poroko ali se pa ubijeva.« Oče se je te grožnje ustrašil in je zato poroko dovolil. Stvar pa s tem še ni bila končana. Premagati je bilo treba še Miletove starše, ki so svojemu sinu prav tako trdovratno branili poroko.

Zdaj so vsi trije odšli k Miletovim staršem. Tu so se po prvem ganljivem sprejemu takoj začeli pričkati. Miletovi starši so grdili Desanko; tudi Milanu so očitali, da je bolan in nesposoben za samostojno življenje. Ko so končno užalili še Desankinega očeta, je vsa tragedija dosegla višek. Desankin oče je vstal in odšel proti vratom. Preden je pa zaprl vrata za seboj, je še dejal svoji hčeri: »Desanka, ti ostani v Miletovi hiši in se ne vračaj več domov. Rajši vidim, da se po toliki sramoti vrneš iz te hiše mrtva kakor živa. Jaz grem na policijo...« In res je šel.

Kaj se je potem še odigralo v hiši Miletovih staršev, ne vemo. Ko se je Desankin oče vračal s sodišča, kjer je Miletove starše tožil, je srečal svojo hčer, ki je tudi šla na policijsko stražnico.

Večina Beograjčanov je seveda na strani mladih dveh. Kljub težki borbi, ki jo bojujeta za svojo ljubezen, vsi upajo da se bo zgodba modernega »Romea in Julije« srečneje končala, kakor se je ljubezenska tragedija njunih davnih sotrpinov, Romea in Julije.

PRIVATNA DVORAZREDNA
TRGOVSKA ŠOLA
ZBORNICE ZA TRGOVINO OBRT IN INDUSTRIJO
LJUBLJANA, Gregorčičeva 27
(TRGOVSKI DOM)
ŠOLA IMA PRAVICO JAVNOSTI
SPREJEMA
DIJAKE Z MALO MATURO
ALI
ZAVRŠNIM IZPITOM
VPISOVANJE VSAK DAN
OD 10. DO 12. URE
ZAČETEK POUKA 10. SEPTEMBRA.
TELEFON 33-40.

Politični tednik

Prva obletnica sporazuma

V ponedeljek 26. t. m. je minilo leto dni, od kar je podpisan sporazum s Hrvati. Začel se je z ostavko Dragiše Cvetkovića in še štirih drugih ministrov. Zaradi te ostavke je dne 4. februarja 1939. padla Stojadinovićeva vlada. Knez namestnik Pavle je še isti dan poveril g. Cvetkoviću nalogo, da sestavi novo vlado. Ze naslednji dan se mu je to posrečilo; nova vlada je 6. februarja prisegla in takoj začela delo. V aprilu so bile že vse priprave za sporazum končane in 26. avgusta 1939. so na Bledu podpisali sporazum in obenem sestavili novo vlado, ki so vanjo vstopili tudi zastopniki Hrvatske kmečke stranke in Kmečko-demokratske koalicije. Z uredbo o banovini Hrvatski so Hrvatom omogočili, da sami izvršujejo oblast na svojem narodnem področju. Po vsi državi so sprejeli vest o sporazumu z navdušenjem in odobravanjem.

Na dan prve obletnice tega pomembnega dogodka je bila v Zagrebu slovesna seja vlade. O seji so objavili uradni komunike, ki pravi med drugim, da je imel predsednik vlade govor o zgodovini in pomenu sporazuma in o osnovah vladne politike. Jugoslavija se je notranje konsolidirala, kar je omogočilo razne ukrepe za povzdigo našega gospodarstva. V zunanji politiki stremi Jugoslavija za tem, da ohrani narodu mir in da se ustvari iskreno in prijateljsko politično in gospodarsko sodelovanje z vsemi našimi sosedi, zlasti z Nemčijo in Italijo. Prijateljstvo s tema državama se naslanja na bistvene interese Jugoslavije. Zdaj, ko se kažejo nove smernice v preureditvi Evrope, mora pri tem delu tudi Jugoslavija sodelovati. Vlada upa, da bosta obe veliki sosedi razumeli napore prijateljske države.

Glede notranje politike so ministri proučevali razne zakone in gospodarske ukrepe, potrebne za prilagoditev splošnim izpremembah, ki so se zgodile in se še gode v Evropi. O tem bo ministrski svet še razpravljal na prihodnjih sejah. Govorili so tudi o bodoči prehrani glede na letošnjo žetev. Vlada bo poslala v tujino posebne odposlance, ki naj poskrbe, da bomo tudi iz tujine dobili znatnejše količine življenjskih potrebščin. (Glej tudi sliko na 4. strani.)

*

Enotno moko in enoten kruh bomo dobili v vsi državi. »Službene novine« so že objavile uredbo, ki naj zagotovi prebivalstvu in vojski zadostno količino pšenične moke in kruha. PRIZAD bo prisilno odkupil vse presežke pšenične moke, ki presegajo lastne potrebe posameznih kmečkih gospodarstev. Za presežek velja vsa pšenica in moka, ki je je več ko 300 kg, odnosno 240 kg na vsakega člana kmečkega gospodarstva, pri čemer je treba odračunati pšenico, potrebno za setev. Od 1. septembra dalje bodo morali vsi mlini mleti pšenico tako, da bodo dobili iz 100 kg pšenice največ 10 kg bele moke in zdroba ter 70 kg presejane krušne moke. Za peko se bo smela uporabljati le takšna krušna moka. Za ta kruh bo veljala enotna cena; prodajati ga bodo pa smeli šele dan po peki. Prav verjetno je, da bo izšla naredba o obveznem mešanju pšenične moke s še drugimi vrstami žitne moke za peko kruha.

Čunking v razvalinah. O japonsko-kitajski vojni prihajajo v poslednjem času kaj redke vesti. Vojna v Evropi nas pač sili, da se bolj zanimamo za dogodke, ki tudi nas posredno zadevajo. Zdaj kaže, da so Japonci začeli huje pritiskati na Kitajsko. O tem priča strahoten letalski napad na začasno Čangkajškovo prestolnico Čunking, ki so jo bombe do tal porušile, da je vse mesto v razvalinah.

Atentator je ubil Trockega. Nekdanji Ljeninov sodelavec Lev Trocki je postal žrtev atentata. V njegovem stanovanju v Mexico Cityju ga je spečega po kosilu napadel belgijski komunist Jacques Monar in mu zadal več udarcev s kladivom po glavi in ramah. Trocki je poškodbam kmalu podlegel. Atentatorja so aretirali.

Egipt bo na napad odgovoril z orožjem. Egiptski parlament je imel več ur trajajočo tajno sejo, na kateri so sklenili, da bo Egipt takoj stopil v vojno, ako bo neposredno napaden.

Sedanji položaj Francije je hujši kakor med vojno, je izjavil minister za delo, Belin. Na ugodnosti, ki jih je dajal gospodarski liberalizem, bo treba pozabiti. Zaradi pomanjkanja živeža in surovin bo vlada uvedla načrtno gospodarstvo. V ta namen bo razpustila vsa dosedanja združenja gospodarskih podjetnikov in strokovnih delavskih sindikatov.

Avtoritarno vladavino bodo uvedli na Japonskem po zgledu Nemčije in Italije. Dovolili bodo samo eno politično stranko. Ministrski predsednik je že imenoval poseben odbor, ki bo izvršil vse priprave.

Leto dni nemško-sovjetskega nenapadalnega pakta je te dni proslavil nemški in sovjetski tisk. Na obeh straneh zagotavljajo, da imata obe državi od tega zlasti velike gospodarske koristi.

Nemci so spustili poljske vojne ujetnike. Po švicarskih vesteh so Nemci spustili na svobodo že 90% poljskih ujetnikov. Sklenili so, da jih bodo zaposlili v industriji, ker to Nemčiji narekujejo gospodarski interesi.

Pogajanja med Romunsko in Madžarsko. V Turn Severinu se nikakor ne morejo zediniti. Romuni nudijo dosti manj, kakor zahtevajo Madžari, in zato je madžarska delegacija v soboto odpotovala iz Turn Severina. Pred odhodom so Romuni stavili Madžarom dva nova predloga. Izročili so tudi zemljevid s točno začrtanimi novimi mejami med obema državama. Romunija vztraja na zahtevi, da mora biti osnova pri pogajanjih izmenjava prebivalstva. Vse kaže, da se bodo pogajanja nadaljevala na Madžarskem. Madžari so predlagali Margaretin otok na Donavi pri Budimpešti, Segedin in neko kopališče ob Blatnem jezeru.

Varnostni ukrepi na Grškem. Na Grškem se še zmerom ni polegla napetost zaradi potopitve križarke »Helli«. Vlada je poklicala pod orožje štiri letnike rezervistov, obenem je pa vsem tujim letalom prepovedala letenje nad grškim ozemljem. Grška vojna mornarica je v strogi pripravljenosti in neprestano patruljira ob epirski obali. Vsi dohodi v pristanišče Arto v Epiru so zaprti z minami.

Letalski napadi na Anglijo in Nemčijo postajajo čedalje srditejši. Na kraju prejšnjega tedna so zaradi slabega vremena nekoliko prenehali, a so se s podvojeno silo začeli takoj, čim se je vreme izboljšalo. Letalski napadi ne mirujejo niti ponoči. Podnevi so od zore do mraka srditi letalski spopadi. Bombe povzročajo na obeh straneh veliko škodo, poročila o nji si pa močno nasprotujejo.

Nov gradbeni minister. Kraljevski namestniki so sprejeli ostavko, ki jo je podal gradbeni minister dr. Miha Krek in ga razrešili dolžnosti. Za novega gradbenega ministra so imenovali drž. svetnika Danila Vulovića iz Beograda, dr. Miho Kreka pa za ministra brez listnice.

Društvo prijateljev Rusije odklonjeno. V Zagrebu so ustanovili društvo prijateljev Rusije. Začasni predsednik tega društva, znani zagrebški kipar Avgustinčič je zdaj sprejel obvestilo banske uprave, da ustanovitev društva ni dovoljena.

Poštno ravnateljstvo objavlja, da bodo od 26. avgusta dalje pismonoše spet dostavljali pisemske pošiljke popoldne. Popoldne bodo dostavljali v Ljubljani, Celju, Kranju, Mariboru, Murski Soboti in Ptuju.

V skalovju Velebita se je razbilo potniško letalo, ki je obratovalo med Zagrebom in Splitom. Sled za letalom je prvi našel kmet Miloš Vitas iz Počitelja pri Medaku. Kmet je videl, kako je letalo usodnega dne krožilo nad Velebitom, kakor da bi iskalo prostor za pristanek. Nekaj minut pozneje je zaslišal strašen pok. Ko je drugi dan izvedel o nesreči, je takoj odšel s svojim sinom v velebitske planine in iskal pogrešano letalo. Na neki skali se mu je nudil grozen prizor. Letalo je bilo padlo na pečino in se razpolovilo. En del kril je padel proti Liki, drugi del pa proti morju. Okrog polomljenih kril so ležala trupla ponesrečencev. Vitas je najdbo takoj prijavil. Na kraj nesreče je prihitela komisija, ki je ugotovila, da letalo najbrže zaradi goste megle ni videlo skal in zato treščilo vanje. V letalu je bilo dvanajst popotnikov, ki so bili vsi takoj mrtvi. Poleg pilota Striževskega in radiotelegrafista so se v letalu še vozili: zagrebški odvetnik dr. Miroslav Vranić s soprogo Nado, švicarski književnik dr. Waldhausen s soprogo, tajnik francoskega poslaništva v Beogradu Maurice Peyregne, veletrgovec z usnjem Albert Hartman, lekarnar Dragotin Weinberger, gainž. Mira Rechnitzer in 22letna Ljubljančanka Vita Otoničarjeva.

10 milijonov dinarjev so odobrila oblastva za izsuševanje mostarskega blata. S tem izsušenjem bodo kmetje pridobili 3300 ha zemlje. Ker so prav na tem mestu kmetje precej gosto naseljeni in so njihova polja vsako leto večkrat pod vodo, bo izsuševanje veliko pripomoglo k blagostanju okoliških kmetov.

V slovenskih in bosanskih gorah je pretekli teden snežilo zaradi hitrega padca toplote in dežja. Sneg je pobelil vse višje gorske vrhove. Na Bjelašnici in nekaterih drugih hribih ga je pa zapadlo kar 20 centimetrov. Ljudje menijo, da bo letošnja zima zelo huda in mrzla.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

Izrabite priliko
partija prvovrstnih šivalnih strojev, več koles in otroških vozičkov je poceni na prodaj pri
»Prometu«
nasproti Križanske cerkve
Telefon 43-90
(Rabljene vzamemo v račun)

Listek „Družinskega tednika"

MUHA, NAŠA SOVRAŽNICA

Napisal Alan Devoe

Ljudski pregovor pravi, da človek dvema rečema ne more ubežati: smrti in davkom. Naravoslovec bi tema dvema najbrže pritaknil še tretjo stvar: muhe. V resnici so se ljudje v poletnem času že tako navadili enakomernega brenčanja po oknih, da se jim muha zdi nekaj vsakdanjega in neizogibnega. Zdi se jim, da muhi in njeni nesnagi, ki jo povsod pušča za seboj, nikakor ne morejo ubežati.

Prav zato, ker so ljudje navadno nasproti muham čisto ravnodušni in se ne potrudijo, da bi jih čim več pokončali, imamo danes na svetu nešteto bolezni več, kakor bi jih bilo treba. Kolera, vranični prisad, tifus, trahom, jetika in velik del krvave griže naših dojenčkov raznaša muha. Musca domestica, naša navadna sobna muha, je eden izmed naših najhujših sovražnikov.

Življenje muhe se razvija približno takole: muha samica odloži na gnoju ali smetišču kakor bucika majhno jajčece. Čez 24 ur zleze iz tega jajčeca majhna breznoga ličinka. V teku enega dne ta ličinka tako zraste, da ji postane kožica, ki jo obdaja, preozka in poči. Iz nje prileze črv, ki dobi takoj novo kožo. To se potem ponavlja še trikrat. Vsak dan se ličinka prelevi v črva in dobi novo kožo. Četrti dan dobi črv belkasto barvo in se zagrebe v zemljo.

Črv je potem zakopan v zemlji približno tri dni. V teh treh dneh se izvrše na njem velikanske izpremembe. Zapredku zraste šest nog, dvoje žilastih kril in oči. Nekako po treh dneh muha toliko zraste, da ji postane prostor v zapredku premajhen in kožica poči. Iz zapredka prileze dorasla muha. Ta se skozi zemljo prerije do sonca. Ko si posuši in napne svoja krila, lahko takoj zleti. Razvoj iz jajčka v muho traja navadno manj ko deset dni. Po tem času je muha dorasla in lahko takoj začne letati.

Važno opravilo muhe je njeno razmnoževanje. Če je muha ženskega spola, potem bo že v prvem tednu svojega življenja legla sto ali pa še več jajčk. V naslednjih desetih dneh bo spet odložila na stotine jajčk. To razmnoževanje se potem v enakomernih razdobjih nadaljuje. Če bi vsako jajce, ki ga muha odloži, živelo dalje in se neovirano razvilo v muho, potem bi se mušji rod tako razvil, da bi onemogočil življenje vseh drugih bitij. Na srečo se pa mnogo teh jajčk nikdar ne razvije v muho. Da si boste lahko približno predstavili kakšna množina muh bi se lahko razvila iz enega samega mušjega para, preberite tele številke. Od srede aprila pa do septembra lahko ima ena sama muha 335.923.200.000.000 potomcev, seveda če bi se iz vsake ličinke razvila muha.

Človeku se razvoj muhe in odrasla muha sama na sebi mora zdeti ogabna. Če bi pa še vedel za vsa gnusna mesta, ki jih muha, če le more obleze, potem bi se mu gotovo še bolj studila. Odrasla muha skrbi samo za svoj živež. V svoji prehrani pa seveda ni prav nič izbirčna. Odpadki vseh vrst so ji prav tako dobrodošli, kakor sladkor na naši mizi. Jé neprestano in to najrazličnejše jedi.

Muha je po vsem telesu na gosto pokrita z mehkimi dlačicami. Tudi na nogah in krilih je popolnoma porasla z dlačicami. Poleg teh dlačic ima muha na nogah še zbuhline lepljivih dlačic, s katerimi se lahko oprijemlje po predmetih in tako izvrstno pleza. Prav zaradi teh lepljivih dlačič muha lahko pleza po stropu. Dlačice, ki jih ima po vsem telesu, pa muhi omogočajo, da prenaša vso mogočo nesnago. Na koncu rilca ima muha dvoje mehkih mesnatih jezičkov. Žvekal nima, zato tudi ne grize. Sladkorja na primer ne more pojesti, ne da bi ga najprej oslinila in tako omehčala.

Prav zato, ker muha vsako jed, ki jo dobi na naši mizi, najprej obliže in pri tem pušča za seboj še razno nesnago, ki jo je nabrala na svojih lepljivih dlačicah, je našemu zdravju zelo nevarna. Ljudje, ki potem takšne jedi jedo, prav lahko zbole za najrazličnejšimi boleznimi potem si pa ne vedo razlagati, kje so to bolezen dobili. V resnici je vsega kriva samo muha.

Takšno je torej v glavnem življenje muhe, ki se začenja in končuje v blatu. Dr. L. O. Howard, ameriški entomolog, je ugotovil, da muha prenaša nič manj ko 30 različnih bolezni. Ko so natančno preiskali dlačice na muhi, so ugotovili, da lahko ena sama muha s svojim telesom naenkrat prenese 5 milijonov bakterij. Tako lahko ena sama musca domestica okuži celo družino.

Kako se najlaže ubranimo mušje nadlege? Pri tem poslu lahko že vsak posameznik doseže presenetljive uspehe. Priporočljivo bi seveda bilo, da bi se vse človeštvo zavzelo za to stvar in složno delalo za popolno iztrebitev tega škodljivega mrčesa. Navadno meščani mislijo, da so pred muhami na varnem, če se preselijo ven na deželo in gledajo, da so vsaj nekaj kilometrov od gnojišč ali stranišč. To pa seveda spet ne drži. Ugotovili so namreč, da muhe potujejo. Včasih ena muha tudi v poletu okrog 20 km ne omaga.

Najboljše sredstvo proti muham je seveda snaga. Ljudje po mestih naj pazijo, da imajo svoje stanovanje čisto in jedilne posode in jedi tako urejene, da so zmerom pokrite in tako muham nedostopne. Smeti, ki jih nekateri odlagajo, so za muhe največja naslada. Zato morajo ljudje smeti sežigati. Muhe v stanovanju odstranjujemo z muholovci in z drugimi sredstvi, ki jih lahko povsod kupite za malo denarja.

Posebno v pozni jeseni lahko v borbi proti muham dosti opravimo. V tem času namreč jajčka prezimujejo in se potem drugo spomlad zbude v življenje. Z vsako muho, ki jo torej uničimo jeseni, uničimo tudi na tisoče in tisoče njenih potomcev. Seveda ima pa tudi muha, kakor vsako drugo bitje pod soncem svoje sovražnike. Glavni njeni sovražniki so: kuščarice, žabe, krastače in ptice. Največ muh pojedo lastovke, kobilarji, hudourniki in žolne. Te živali najbolj škodujejo muham s tem, da pojedo veliko njihovih ličink in jajčk. Ljudje torej z rejo ptic lahko veliko pripomorejo k uničenju mušje zalege.

»The Reader's Digest«

VSAK TEDEN DRUGA

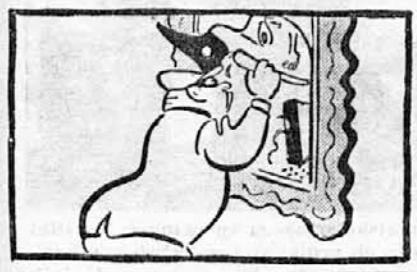

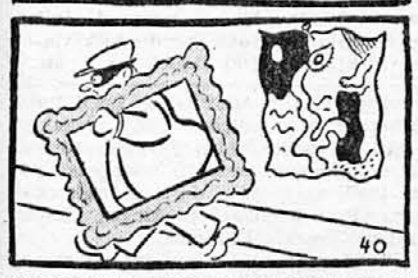

100 let je star naš najstarejši upokojenec Luka Vujović iz vasi Novega Dola pri Nevesinju. Pred dvema letoma je dobil pokojnino kot hercegovski vstaš in je nato zelo ponosen. Kljub svoji visoki starosti je še zmerom čil in zdrav in pride vsakega prvega osebno po svojo pokojnino v Nevesinje.

V Šibenik je prispel bivši španski minister Garzio Vajajo. Z njegovim prihodom so v zvezi pogajanja zaradi naših drv. V šibeniški luki je že več dni zasidran španski parnik »Generalife«, ki bo v kratkem odpeljal večjo količino naših drv na Špansko.

Veliko škodo je napravil ogenj v rafineriji eteričnega olja v vasi Dolih pri Stonu, last Iva Milića. To podjetje je razpošiljalo eterično olje in surova zdravilna zelišča po vsem svetu. Zaradi požara, ki je napravil precejšnje opustošenje, tovarna dalj časa ne bo obratovala in trpi zato vsa okolica veliko škodo.

Izvoz drv za kurjavo bodo omejili in je minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres stavil ta izvoz pod kontrolo direkcije za zunanjo trgovino. Izvoz drv bo v bodoče mogoč samo na podlagi izvoznega dovoljenja direkcije za zunanjo trgovino.

Iz drvečega vlaka je skočil 34letni Fran Krivak iz Velikega Trgovišča v klanjškem srezu. Ugotovili so, da se je Krivak usedel v napačni vlak. Svojo pomoto je spoznal šele proti Pragerskem in skočil iz drvečega vlaka na progo. Pri tem je prišel pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril. Krivak je bil takoj mrtev.

Ustroj za leteče mino je izumil Franc Ogrizek s Pobrežja pri Mariboru. Že več let je Ogrizek koval načrte za takšno mino. Zdaj se mu je pa le posrečilo napraviti mino, ki jo poganja bencinski motor. Mina ima v svojem sprednjem delu bencinski rezervoar, v zadnjem delu ima pa motor s primerno kapaciteto. Motor je tako urejen, da se lahko izloči, ako je to potrebno. Ogrizek je svoj izum predložil patentni upravi v Beogradu.

70letnico svojega obstoja praznuje zagrebška organizacija grafikov. V proslavo tega visokega jubileja bodo grafiki priredili v začetku septembra teden grafikov. Poleg tega bodo v prostorih Hrvatskega glasbenega zavoda odprli grafiki veliko grafično razstavo.

Kolonizacija v Banatu lepo napreduje; doslej so uredili že 27 kolonij s 4.200 hišami. Tam, kjer je bilo prej nerodovitno polje, se zdaj razprostirajo vasi. Novi kolonisti še zmerom prihajajo. Ker je v Banatu vendar še na stotine veleposestnikov, so na letnem zborovanju Zveze agrarnih zajednic za Banat zborovalci zahtevali, da se čimprej izvede likvidacija agrarne reforme.

Za vse žene in dekleta! Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10·— zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po lastnih dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfinejše mesne specialitete, od navadne močnate jedi do najfinejše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in barske pijače ter razne druge domače in tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle! To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuho zadovoljna. Nakažite din 10·— na račun Poštne hranilnice št. 14.259 ali pa pošljite v znamkah na spodnji naslov in pošljem vam knjižico poštnine prosto. **J. E. knjižna centrala, Ljubljana, Dvořakova 8.**

MARTIN KOJC

avtor „Učbenika življenja" sprejema dnevno v hotelu „Metropol" Ljubljana, od 16. do 18.

Novo žilo premoga so odkrili v dozdanjem rudniku v Murskem Središču. Ta premog je menda še veliko boljši od prejšnjega. Nov premogovnik ima tudi zato prednost, ker je bliže železniški postaji Murskem Središču. Strokovnjaki so ugotovili, da bodo lahko v tem novem rovu dnevno nakopali deset do petnajst vagonov premoga.

Novo džamijo bodo postavili muslimani v Sarajevu. Džamija je zbudila po vsem Sarajevu veliko zanimanje, ker muslimani že več stoletij niso postavili nobene. To bo po 300 letih prva nova džamija.

250.000 Nemcev bo v kratkem popotovalo skozi Jugoslavijo, ker so Sovjeti zasedli Besarabijo in Bukovino. Nemci se bodo v naši državi ustavili za 14 dni in so jim v ta namen v bližini Zemuna in Prahova že postavili primerna prebivališča, kjer se bodo lahko odpočili od dolge vožnje.

65 steklih psov so našteli v Zagrebu od novembra lanskega leta pa do meseca junija letošnjega leta. Ti psi so v Zagrebu obgrizli skoro vsak mesec do sto ljudi. Največ steklih psov je bilo iz predmestij, kjer imajo pri vsaki hiši psa.

1,493.000 dinarjev je stala gradnja mostov v Nazarjih v Savinjski dolini. Prvega septembra bodo pod pokroviteljstvom bana dr. Marka Natlačena mostove slovesno odprli in izročili prometu. Poleg tega bodo septembra tudi odprli cesto čez Savinjo ob gradu Vrbovcu ter Toničev most čez Dreto. Glavni most čez Savinjo je dolg 64 m in je okras temu lepemu letoviščarskemu kraju. Mostove je gradilo podjetje inž. Umka iz Ljubljane.

Dvesto let staro brivnico so zaprli v Sarajevu, ker je imela zadnje čase premalo obiskovalcev. Brivnica ni samo najstarejša v Sarajevu, temveč tudi v vsej Bosni. Lastniki so bili Ćadordžinovići. Tu so se shajali najstarejši Sarajevčani in so iz brivnice napravili pravo čitalnico. Zanimivo je, da v tej brivnici nikomur niso ostrigli las, pač pa so samo brili.

100 pomožnih šol bo odprla banovina Hrvatska po visokih gorskih predelih Hercegovine in Bosne. Ker je nepismenost v teh predelih še zelo velika, bo banska oblast postavila nove šole povsod, kjer je le mogoče. Ker pa imajo še zmerom premalo učnih moči, bodo v teh šolah poučevali otroci domačinov, ki jih bo banovina posebej pripravila za učiteljski poklic. Že jeseni bodo odprli 100 takšnih pomožnih šol, kjer se bodo otroci učili pisanja in čitanja, dokler ne bodo dobili redne osnovne šole. Pouk bo trajal od 15. oktobra do 15. aprila.

Trikrat je dobila drugo ime hčerka organista Mija Vučkovića iz vasi Mihovljana pri Zlatarju. Pred 15 leti se je organistu rodil otrok, za katerega niso vedeli, ali je fant ali dekle. Zdelo se jim je, da je fant, zato so ga krstili za Milana. Že po nekaj mesecih so pa starši ugotovili, da je otrok ženskega spola, in so ga zato prekrstili v Milico. Milica je počasi doraščala, a je bila zmerom bolj podobna fantu. Najrajši se je gibala v moški družbi, kadila je in nosila moško obleko. Pretekli mesec so jo starši poslali v Zagreb k zdravniku. V Zagrebu so Milico operirali in se je vrnila spet kot Milan k svojim staršem domov.

Nekaj pojasnila

K NAŠEMU FOTOGRAFSKEMU NATEČAJU

Naš fotografski natečaj je zbudil izredno zanimanje pri fotoamaterjih po vsej Sloveniji. Vsak dan dobiva naš slikovni oddelek vedno novo pošto z vedno novimi motivi. Ker je zanimanje tako veliko, a vsi prijatelji fotografije niso popolnoma razumeli navodil, ki smo jih priobčili v zadnjih dveh številkah »Družinskega tednika«, se danes vnovič obračamo do naših prijateljev fotoamaterjev z dodatnim pojasnilom.

»Družinski tednik« si želi dobro in aktualno sliko in se ne ustraši nobenih stroškov, toda slika, ki naj bi ustrezala našim potrebam, mora biti res dobra in res v čas zasidrana.

Iz obilice poslanih slik vidimo, da je med nami veliko dobrih amaterjev, a žal le malo fotoreporterjev. Naši fotoamaterji nam pošiljajo slike, ki predstavljajo lepote naših krajev, tudi slike s kakšne prijetne družbe in veliko drugih motivov, ki niso ne po sliki ne po besedilu postavljeni v sedanjost.

Zato moramo še enkrat pojasniti, kaj je za »Družinski tednik« zanimivo.

Zanimivi so dogodki, dogodki in še enkrat dogodki. Tam kjer ni nobenega dogajanja, tam tudi ni slike za nas. Res je, da se dogodki vsak dan ne najdejo, a kljub temu moramo vztrajati na tem.

Slika, predstavljajoča kmeta, ki žito žanje ali ga v kozolec pospravlja, ni za nas dogodek. Slika, ki predstavlja družbo pred trgovino ali gostilno, prav tako ni za nas dogodek. Slika, ki predstavlja psa in mačko pri isti skledi, ni več za nas, zakaj takšno sliko smo že priobčili pred dvema tednoma.

Dogodek je, če se je nekaj zgodilo, in sicer nekaj takšnega, kar se sicer ne zgodi vsak dan. Potrebujemo torej takšne stvari, ki bi popisane tudi brez slike lahko prišle v časopis. Na primer: odkritje spomenika kakšnemu zaslužnemu možu, slike, ki predstavljajo dogodke na kulturnem, političnem, socialnem, gospodarskem in športnem polju; slike o velikih nesrečah in elementarnih katastrofah. Itd.

Premislite malo in videli boste, da je tako prav. »Družinski tednik« ima veliko naklado in mora zadovoljiti ne samo vas, ampak vse svoje čitatelje in čitateljice. Pošiljajte nam zato aktualne slike. Slike, ki nekaj novega povedo. Veseli jih bomo, če boste kje slišali o kakšnem dogodku, vzemite aparat in skušajte dogodek ujeti na film. To se sicer ne dogaja vsak dan, zato bo pa toliko več vredno, za nas in — za Vas.

Slike aktualnih dogodkov, tudi tistih, ki se zgode v nedeljo, moramo imeti že v ponedeljek v rokah. Pošljete nam lahko še nerazvit film, poleg pa kratko pojasnilo in popis dogodka. Razvijanje filma opravimo v tem primeru sami na lastne stroške.

S fotografskim pozdravom:

uredništvo »Družinskega tednika«,
oddelek za slike

Poljske miši povzročajo letos mnogo škode po Hercegovini. Prizadeta je cela vrsta vasi, ki imajo že itak zelo skromna polja. Miši so zelo velike in njihov zarod se hitro množi. Kmetje se trudijo, da bi jih pregnali ali pa vsaj omejili njihovo razmnoževanje. Prosili so za pomoč oblasti.

Krasne zgodovinske freske so odkrili v cerkvici nad Mavrovimi Hani nedaleč od reke Bistre. Cerkvica je stara že več stoletij in ima ohranjene znamenite freske carja Dušana in carice Jelene. Ker so te freske izmed najjasnejših Dušanovih fresk, bodo gotovo kmalu dosegle prav veliko vrednost, za zgodovinarje so pa velika redkost.

Najmanj 150 milijonov kil soli bi lahko pridelali na leto doma, če bi izrabljali naše domače solarne. Tako pridelamo doma komaj 75 milijonov kil soli na leto, drugo moramo pa uvažati iz Turčije, Romunije, Nemčije, Tunisa in Egipta. S povečavo kotla v Kreki, oziroma z izkoriščanjem polne kapacitete naših solarn, še prav posebno v Ulcinju, bi postal nepotreben ves uvoz soli. Morske soli imamo veliko in tako prikladne kraje, da so že stari Rimljani in Benečani izkoriščali naša solna ležišča. V zadnjem času so pa naše solarne zelo zanemarjene in moramo sol kljub velikemu lastnemu obilju drago kupovati in uvažati iz drugih držav.

150 milijonov dinarjev bo stala zidava ogromne hidrocentrale na Sušaku, ki bo z vodi za elektrifikacijo dajala na leto 217 milijonov kilovatnih ur električne energije. Pri zidanju je zaposlenih 25 inženirjev, okoli 150 tehnikov in več ko 1000 delavcev. Delo so začeli že pred tremi leti in izkoriščajo vodno silo Ličanke in Lokvarke v delniškem in crikveniškem okraju. Intenzivneje so pričeli delati po ustanovitvi banovine Hrvatske. Od nove centrale bo dobivala elektriko vsa banovina; predvideno je pa, da bodo energijo nove hidrocentrale uporabljali tudi za elektrifikacijo železnic.

Huda avtomobilska nesreča se je te dni pripetila pri vasi Spodnjem Otoku na odcepu državne ceste od banovinske nad Radovljico. Avto je bil last Franca Zaletela iz Št. Vida, vodil ga je pa šofer Jerina. Avtomobil je na nepojasnjen način zdrknil v cestni jarek, zadel ob breg in se nato prevrnil, tako da je stal skoro navpično. V avtomobilu so bili poleg šoferja še Jerinova žena in njegov brat, neka gospa in neka gospodična. Najhujše poškodbe sta dobila šofer in njegov brat, ki sta se onesvestila. Vse poškodovance so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

V Gospiću grade veliko žitno shrambo, v katero bodo lahko spravili petdeset vagonov hrane. Občina sama bo na svoje stroške podaljšala električno omrežje od železniške postaje do žitne shrambe, banska oblast bo pa napeljala vodovod, kar jo bo stalo okrog 300.000 din.

Spomin slovenskega pisatelja Janka Kersnika so slovesno počastili in mu na brdskem gradu, v njegovi rojstni hiši, odkrili spominsko ploščo. Slovesnosti se je udeležilo nešteto domačinov, prijateljev in častilcev pisatelja in njegove rodbine. Obliko spominske plošče je poskrbel inž. arh. Simon Kregar, svojo pomoč pri proslavi je nudil tudi sedanji lastnik gradu Anton Kersnik. Svečanost je pričel domači župan g. Poznanič, ki je na kratko orisal pisateljevo delo in njegov pomen. Sledil je kratek govor, potem je pa fantek v slovenski narodni noši na odkrito ploščo položil šopek nageljnov. Glavni govornik je bil g. Fran Saleški Finžgar, ki je s svojim govorom zaključil svečanost.

Na koruzno zrno je napisal dva očenaša arhivski uradnik Dragoljub Brezanić iz Sarajeva. Ko je slišal, da se je nekemu narednika posrečilo napisati na koruzno zrno očenaš, se je takoj pričel vaditi v drobni pisavi. Pred nedavnim se mu je pa posrečilo napisati dva očenaša na zrno, ki ima komaj šest kvadratnih milimetrov površine.

Šolska objava. Starši, ki nameravate svojega sina ali hčerko vpisati v katero koli trgovsko strokovno šolo, pišite po nov prospekt tudi na: **Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15.** Zavod v enem šolskem letu pripravlja svoje učence in učenke za raznovrstno pisarniško službo. Ker je zavod znan po svojih odličnih uspehih, po svoji solidnosti in zmerni šolnini, ga najtopleje priporočamo. **Največji in najmodernejši te vrste v državi!**

Osebne vesti

Poročili so se: V Ljubljani: g. Mirko Roth, diplomirani tehnik, in gdč. Marija Stupanova; g. Albin Šega, uradnik OUZD, in gdč. Magda Povšetova, uradnica OUZD; g. Janko Moder in gdč. Otilija Pavlovčičeva; g. Franc Šušteršič, profesor, in gdč. Minka Jegličeva; g. Miran Pečar in gdč. Ljudmila Meškova iz Celja. V Trbovljah: g. Efrem Pavlič, učitelj, in gdč. Marjana Vrtačnikova, uradnica Bratovske skladnice, g. Vereno Korošec, učitelj, in gdč. Anica Rožajeva. V Kamni gorici: gosp. France Gmajnar, posestnik in mojster KIDa na Jesenicah, in gdč. Milka Šušteršičeva. V Mariboru: g. France Erpič, poštni upravnik iz Mežice, in gdč. Anica Blasinova, poštna uradnica iz Maribora. Na Brezjah: g. Vinko Hameršak, mestni uradnik v Mariboru, in gdč. Valpurga Lužnikova, mestna uradnica v Mariboru. V Zagrebu: g. Dominik Rode, veterinar iz Device Marije v Polju, in gdč. Dragica Tomanova iz Trbovelj. V Celju: gosp. Jožef Jaklič, železniški uradnik, in gdč. Darinka Lukežičeva, zasebnica; g. Alojzij Najdenič in gdč. Frančiška Čvanova; g. Jožef Kranjc, rokavičar, in gdč. Frida Vrbančičeva, šivilja; g. Anton Ganc, mizar, in gdč. Kristina Jagrova, zlatarka. Bilo srečno!

Umrli so: V Ljubljani: Jože Petrič, oficijal državnih železnic v pokoju; Minka Zrimškova; Marija Česnikova, trgovka in hišna posestnica. V Kamni gorici: 64letni Anton Rožič. V Mariboru: 71letni Anton Tkalec, trgovec in hišni posestnik; 85letna Terezija Hrastnikova; Jakob Zagar, trgovec in posestnik. V Ptuju: 19letni Janko Malek; Viljem Elsbacher, realitetni posestnik, 61letna Karolina Hoinigova; Mina Šunkova. V Trbovljah: 53letni Ivan Krmelj, rudar. Na Ruperčvrhu: Feliks Stare, veleposestnik in industrialec. V Naklem pri Kranju: Ana Benedičičeva. V Borovnici: Andrej Dolenc, finančni preglednik v pokoju. V Dolskem pri Kranju: Pavla Solinova. V Sevnici ob Dravi: Ana Pavliničeva. V Zgornjih Gameljnah: Ivan Bizant, trgovec, gostilničar in posestnik. Naše sožalje!

ŽRCALO *naših dni*

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Naši južni bratje

Vozil sem se z vlakom iz Maribora. V vagon je vstopila večja družba Srbov, ki so se vračali z orožnih vaj. Utrujeni, zarjaveli fantje so mirno sedeli in se pomenkovali. Tedaj vstopi mlajša gospa z otrokom v naročju. Opazoval sem te fante in se jim začudil. Dva sta takoj skočila kvišku, da sta napravila prostor za gospo in še za sinka, ki ga je posadila poleg sebe.

Blizu neke postaje je morala z otrokom na stranišče. Ker je na postaji še ni bilo nazaj, je možakar, ki je vstopil, hotel po vsej sili sesti na njeno mesto, češ naj pa ostane na sedežu, če je njen. Tedaj se je spet dvignil krepak zagorel Srbijanec, stopil pred prazni prostor in vsiljivcu krepko dejal, da je prostor zaseden in da bo čakal gospo.

Vesel sem bil teh fantov in se spomnil, kakšno krivico nam delajo naši nasprotniki, ki tako zaničljivo govore o nekakšni »balkanski« kulturi. **S.**

Bežigrajski uri

Pred nekaj meseci so presadili za Bežigrad »novo« javno uro. Vsi smo se tega veselili.

Na žalost morajo pa vsi Bežigrajci po vrsti ugotavljati, da je ura postavljena le v reklamne svrhe... Štiri strani ure kažejo včasih štiri različne čase. Niso samo trije Bežigrajci, ki so se kesali, ker so verjeli eni ali drugi strani te navihanke. Morda je Bežigrad preblizu severnega tečaja in imajo magnetne sile svoje prste vmes. Javna ura, ki stoji še severneje kot ta, smrči...

Bežigrajec Rasto

Četrta božja zapoved

Pretekli teden sem se peljala na progi Ljubljana—Kamnik. Opazovala sem svoje sopotnike. Stara kmečka ženica, njena hči mestna »frza« in njen fant.

Imeli so velik kovčeg. Oglasi se mati in reče: »Ali bosta nesla kovčeg vidva nekaj časa, da grem jaz še v Domžalah kupiti malo »cukra« za male?« «Kaj še, greva rajši midva po bonbone. Ti se pa matraj s kovčegom, škoda mojih rok, ki so vajene samo glavnika (bila je frizerka). Staro blago naj gre naprej.«

Ali so to vredne slovenske hčere?

Sopotnica.

Pri pedikerju

Oni dan sem čakala v neki trgovini na pedikuro. Na enem izmed zasedenih mest je sedela stara kmečka žena z ruto na glavi. To pa najbrž ni bilo všeč neki čakajoči gospe, ker se je začela proti meni razburjati: »Poglejte, kakšna nesramnost, kaj vse si že drznejo ti kmetje! Kdo bi si v prejšnjih časih izmislil kaj takega!« Pri tem je kimala z glavo in gotovo petkrat ponovila te besede in se zgražala.

Torej zato, ker nima žena na glavi klobuka zadnje pariške mode, naj jo le noge bole in tako ovirajo pri delu, kar si pa za 10 din lahko popravi. Nekim ljudem človek res nikoli ne ustreže. Enkrat govore o zaostalosti našega kmeta, drugič se pa razburjajo, če vidijo napredek in to posebno na področju higiene. **I. B.**

Ingenieur-Schule (HTL) **Mittweida** (Deutschland)
STROJEGRADBA, ELEKTROTEHNIKA
Tiskovine brezplačno

Moderni zaljubljenci

Ljubezenska pisma nekdaj in danes

Telefon v službi ljubezni

Pariz, avgusta.

Francoska književnica gospa Magdalene Chaumontova je velika poznavalka ženske duše in je pred nedavnim v svoji knjigi o ženski duševnosti posvetila poseben odlomek ljubezenskim pismom. V tem odlomku je stvarno pokazala bistveno razliko med nekdanjimi in današnjimi ljubavnimi pismi.

Pisanje ljubezenskih pisem so pretresali že vsi veliki pesniki in pisatelji. Pripisovali so jim veliko važnost na področju ljubezni. Včasih so ljubezenska pisma bila edina trdna vez med dvema zaljubljencema. V ta pisma sta oba izlivala svoje najlepše, kar sta imela. Pisma so največkrat pripomogla zbližanju dveh ljubečih se ljudi.

Honoré de Balzac je o ljubezenskih pismih napisal takole: »Najlepših ljubezenskih pisem ne pišejo osemnajstletna dekleta in mladeniči. Ti so še neizkušeni in ne poznajo prave ljubezni. Najlepša zaljubljena pisma pišejo navadno ženske v zrelih letih. Te so že poskusile vse ljubezenske radosti in razočaranja in jim ljubezenske izkušnje narekujejo najlepši slog. Takšne ženske pišejo najbolj ganljiva pisma.«

Moški so za pisanje ljubezenskih pisem veliko bolj nerodni. Vzemimo za primer angleškega kralja Henrika VIII. Če čitate njegova pisma, ki jih je pisal svoji bodoči ženi Anni Boleynovi, imate občutek, kakor da bi brundal medved.

Da ženske veliko lepše pišejo ljubezenska pisma kakor moški, dokazujejo tudi razna nagradna tekmovanja, ki jih danes prirejajo moderni časopisi. V teh navadno najdete natečaje samo za ženske.

Naše matere in babice so pred desetletji pisale dolga, sentimentalna pisma. V njih so sto in stokrat ponavljale iste besede in stavke. Zato so bila takšna pisma, v katerih je bilo neštetokrat napisano: »Tisočkrat te poljublja,« že zoprna in dolgočasna. Danes je to vse drugače. Dekleta in žene ne trpe dolgih in sentimentalnih pisem. Navadno na moška pisma odgovarjajo kratko, to pa odkrito in se ne skrivajo za koprenami, kakor so to delale naše babice. Dekle, ki ji mladenič v pismu razodeva svojo brezmejno ljubezen, navadno prav kratko odgovori: »Veseli me, da me imate radi. Vedite, da vas tudi jaz ljubim!« Takšen kratek, toda jedrnat odgovor je navadno več vreden kakor dolgi izlivi naših babic.

Znani francoski književnik André Maurois, dober poznavalec modernih žensk, je o ljubezenskih pismih povedal tole: »Ljubavna pisma so iz mode. Ko sem pred nekaj leti v nekem ženskem časopisu pisal, da ljubezenska pisma izumirajo, so mi prijatelji očitali, da prerokujem nemogoče stvari. Danes se je moje prerokovanje uresničilo. Čeprav je res, da stara ljubezenska pisma propadajo, je tudi res, da zato vstajajo nove oblike. Danes pišejo dekleta svojim dragim kar na pisalni stroj. To se jim ne zdi prav nič žaljivo, narobe, zelo praktično je. Nobeno mlado moderno dekle ne bo kupovalo danes odišavljenega pisemskega papirja, niti ne bo svojih pisem poslijalo po kakšni tretji osebi. V dobi tehnike in stalne vojne nevarnosti so že mladi ljudje živčni in prav nič ne zaostajajo za starejšimi. Posledica tega se pozna tudi na ljubezni. Vse se mora zgoditi hitro, brez oklevanja in nepotrebnih besed. Zato je telefon in brzojav pa tudi pisalni stroj popolnoma prevzel vlogo nekdanjih ljubezenskih pisem.

Mnenje tistih, ki trde, da pomeni telefon smrt ljubavnim pismom, je edino pravilno. Danes imamo vsi premalo časa, da bi ga tratili s pisanjem pisem. Navadno je dovolj, da si zapomnimo telefonsko številko svojega dragega, in zveza dveh zaljubljencev je popolna.

Nova vrsta tropske vročine

Johannesburg, avgusta.

V neposredni bližini mesta Johannesburga v južni Afriki razsaja zadnje čase posebna otroška bolezen, ki ji zdravniki ne vedo imena. Otroci dobe mrzlico, potem veliko vročino in spuste se jim vijoličasti madeži po vsem telesu. Ker domačim zdravnikom ne zaupajo, nosijo starši svoje otroke raznim vražarjem. S tem se bolezen iz dneva v dan slabša in širi.

Zdravniki trde, da je to čisto nova vrsta tropske vročice, ki jo zaman skušajo zdraviti s starimi preizkušenimi zdravili.

Hotel »netopirjev«

Newyork, avgusta.

V Newyorku je v obilni meri poskrbljeno tudi za ponočnjake. Za te so v Newyorku sezidali poseben hotel, v katerem je vse tako urejeno, da se v njem »netopirji« dobro počutijo.

V tem hotelu se vse življenje vrši samo ponoči. Vsi hotelski uslužbenci smejo delati samo ponoči. Prav tako je poskrbljeno za popoln mir podnevi. Tla po sobah so na primer pokrita s težkimi preprogami, stene so obložene s težkim blagom, vrata oblazinjena, okna imajo pa trojno steklo, samo da v hotel ne pride ropot z ulice. Služkinje in natakarji podnevi hodijo v gumijastih čevljih, da ne zbudijo hotelskih gostov. Tudi kar se hrane tiče, je v tem hotelu urejeno vse po želji ponočnjakov. Hotelski gostje dobijo prvi zajtrk ob dveh popoldne, drugi zajtrk ob sedmih zvečer, kosilo pa ob eni ponoči.

Hotel ponočnjakov je menda zelo dobro obiskovan. Njegovi gostje so navadno časnikarji, gledališki igralci, železničarji, telefonisti in seveda pravi »netopirji« obeh spolov.

Oblika ustnic izdaja človekov značaj

Berlin, avgusta.

Ljudje navadno mislijo, da se značaj kakšnega človeka najlaže spozna po njegovih očeh in po njihovem lesku. Vendar je veliko bolj učinkovito, če značaj ugotovimo s pomočjo ustnic.

Oblika ustnic in črta ust včasih izdajata veliko več kakor oči in drugi deli obraza. Vsak človek namreč z ustnicami kaže svoje razpoloženje in svoj stalni značaj. Zato je neki ameriški časopis o tem prinesel dolg članek. V glavnem daje nasvete mladim dekletom, ki si iščejo moža. Značaji se menda najlaže spoznavajo po tehle oblikah ustnic:

Najnevarnejši so moški, ki se jim kotički ustnic povešajo navzdol. Takšni ljudje so hitre jeze in imajo navadno slab značaj. Tudi ljudi, ki imajo kote ustnic nekoliko navzgor obrnjene, se moramo varovati. Takšni ljudje so namreč zelo lahkomiselni in nepreudarni. Moški z rdečimi, toda tankimi ustnicami, so okrutni. Predebela in navzdol povešena spodnja ustnica pa kaže, da ima njen nositelj premalo smisla za odgovornost in dolžnost. Ljudje z dolgo in tenko ustno črto, ki je med ustnicama krepko zarisana, so navadno zelo oblastni. Najboljši ljudje so tisti s srednje širokimi ustnicami, v kotičku ust imajo pa lahko nekoliko navzgor obrnjeno zgornjo ustnico. Takšni ljudje so dobri in vesele narave. Tako vsaj trdi omenjeni ameriški list!

Pameten volčjak

Washington, avgusta.

Neki Američan iz mesta Rye je imel krasnega volčjaka. Pes je bil izredno pameten in njegov gospodar ga je bil tako izvežbal, da je vsako jutro tekel raznašalcu časopisov naproti in vzel časopis za svojega gospodarja.

Nekega jutra si je pa gospodar premislil in hotel namesto časopisa »Suna«, ki mu ga je pes vsako jutro prinesel, prejemati »Newyork Times«. Skušal je svojemu psu to dopovedati in se mu je tudi posrečilo. Pes je kakor navadno pritekel raznašalcu časopisov naproti; ko mu je pa ta hotel dati »Suna«, je samo zarenčal in spustil časopis iz gobca. Raznašalec si ni vedel pomagati in je hotel z drugimi časopisi oditi. Tedaj mu je pes zastavil pot in ga nikakor ni pustil dalje. Toliko časa je renčal in mu cukal »Newyork Times« iz rok, da se je moral raznašalec vdati in mu je porinil v gobec namesto »Suna« »Newyork Times«.

Pes je potem ponosno prinesel časopis svojemu gospodarju. Takoj prihodnji dan je seveda pes spet hotel imeti dvojni časopis. Od tedaj ima raznašalec časopisov zmerom v žepu kakšen star »Sun«, ki ga da psu v gobec, samo da se ga reši. Pes doslej prevare še ni zavohal in misli, da nosi svojemu gospodarju »Newyork Times«.

Vsakih 30 minut en samomor

V Ameriki, deželi statistik in rekordov, so menda tudi smrtni primeri dosegli svoj rekord. Ko so namreč pred kratkim ugotavljali statistiko samomorov, so prišli do prav poraznega zaključka.

V Združenih državah si namreč vsakih 30 minut en človek konča življenje. To je tudi za Ameriko malo preveč.

Foto: Arhiv »Bela krajina«

Društvo »Bela krajina« v Ljubljani priredi 7. in 8. septembra velik narodni belokrajinski praznik v Metliki. Razen pestrega programa bodo priredili tudi razstavo belokrajinske domače obrti, kakor tudi semenj belokrajinskih domačih izdelkov. Za obiskovalce festivala velja četrtinska voznina z izkaznico. Na zgornji sliki vidimo ženina in nevesto iz Starega trga v narodnih nošah.

Te dni je minilo leto dni od podpisa hrvatsko-srbskega sporazuma. Na sliki vidimo tvorce tega zgodovinskega dejanja ob priliki svečane večerje v banskem dvorcu v Zagrebu. Z leve na desno: dr. Vladko Maček, podpredsednik vlade; Nj. Vis. knez namestnik Pavle; g. Dragiša Cvetković, predsednik vlade, in zadnji v vrsti dr. Ivan Šubašić, hrvatski ban. Glej članek na 2. str.

Ali bo letošnja zima zelo mrzla?

Tallinn, avgusta.

Estonski meteorolog dr. Scharz, trdi, da bo letošnja zima prav tako mrzla, kakor je bila lanska. To svojo trditev utemeljuje z istimi predhodnimi znaki, kakršne je opazoval lansko jesen.

Lanska zima je bila zelo ostra in je posebno v Severni Evropi napravila veliko škode. Zato so ljudje pričakovali, da bo vsaj letošnja zima mila. To upanje se jim pa menda spet ne bo uresničilo. Profesor dr. Scharz je pred nedavnim opazoval gibanje rib in dognal, da se ribe severnih morij v velikih množinah selijo na jug, kar pomeni, da bo tudi letošnja zima zelo mrzla.

Prazgodovinski ljudje so jedli fižol

Plzenj, avgusta.

Zgodovinski muzej v Plznju že dalj časa izkopava ostanke nekega starega pokopališča v plzenjskem predmestju. Laborant muzeja je na tem mestu našel že nešteto zanimivosti. Tako so našli med drugim igle iz brona, živalske kosti, prastaro posodo in dva večja kamena, podobna mlinskim kamenom.

Raziskovalci teh grobov so bili nemalo presenečeni, ko so v neki starinski posodi našli zogleneli fižol. Bilo ga je dobre pol kile; predzgodovinski prebivalci so ga očitno uživali. Pozneje so ugotovili, da je ta fižol iz bronaste dobe, torej okrog 1500 let pred Kristusom. Star je torej okrog 3400 let.

Najdba je za arheologe velike važnosti. Fižol bi bil sicer že davno strohnel in segnil, če ne bi bil zoglenel v peščeni ilovici.

Okrog 110.000 kilometrov je prehodil

Berlin, avgusta.

Johanna Rauscherja, pismonošo iz majhnega nemškega mesteca, so pred nedavnim za njegovo zvesto 40letno službo odlikovali. Pri tej priložnosti so tudi dognali, koliko kilometrov je prehodil v svoji dolgi službeni dobi.

Ugotovili so, da je pismonoša napravil nenavadno dolgo pot. Možak je namreč v 40 letih svojega službovanja prehodil nič manj ko 110.000 kilometrov. Torej, kakor da bi trikrat obšel našo zemljo.

Demant Kohinor v Kanadi

Ottawa, avgusta.

Skupno z drugimi kronskimi dragocenostmi angleškega imperija so prenesli v Kanado tudi znani demant Kohinor. Ta krasni demant so najprej hranili v Delhiju, pozneje ga je pa od tam prenesel veliki mogul Babur. Demant je nato kupil perzijski šah Nadir, ki ga je imel do svoje smrti.

Po smrti perzijskega šaha je Kohinor prišel v roke afganistanskega kralja, ta ga je pa podaril lahorskemu maharadži. Potlej je bil last Vzhodnoindijske kompanije, ki ga je podarila angleški kraljici Viktoriji. Ta je poslala demant v Amsterdam, kjer so ga obrusili. Pri tem brušenju je postal demant sicer nekoliko manjši, zato je pa bil toliko lepši. Zdaj pa z drugimi dragimi kamni vred krasi angleško krono.

Kdaj je živel prvi človek v Ameriki

Newyork, avgusta.

Ameriški antropologi že dalj časa raziskujejo zanimivo vprašanje, kdaj je prav za prav živel prvi Američan.

Znani »Smithsonov zavod« je to težko nalogo poveril raziskovalcu Swantonu, ki je končno le razvozlal to uganko. Ugotovil je, da je prvi človek živel v Ameriki že pred 15.000 leti, torej na koncu ledene dobe. Ti prastari prebivalci Amerike so imeli tudi nekatere prav posebne telesne znake. Imeli so podolgovato lobanjo, široko nosno prepono, poznejši naseljenci so pa imeli že lobanjo dosti večjega obsega. Prvi in drugi prebivalci so pa pripadali mongolski rasi.

Profesor Swanton je dejal, da samo zaradi nedostatkov starega materiala ne more ugotoviti, kako se je to naseljevanje Amerike vršilo. Na koncu ledene dobe se je menda napravil nekakšen prehod med Ameriko in Arktiko. Ta prelaz je omogočil nekim azijskim plemenom, da so lahko prodirali proti jugu in tako postali prvi prebivalci Amerike. Pozneje je ta prelaz postal neprehoden zaradi premikanja ledenikov in so šele po sto in sto letih poznejši naseljenci teh krajev spet lahko prišli čez ta prelaz na jug.

Trgovski učni zavod
v Ljubljani, Kongresni trg 2
Vpisovanje v
ENOLETNI TRGOVSKI TEČAJ
s pravico javnosti
se vrši dnevno od 8.—12 in 15.—18.30 ure. Redni vpis prične 1. septembra in bo trajal do pričetka šolskega leta dne 15. septembra. V tečaj se sprejemajo učenci, ki so dovršili nižjo srednjo ali meščansko šolo z završnim oziroma nižjetečajnim izpitom. Isti imajo pravico do **rodbinskih doklad in dijaških voznih ugodnosti na železnici.** Izpričevalo o zaključnem izpitu služi kot dokaz redno dovršene vajeniške dobe in dveh let pomočniške prakse. Šolska sveta maša bo dne 15. sept., redni pouk prične 16. septembra. Vsa ostala pojasnila in podrobne prospekte daje vodstvo tečaja. **Ravnateljstvo.**

Premog-Koks-Drva
RESMAN LOJZE - Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21
Telefon 44-90

Foto: Zdravilišče Golnik

Na pobudo gospoda dr. Neubauerja, referenta pri kr. banski upravi v Ljubljani za pobijanje jetike v Sloveniji, se je vršil v začetku tega meseca tridnevni tečaj za dispanzerske zaščitne sestre na Golniku. Na sliki vidimo udeleženke z dr. Neubauerjem v sredini po končanem tečaju.

Novela „Družinskega tednika“

Modra krizantema

Napisal Karel Čapek

»Pa vam povem,« je rekel stari Fulinus, »kako je prišla Klara na svet. Takrat sem urejal lihtemberški grofovski park v Lubenci — gospod, stari grof je bil neke vrste izvedenec; iz Anglije si je dal po Veitschu poslati cela drevesa in iz Holandije si je sam čebul naročil sedemnajst tisoč kosov. A o tem le mimogrede. Neke nedelje grem v Lubenci po ulici in srečam Klaro; veste, bila je zamračen idiot, ki je, koder koli je hodila, blaženo kričala — ali veste, gospod, zakaj so norci tako blaženi? Pravkar sem se ji hotel izogniti, da bi mi ne dala poljuba, ko nenadoma opazim, da drži v parkljih šopek. Bil je neke vrste koper in sličen plevel, med njim pa, gospod — marsikaj sem že videl, ampak tokrat me je skoraj zadela kap. Tista raztrganka je imela v šopku cvet pomponove krizanteme, ki je bil m o d e r ! Gospod, moder! Vsaj tako moder je bil kot Phlox Laphami; nekoliko rdečkasto nadahnjen, z atlasno rožnatim robom, v sredini pa lepo poln kakor Campanula turbinata. Toda to še ni vse. Ta barva, gospod, je bila takrat in je še danes pri indijskih krizantemah trajnicah popolnoma neznana! Pred leti sem bil pri starem Veitschu. Sir James se mi je pobahal, da jim je prejšnje leto cvetela krizantema, ki je prišla naravnost iz Kitajske, malce vijoličasto, toda pozimi jim je, žal, poginila. Tu pa je imela ta kokodajskajoča maškara v svojih krempljih krizantemo, tako modro, kot si jo le morete želeti. Dobro.

Klara je radostno zavriskala in mi pomolila svoj šopek pod nos. Dal sem ji krono in pokazal na krizantemo: Klara, kje si dobila tole? Klara je navdušeno zakokodakala in se zarežala; več nisem spravil iz nje. Kričal sem nanjo, ji kazal z rokama, ampak vse ni prav nič pomagalo; na vsak način me je hotela objeti. Z dragoceno modro krizantemo sem tekel k staremu grofu: Svetlost, tole raste tu nekje v okolici, pojdite iskat. Stari je dal takoj zapreči kočijo, da bi vzeli s seboj Klaro. Toda Klara je bila med tem izginila in nismo je mogli najti. Stali smo ob vozu in dobro uro kleli. Veste, gospod, on, grof je bil prej pri dragoncih. Nismo bili še gotovi s tem, ko je pritekla Klara, da ji je jezik ven molel, in mi tiščala pod nos cel šop sveže izruvanih modrih krizantem. Grof ji je dal stokronko, toda Klara se je prevarana spustila v jok. Reva namreč še nikoli ni videla stokronke. Moral sem ji dati krono, da bi jo pomiril. Začela je plesati in kričati, toda posadili smo jo na kozla, pokazali na modre krizanteme in, Klara, vodi nas!

Klara je na vozu od radosti vzklikala. Ne morete si predstavljati, kako je bilo Njegovo Dostojanstvo kočijaž ogorčen, ker je moral sedeti poleg nje. Razen tega so se zaradi njenega kričanja in kokodajskanja vsako minuto splašili konji, skratka, bila je peklenska vožnja. Ko smo vozili že poldrugo uro, sem rekel: »Svetlost, napravili smo najmanj štirinajst kilometrov.«

»Nič zato,« je zamrmral grof, »pa čeprav sto kilometrov.«

»No, prav,« sem nato dejal, »ampak Klara se je z drugim šopkom vrnila v eni uri. Kraj torej ne more biti oddaljen več ko tri kilometre od Lubenc.«

»Klara,« je zavpil grof in pokazal na modro krizantemo, »kje raste tole? Kje si to našla?«

Klara je zakokodajskala in kazala neprestano le naprej. Najbrže je bila vesela, ker se je vozila v kočiji. Poslušajte, mislil sem, da jo bo grof ubil. Kristus, gospod, ta se je znal razjeziti! S konj je kapala pena, Klara je blebetala, grof je preklinjal, kočijaž toliko, da ni jokal od sramu, jaz pa sem delal načrte, kako bi poiskali modro krizantemo... »Svetlost,« sem rekel, »tako ne bo šlo. Morali bomo iskati brez Klare. Na mapi si napravimo s šestilom krog treh kilometrov, tega razdelimo na izseke in iskali bomo od hiše do hiše«.

»Človek,« je rekel grof, »saj tri kilometre od Lubenc ni niti enega parka!«

»To je imenitno,« sem dejal. »V parku bi našli pravega vraga, razen če bi iskali ageratum ali canno. Poglejte, tu spodaj na stebelcu je košček zemlje. Ni humus, marveč spolzka ilovica, gnojena najbrže s človeškim tentonocom. Iskati moramo kraj, kjer je mnogo golobov. Na listih je namreč polno golobjih odpadkov. Najbrže raste ob plotu iz neolupljenih lat, ker je pod listno pazduho drobec odpadle smrekove skorje. Tako, to je torej kažipot.«

»Kakšen?« je rekel grof.

»No, takšen,« sem dejal, »da moramo preiskati vsako bajto v obsegu treh kilometrov. Razdelimo se na štiri skupine: vi, vaš vrtnar in moj pomočnik Vencl.«

Dobro. Zjutraj je bila prva stvar, da mi je Klara znova prinesla šopek modrih krizantem. Potem sem preiskoval svoj izsek. Pri vsakem krčmarju sem pil toplo pivo, jedel sirček in spraševal ljudi po modrih krizantemah. Ne vprašujte, gospod, kakšno drisko sem imel po teh sirčkih. Bilo je vroče, kakor je pač včasih vroče ob koncu septembra, jaz pa sem vtaknil v vsako bajto svoj nos in pretrpeti sem moral vsakovrstne neljubeznivosti, ker so ljudje mislili, da sem nor, da sem agent ali iz kakega urada. Toda zvečer je bilo gotovo eno: da v mojem izseku ni rasla niti ena modra krizantema. V ostalih treh prav tako niso nič našli. Le Klara je znova prinesla šopek natrganih modrih krizantem.

Saj veste, takle grof, če se že tako vzame, je imeniten gospod. Pa je poklical orožnike, dal vsakemu v roke cvet modre krizanteme in jim ne vem kaj vse obljubil, če najdejo kraj, kjer raste. Orožniki, gospod, so izobraženi ljudje, čitajo časopise in podobno. Razen tega poznajo vsak kamen in imajo zelo velik vpliv. Upoštevajte, gospod, da je tistega dne šest orožnikov, da so občinski stražniki, občinski starešine, šolski otroci z učitelji in cela tolpa ciganov preiskali vsako ped zemlje v obsegu treh kilometrov, potrgali vse, kar je kje cvetelo, in prinesli v grad. Pri bogu, bilo vam je tega kakor pri Rešnjem telesu. Toda modre krizanteme, seve, ni bilo niti ene. Ves dan smo dali Klaro nadzirati. Ponoči je utekla in po polnoči mi je prinesla polno naročje modrih krizantem. Da bi ne potrgala vseh, smo jo vtaknili v zapor. Bili smo pri kraju. Pri moji duši, bilo je kakor začarano. Predstavite si le, kraj kakor na dlani.

Poslušajte. Človek ima pravico biti surov, kadar ga ima v oblasti velika revščina ali kadar ga zasleduje neuspeh, to vem; ampak, ko mi je gospod grof v jezi rekel, da sem prav tak tepec kakor Klara, sem mu ugovarjal, češ da se ne dam psovati takemu staremu kretenu, in sem šel naravnost na vlak. Od takrat me ni bilo več v Lubence. Ampak, ko sem sedel na voz in je vlak potegnil, sem, gospod, pričel jokati kakor otroče, ker ne bom več videl modre krizanteme in ker jo za vedno zapuščam. In ko tako jokam in gledam skozi okno, opazim nenadoma v travi nekaj modrega. Gospod Čapek, to je presegalo moje moči: vrglo me je s sedeža in potegnil sem za zasilno zavoro, ne da bi sam vedel kako. Ko so zavirali, je napravil vlak nekaj sunkov in jaz sem se zvalil na nasprotni sedež — pri tem sem si zlomil tale prst. In ko je pritekel sprevodnik, sem jecljal, češ da sem v Lubenci nekaj pozabil, in plačati sem moral nemajhno kazen. Gospod, klel sem kakor pijanec in po progi šepal nazaj proti tistemu modremu. Ti tepec ti, sem si pravil, morda je le jesenska astra ali kak drug jesenski plevel, ti pa si zafrčkal tolikšno vsoto denarja! Prehodil sem nekako petdeset metrov. Že sem mislil, da tisto modro ni moglo biti tako daleč, da sem šel že mimo ali pa se mi je le tako zdelo, ko sem zagledal na malem nasipu čuvajniško hišico in čez plot njegovega vrta je kukalo tisto modro. Bila sta dva grma modrih krizantem.

Gospod, vsak otrok ve, kaj takile čuvaji na svojih vrtovih goje. Razen ohrovta in buč običajno še sončnice, nekaj rdečih rož, tropaeolum in kake georgine. Tale dečko pa niti tega ni imel, marveč le krompir, fižol, rdeči bezeg in v kotu dve modri krizantemi.

»Človek,« sem mu rekel čez plot, »kje ste dobili te modre krizanteme?«

»Tile modri?« je rekel čuvaj, »ti sta ostali tu po pokojnem Čermaku, ki je bil tu pred menoj čuvaj. Ampak, po progi ne smete hoditi, gospod. Tam je napis ‚Po progi je prepovedano‘. Kaj delate tu?«

»Striček,« sem mu dejal, »prosim vas, kod lahko pridem k vam?«

»Po progi,« je rekel čuvaj. »Toda tam nimate kaj iskati. Kaj hočete tu? Poberite se, vražji pritepenec, ampak na progo niti z eno samo nogo ne smete stopiti!«

»Kod pa naj se potem poberem?« sem ga vprašal.

»Briga me,« je zavpil čuvaj, »po progi ne, pa mir besedi!«

Tako sem se torej usedel na nasip in mu rekel: »Poslušajte, dedek, prodajte mi te modre rože«.

»Ne prodam,« je zamrmral čuvaj. »In poberite se, precej. Tu ne smete sedeti!«

»Zakaj pa ne?« sem mu rekel. »To na tabli ni zapisano, da tu ne smem sedeti. Hoditi se ne sme in jaz ne hodim.«

Čuvaj se je zmedel in se omejil na to, da me je zmerjal čez plot. Bržkone je bil samotar. Za hip je prenehal zmerjati in govoril sam s seboj. Čez pol ure je prišel ven, da bi pregledal progo.

»Tak, kaj?«, se je ustavil poleg mene. »Boste takoj odšli ali ne?«

»Ne morem,« sem rekel, »po progi hoditi je prepovedano, druge poti pa ni od tod.«

Čuvaj je za trenutek razmišljal. »Tak, veste kaj,« je rekel potem, »ko bom tamle za tistim nasipom, izginite od tod s proge. Ne bom vas videl.«

Toplo sem se mu zahvalil, toda brž ko je prilezel za nasip, sem zlezel čez plot na njegov vrt in z njegovo lopato sem izkopal obe modri krizantemi. Ukradel sem jih, gospod. Pošten fant sem. V svojem življenju sem samo sedemkrat kradel in vselej le rože.

Čez eno uro sem že sedel v vlaku in nesel domov ukradeni modri krizantemi. Ko sem se vozil mimo čuvajevega doma, je stal tam čuvaj z zastavico in gledal grdo kakor vrag. Pomahal sem mu s klobukom, ali zdi se mi, da me ni spoznal.

No vidite, gospod: ker je bila tam tabla z napisom: ‚Prepovedana pot‘, nikomur, niti nam, niti orožnikom, niti ciganom, niti otrokom ni prišlo na misel, da bi šli tja iskat modre krizanteme. Tako moč ima, gospod, svarilni napis. Možno je, da rastejo ob čuvajniških hišicah modre trobentice ali drevo spoznanja ali zlate praproti, toda nihče jih ne odkrije, ker je po progi še vedno prepovedano hoditi in basta. Le nora Klara je prišla do tja, ker je bila pač nora in ni znala čitati.

Zato sem modro krizantemo krstil za Klaro. Z njo se ukvarjam že petnajst let. Najprej sem ji pripravil dobro zemljo in vlago — tisti surovi čuvaj je niti zalival ni, tam je imela prst kakor kositer. Skratka, spomladi mi požene, poleti dobi rjo, v avgustu pa ovene. Zapomnite si, jaz edini na svetu imam modro krizantemo, ali z njo ne morem v javnost. Bretagneja in Anastasieja se lahko kar skrijeta, saj sta komaj malce na lila. Ampak Klara, gospod, če Klara kedaj vzevete, bo govoril o njej ves svet.«

(Iz češčine prevedla M. K.)

Kakor v filmu...

Poroka mlade trmaste Američanke

Borba med očetom in razvajeno hčerjo

Newyork, avgusta.

Te dni se je v Newyorku poročila Evelina Cronsova, hči kralja celuloze, enega najbogatejših Američanov. Okoliščine, v katerih se je ta poroka izvršila, vas bodo nehote spominjale na kakšen film.

Evelina Cronsova je čudakinja svoje vrste. Živela je precej burno in neustaljeno življenje, tako da je svojemu očetu napravila nešteto preglavic. Zdaj se je oče njenih muh naveličal in se odločil, najti svoji hčeri primernega moža, ki jo bo krotil, kakor bo vedel in znal. Ko je pa Crons svojo namero povedal Evelini in dodal, da se mora poročiti v štirinajstih dneh, se je ta samo nasmehnila in odšla. Kljub temu je pa oče skrbno pripravljal vse potrebno za hčerino možitev, kakor da bi bila ta že privolila vanjo.

Nekoč sta se Evelina in oče spet sporekla zaradi poroke in hči je očeta vprašala, komu jo sploh misli dati za ženo. Ko ji je oče povedal, da se bo poročila s sinom nekega njegovega poslovnega prijatelja, je Evelina takoj uganila, da ima oče z njo trgovske namene, in je postala še bolj trmasta. Dnevi so potekali, Evelina je bila pa tako trmasta, da svojega bodočega moža niti spoznati ni hotela. Oče je dobro vedel, kaj se godi v glavi njegove hčere. Predobro jo je poznal.

Na dan, ko bi se morala vršiti poroka, je oče že na vse zgodaj odšel v sobo svoje hčere. Sorodniki in znanci, ki so se že bili zbrali, so ga nestrpno pričakovali. Ko je čez nekaj časa Crons stopil iz Evelinine sobe in si od jeze brisal potno čelo, so vsi zmajevali z glavo. Crons se je pa hitro zbral in se odpeljal k svojemu bodočemu zetu Brightu.

Kmalu se je vrnil — brez ženina. Svatje so medtem že napravili špalir, da bi dostojno pričakali ženina in nevesto. Tedaj so se odprla vrata Evelinine sobe in nevesta je v športni obleki priskakljala ven, ne meneč se za svate. Odhitela je skozi vrata na vrt in od tu na cesto. Vse oči so bile tedaj uprte v Cronsa, ki je pa kljub hčerinemu vedenju ostal popolnoma miren.

Komaj so si svatje opomogli od prvega presenečenja, že je vstopila Evelina, poleg nje je pa stopal neki mladenič. Evelina je trmasto in zmagoslavno dejala: »Dovolite, da vam predstavim svojega ženina.« Svatje so bili zmedeni, Evelina se je zmagoslavno smehljala, njen oče se je pa samo muzal. Evelina je velela novemu ženinu, naj se obleče in se na moč čudila, da se mu je obleka njenega prešnjega nezaželenega ženina tako zelo podajala. Tako so, ne da bi ženina sploh vprašali, kako se piše in kdo je, odšli v cerkev, kjer se je svečano vršila poroka. Šele po svatbenem obredu je Evelinin oče stisnil svojemu zetu roko in dejal: »Zdaj nam pa povej, dragi zet, kako se prav za prav pišeš in kdo si.« Pri tem mu je nagajivo pomežiknil. Tedaj je v veliko začudenje vseh novopečeni mož zmagoslavno dejal: »Jaz sem Stive Bright!« Kdo je bil zdaj bolj presenečen: Evelina ali svatje, tega ne vemo.

Vse priznanje gre seveda duhovitemu Evelininemu očetu, ki je s svojo zamislijo celo svojo hčer, znano kot najbolj trmasto dekle v Ameriki, premagal in jo omožil po svoji volji. Evelina mu je namreč na poročno jutro dejala, da se z ženinom, ki ga ji je izbral, po nobeni ceni ne bo poročila. Zagrozila mu je, da bo pred poroko stekla iz hiše in bo prvega simpatičnega moškega, ki ga bo srečala na ulici, pripeljala v hišo in se z njim tudi poročila. Pri tem seveda ni vedela, da je njen oče tudi toliko pameten kakor je sama. Oče je svojemu zetu vso stvar sporočil in uredil tako, da ga je njegova hči prvega srečala na ulici. Vse ostalo je šlo kakor po maslu.

Stavka v živalskem vrtu

Newyork, avgusta.

V mestu El Pasu na meji Mehike so pred kratkim ustanovili živalski vrt. Živali v tem vrtu so imele tri čuvaje. Ko se je pozneje živalski vrt povečal, so hoteli njegovi ustanovitelji nastaviti več novih čuvajev, čeprav stari s tem niso bili zadovoljni.

Ko so pred nedavnim nove moči res nastavili, so stari čuvaji začeli stavkati in niso hoteli več varovati živali. Zdaj so tudi živali začele stavkati in so svojim novim varuhom pobegnile iz kletk, potem so pa tekale po mestnih ulicah. Na srečo živali niso nikomur storile nič žalega. Z velikim naporom so jih spet spravili nazaj, vendar so morali nove čuvaje takoj odpustiti in spet poklicati stare, s katerimi so bile živali tako zadovoljne.

Trojčki z različno barvo las

Čikago, avgusta.

V mestu Little Rocku v Združenih državah je Renata Korperjeva, žena železničarja, rodila trojčke. To za Ameriko še ne bi bilo prav nič posebnega, če ne bi imeli trojčki različne barve las. Oba roditelja imata črne lase, izmed trojčkov je pa eden plavolas, drugi rjavolas, tretji ima pa rdeče lase. To je srečne starše tako razburilo, da so takoj poklicali zdravnika.

Zdravnik je pa potolažil skrbno mater in povedal, da otroci sicer navadno podedujejo barvo las po svojih starših, včasih jo pa podedujejo tudi po svojih starih starših. Pozneje se je mati trojčkov spomnila, da so bili njeni starši plavolasi. Ljudje se za ta nenavaden primer zelo zanimajo in hodijo trojčke gledat od blizu in daleč.

Oporoka s palčnim odtiskom

Newyork, avgusta.

Pred nedavnim je v mestecu White Plainsu v Združenih državah umrl bogat priseljenec Nikola Rimanovski, ki se do svoje smrti ni mogel naučiti brati in pisati. Zdaj je umrl in zapustil 50.000 dolarjev (okrog 2 milijona dinarjev) in nenavadno oporoko.

Ta oporoka je imela namesto podpisa navaden palčni odtisk, ki ga je napravil umirajoči Nikola Rimanovski. Zdaj so seveda sorodniki Rimanovskega, ki jim oporoka ni všeč, vložili proti njej tožbo pri sodišču, češ da palčni odtisk ne more nadomestiti podpisa. Sodišče je izvedelo, da je pokojni Rimanovski oporoko pravilno narekoval svojemu prijatelju pred dvema pričama, potem je pa namesto podpisa pod oporoko napravil odtisk svojega palca.

Sodišče je v tem primeru oporoko priznalo, ker palčni odtisk prav toliko velja kakor podpis.

Izkopavanje »islandskih Pompejev«

Stockholm, avgusta.

Preteklega leta so začeli v severnem delu Islanda izkopavati neko zasuto mesto. Na tem mestu je, kakor pripovedujejo stare pripovedke, v 15. stoletju deloval vulkan Hekla. Takrat je baje mesto, ki je štelo 4000 prebivalcev, zasul vulkan.

To poletje je švedskim arheologom naposled uspelo najti prve znake nekdanjega mesta. Odkopali so nekaj prav dobro ohranjenih hiš »islandskih Pompejev«. Zidovi teh hiš so bili iz kamenja in jelkovega lesa. Nekatere hiše so tako dobro ohranjene, da so v njih posamezne sobe skoro nedotaknjene. Našli so celo neko spalnico, v kateri stoji popolnoma nepokvarjena postelja. Dozdaj so arheologi »islandskih Pompejev« našli tudi tri okostnjake.

Raziskovanje tega starega mesteca je zelo zanimivo; upajo, da bodo raziskovalci našli nešteto zanimivosti iz življenja njegovih prebivalcev. Če bo delo tako napredovalo kakor doslej bo mestece izkopano do konca tega leta in bodo izkopanine dajale celoten pogled v mestece, ki je še pred petimi stoletji cvetelo.

Črnci so nevarni statisti

London, avgusta.

Pred nedavnim so nekje v Afriki filmali nekaj prizorov za neki angleški film. V teh prizorih bi morali nastopiti tudi črnci. Bilo jih je okrog 1000 in bi morali dirjati proti kameri, kakor je pač zahtevala vsebina tega filma.

Črnci so znani dobri statisti, toda režiserji se jih navadno boje. Tako so tudi pri tem filmanju pokazali svojo slabo stran. V svojo vlogo so se namreč tako vživeli, da se pred kamero niso ustavili, kakor bi se morali, ampak so dirjali kar dalje v kamero, jo podrli, ranili režiserja Kinga in njegovo pomočnico Jonsonovo.

Ko so za ta primer izvedeli v Hollywoodu, so sklenili, da bodo odslej za filmanje črncev rajši uporabljali črno pobarvane bele ljudi. Tako vsaj režiserji ne bodo v nevarnosti.

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopališče te vrste v Sloveniji

zdravi z uspehom

bolezni srca, ledvic, živcev, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje

Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd. — Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopališča

SLATINA RADENCI

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopališča!

Nov otok se dviga iz Tihega oceana

Newyork, avgusta.

Znani ameriški geolog dr. Edwin Nolty je pred kratkim ameriške liste presenetil z zanimivim poročilom. Trdi namreč, da bo v teku desetih let iz Tihega oceana pogledal otok, velik kakor Kalifornija.

Dr. E. Nolty že deset let raziskuje morsko dno v bližini Havajskih otokov in je dognal, da se na tem mestu morsko dno neprestano dviga. Tako bo v doglednem času pogledalo iz morja. Ker se to dviganje vrši zelo hitro, pravi dr. E. Nolty, bo novi otok prišel na površino že v desetih letih. Takrat bodo ljudje na lepem imeli velikanski otok, na katerem bo lahko prebivalo kar 25 milijonov ljudi.

Ameriški geolog je že zdaj ugotovil, da bo novi otok zelo rodoviten in bodo na njem lahko uspešno gojili žito, sladkorni trs, kavo in celo tobak.

Tudi vojna deli svoje dobrote

Hannover, avgusta.

Ko so v sedanji vojni v Hannovru pred nedavnim zatulile sirene in naznanile prihod sovražnih letal, se je zgodil pravcat čudež. Neki več let slep mož je pri tej priložnosti spet spregledal.

Mož je ležal v svoji postelji. Ko je zaslišal tuljenje in nekaj minut za tem že sovražna letala, je ves prestrašen hotel skočiti iz postelje. Pri tem je pa tako nerodno skočil, da je padel na tla in se hudo udaril na teme.

Njegovi domači, ki so slišali ropot, so prišli in ga našli v nezavesti na tleh. Takoj nato so ga odnesli s seboj v najbližje zaklonišče. Po minuli nevarnosti so ga spet prinesli domov in ga položili v posteljo. Mož se je šele čez nekaj ur zavedel in v svoje veliko veselje spoznal, da je spregledal na desno oko. Ko so to izvedeli tudi domači, so mislili, da se je zgodil čudež. Drugače si tega ozdravljenja niso mogli zamisliti, kajti moža niso mogli ozdraviti niti najboljši strokovnjaki za očesne bolezni.

Ko so nekdanjega slepca zdravniki pregledovali, so ugotovili, da ga je ozdravil samo udarec v teme. Nenavadni primer ozdravljenja je celo za današnji napredek tehnike in medicine nekaj nenavadnega.

Zavarovalne zastopnike

za mesto Ljubljana in vse ostale kraje v dravski banovini sprejme stara, renomirana zavarovalna družba. Pogoj: poznanstvo, priljubljenost in agilnost. Ponudbe pod „Vztrajen“ na upravo „Družinskega tednika“.

UGANKE ?

KRIŽANKA

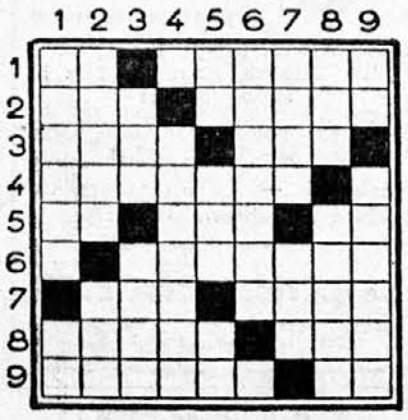

Pomen besed:

Vodoravno: 1. mednarodni avtomobilski znak za Anglijo; hišno pročelje. 2. vodna žival; zdravilišče v Švici. 3. utrdba; poljski cvet. 4. Smetanova opera. 5. kratica za »na razpoloženju«; Slovan; oblika glagola biti. 6. ljubljenec (tujka). 7. ustanovitelj Perzije (559—529 pred Kr.); zemeljsko bogastvo. 8. poljsko orodje; začimba. 9. glasbilo; nota.

Navpično: 1. mesto ob Njemnu; mednarodni avtomobilski znak za Bolgarsko. 2. mesto ob Jadranu; ni voda. 3. kos lesa; italijanska znamka motorjev. 4. urad. 5. kratica za anno Domini; mostič; površinska mera. 6. mesto v banovini Hrvatski. 7. Ober; Slovan. 8. ladjedelnica; čistilno sredstvo. 9. rimski novec; mesto na Švedskem.

*

ENAČBA

(a—b) + (c—d) + (e—f) = x

a = pokrajina v Jugoslaviji
b = afganistanska utežna mera
c = dragocen školjčni kamen
d = ujeda
e = odvodni kanal
f = pregovor
x = afriška pokrajina

*

ČAROBNI LIK

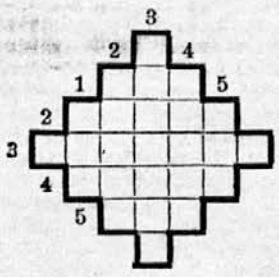

Pomen besed navpično in vodoravno:

1. ptica, 2. triglavska planota, 3. javna loterija, 4. gradiva, 5. veznik.

*

PREMIKALNICA

L A V A T E R
P R I R O D A
K U P I Č E K
K A R A K U M
N A R A Z E N

Besede premikaj tako, da dobiš navpično tri nove besede, katerih pomen je: duhovnik, drag kamen, če ti je predložen moraš plačati.

*

POSETNICA

Manja Cok

Rodica

Kaj je ta oseba?

Rešitve ugank iz prejšnje številke

Rešitev križanke: Vodoravno, po vrsti: 1. an, kukalo. 2. pav, kozel. 3. obad, lok. 4. molotov, k. 5. ir, boč, pa. 6. n. moderen, 7. nav, peta. 8. siten, ped. 9. klicaj, ra.

Rešitev posetnice: klepar in krovec.

Rešitev enačbe: a = kolar, b = lar, c = šapa, d = pa, e = rabat, f = bat, x = košara.

Rešitev čarobnega lika: 1. sla, 2. sport, 3. Sloměck, 4. aršin, 5. ten.

Rešitev premikalnice: krava, oseka, Atila.

Rešitev posetnice: konjski mešetar.

Lepo vedenje in srčna kultura doma in drugod

V človekovem lepem vedenju se kaže srčna kultura in dobra vzgoja. Res je pa tudi, da lahko ima človek neoporečnega vedenja kakšno grdo napako, a je v družbi vendar prijeten, ker njegovo lepo vedenje dobro učinkuje na družbo. In še je res tudi to, da lep nastop in uglajeno vedenje doma in tudi zunaj doma veliko bolje učinkujeta kakor pa grobo in surovo vedenje.

Vzemimo na primer vedenje predstojnika podjetja, ki ima pod seboj veliko število uslužbencev. Prav gotovo nista surovo vedenje in strogost tisto, kar vlada v podjetju. Veliko več napredka bo, če zna predstojnik primerno ravnati s svojimi uslužbenci. Za lepo besedo in priznanje bo vsak uslužbenec podjetja dal vse svoje najboljše moči in podjetje bo lepo napredovalo.

Za dom velja pa isto pravilo. V družini, posebno pa še v zakonu, igra veliko vlogo lepo vedenje. Če se je mož poročil samo zato, da bi v zakonu odločala njegova beseda, v takšnem zakonu ne bo sloge in ne ljubezni. Današnja žena ne trpi tiranstva, ker se zaveda, da mora biti vsaj doma možu enakopravna.

V zakonu morajo vladati obojestransko spoštovanje, potrpežljivost in vzajemno popuščanje. Dom mora biti svetišče in neprijetnosti, ki butajo vanj iz zunanjega sveta, ne smejo prodreti vanj. Toda, če v družini le pride do prepira, morata oba zakonca skrbeti za to, da na lep in miren način odstranita vsako neprijetnost. Moževa oblast ni v tem, da ženo ponižuje, kajti žena je mati otrok in opora vse družine. Žena dela, vzgaja, prispeva vse žrtve, ki ji jih zakon neprestano nalaga kot gospodinji. Kakor v velikih podjetjih, tako tudi doma žena ne sme biti ponižana. V vseh materialnih vprašanjih bi morala sodelovati in soodločati.

V takšnem življenju bodo tudi otroci znali slediti svojim staršem. Iz domače hiše bodo odnesli s seboj v svet lepo vedenje, ki je danes še prav posebno važno za življenje.

Tudi če v zakonu ni velike ljubezni, lahko kljub temu med zakoncema vlada takšno razmerje, da žena uživa svoje pravice, ker se s tem ne bo prav nič zmanjšal možev ugled. Kakor povsod tako tudi v zakonu dosežete primerno razmerje z lepim vedenjem, vzajemnim spoštovanjem in srčno kulturo.

V razmerju deklet nasproti staršem morajo vladati ista pravila. Vendar je to razmerje danes čisto drugačno, kakor je bilo nekoč. Matere store za svoje otroke več, kakor bi bilo potrebno, otroci pa zahtevajo — zlasti v bogatih družinah — več in več. Dekle, z doma navajeno prve besede v hiši, z velikimi zahtevami, v svojem domu ne bo kos velikim dolžnostim.

Otroke moramo še majhne navaditi, da življenje ni lahko, ker zahteva od nas, da izpolnjujemo dolžnosti in prispevamo žrtve. In kolikor so otroci bolje poučeni o vseh življenjskih potrebah in kolikor bolj opazujejo borbenost svojih staršev, toliko bolj bodo znali prenašati, kadar jim bo življenje sipalo skrbi in tegobe.

Žena mora biti dobra mati, dobra tovarišica, nikakor pa ne brez vpliva in odločujoče besede v svoji rodbini.

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Paradižnikova juha z rižem, stročji fižol v solati. Zvečer: Ajdovi žganci, mleko.

Petek: Sladko zelje, sirovi štruklji. Zvečer: Mlečna kaša.

Sobota: Golaž, krompir v kosih. Zvečer: Hrenovke, kava ali čaj.

Nedelja: Govej juha z vlivanci, svinjska pečenka, pražen krompir, solata. Zvečer: Pražena jetra.

Ponedeljek: Telečja obara, zdrobovi cmoki. Zvečer: Praženec.

Torek: Telečja rižota, solata. Zvečer: Vampi s krompirjem.

Sreda: Krompirjeva juha, kruhovi cmoki, solata. Zvečer: Zabeljeni makaroni, solata.

Jedilnik za premožnejše

Četrtek: Zelenjavna juha, kumare v omaki, krompirjev pire, jabolčni kompot. Zvečer: Češpljevi cmoki.

Petek: Italijanski riž[1], sirovi omeleti. Zvečer: Pečene ribe, radič s krompirjem v solati.

Sobota: Goveja juha, paradižnikova omaka, krompirjevi kifeljčki. Zvečer: Nadevana paprika[2].

Nedelja: Ragujeva juha, ocvrti piščanec, mešana solata, indijanska torta[3]. Zvečer: Mrzel narezek, kava ali čaj, pecivo.

Ponedeljek: Mozgova juha, pražen ohrovt, zabeljen krompir, jabolčni zavitek. Zvečer: Dunajski zrezki, solata, kompot.

Torek: Goveja juha z rezanci, makaroni z mesom, solata. Zvečer: Goveji zrezki s papriko, pesa.

Sreda: Cvetačna juha, ohrovtove klobasice[4], mešan kompot. Zvečer: Nadevan krompir s sirom[5].

Pojasnila:

[1] **Italijanski riž:** Potrebujete 1 dl olja, 1 žlico sesekljanega česna, 35 dek riža, nekoliko zelenega petršilja, paradižnike, juho ali vodo in parmski sir. Na olju za hip prepražite žlico sesekljanega česna in takoj pridenite opranega riža, petršilja, paradižnikov in juhe ali vode, da je vse pokrito. Riž dušite toliko časa, da postane meha.., in ga po potrebi zalivajte. Ko je mehak in ne razkuhan, ga potresite s parmskim sirom in ga v lepi obliki postavite na mizo.

[2] **Nadevana paprika:** 8 do 10 zelenih mesnatih paprik lepo očistite in pokrijte s pokrovčkom, ki ste ga z nožem lepo izrezali. Četrt kile telečjega mesa ali ostanke pečenke sesekljajte. Na žlici masti pa zarumenite drobno sesekljane čebule in zelenega petršilja. Vse to zmešajte z mesom, ki ste mu dodali še 1/16 l riža in eno jajce. Osolite in opoprajte po okusu. S tem nadevom napolnite papriko in jo pokrijte z odrezanim pokrovčkom. Posebej naredite prežganje z 2 žlic masti, koščka sladkorja in 2 žlic moke. Pridenite še 4 ali 5 paradižnikov in 2 zajemalki juhe. Ko vse to dobro prevre, precedite na papriko, pokrijte s pokrovko in pustite, da vre kraj štedilnika 3/4 do 1 uro. Ko je gotovo, zložite papriko s sokom vred v skledo in jo denite na mizo. Lahko jo servirate tudi h govedini.

[3] **Indijanska torta:** Potrebujete 8 rumenjakov, 18 dek sladkorja, 6 beljakov, 3 deke sladkorja, 14 dek navadne ostre moke, 5 dek raztopljenega masla, oslajene smetane, 8 rumenjakov umešajte penasto z 18 dekami sladkorja. Ko lepo naraste, stepite trd sneg iz 6 beljakov, ki ste mu dodale še 3 deke sladkorja. Vse to umešajte narahlo s 14 dekami ostre moke, z 2 dekama riževe moke in tej zmesi počasi nakapajte 5 dek raztopljenega masla. Zmes denite v obod, potresen z moko in specite v primerno vroči pečici. Ko je pečena, jo napol ohlajeno previdno zvrnite in pustite, da se ohladi. Nato jo vodoravno prerežite, spodnji del nekoliko izdolbite, nadevajte s spenjeno oslajeno smetano, sestavite torto in jo oblijte s čokoladnim ledom.

[4] **Ohrovtove klobasice:** Ohrovtove glave skuhajte v slani vodi, prerežite jih čez pol, odstranite stebelca in zvijte liste, da bodo imeli obliko klobasice. Klobasice potresite s soljo in poprom in jih dušite na presnem maslu ali na rezinah slanine in čebule. S temi klobasicami lahko obložite tudi pozimi mesene klobase.

[5] **Nadevan krompir s sirom:** Skuhajte debel krompir in ga olupite. Prerežite ga vzdolž in vsak kos izdolbite. Izdolbeni krompir zmešajte s slanim sirom in smetano. Osolite in opoprajte ga po okusu. S tem nadevom napolnite izdolben krompir, denite ga v posodo in pustite, da krompir v pečici lepo zarumeni.

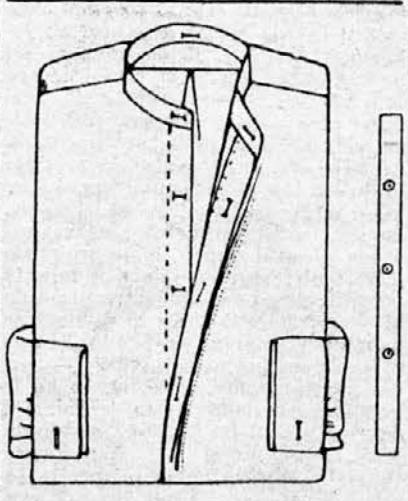

Pri pranju in pri likanju se zelo radi potrgajo gumbi na moških srajcah. Zato bomo odslej šivale moške srajce tako, da ne bomo več prišile na blago gumbov. Za gumbe bomo naredile poseben trakec, nanj bomo pa prišile gumbe. Na tisti strani, kamor smo doslej šivale gumbe, bomo pa naredile gumbnice, tako da bo imela srajca dve vrsti gumbnic. Trak z gumbi lepo pripnemo skozi obe vrsti gumbnic in kadar srajce operemo, ga lepo odpnemo. Tako lahko popravimo tudi stare srajce, samo paziti moramo, da naredimo trake iz istega blaga, kot je srajca, če ne, vsaj v isti barvi. Če delamo srajce po istem kroju, imamo lahko za več srajc en sam takšen trak, če so pa vsaka drugega kroja, morajo imeti tudi vsaka svoj posebni trak.

Pogosto ste morebiti imeli vtisk, da je ameriška moda precej pretirana; naše slike vam bodo pa dokazale ravno nasprotno. Oglejte si samo preprosti, a nad vse elegantni kostum na naši sliki. Narejen je iz finega črnega volnenega blaga in se tesno prilega životu. Precej zaprt ovratnik z reverji je prevlečen z ovratnikom iste velikosti in oblike iz belega pikeja. Kajpak je ta ovratnik prav lahko tudi bluza pod kostumom. Zraven se poda črn klobuček iz fine klobučevine.

Uporaba stročjega fižola

Zdaj je sezona stročjega fižola, toda kmalu ga ne bo več. Kako žal nam bo zanj, saj je ena najbolj zdravih in najizdatnejših zelenjav, kar jih pridelamo na vrtu. Jemo ga domala sleherni dan na različne načine pripravljenega. Da boste pa svojim družinam postregle s še bolj mnogovrstno hrano, vam prinašamo nekaj nasvetov za pripravljanje okusnih in poceni jedi iz stročjega fižola, ki so primerne zlasti za brezmesne dni.

Skrbeti moramo pa tudi za zimo. Takrat bomo zelo pogrešali zeleno solato in zakaj si ne bi zdaj priskrbele nekaj dobrega stročjega fižola?

Stročji fižol se ne da vložiti samo v kozarce, temveč tudi na različne druge načine. Tudi v steklenice in v lončene posode ga lahko shranite. Čisto na drobno ga razrežite, potlej ga pa surovega nasolite in denite v lonec. Za osoljen fižol računajte na pet kil stročjega fižola 500 gramov soli. Dobro premešajte, dobro stlačite in obtežite ter shranite v mrzlem prostoru. Čez nekaj dni odlijte vodo, ki se je bila med tem nabrala na vrhu, odstranite deščico in kamen in lonec oblijte s parafinom. V primerno hladnem prostoru lahko fižol ohranite nepokvarjen tudi brez parafinskega obliva. Potlej fižol spet obtežite z deščico in kamnom kakor kislo zelje, pazite pa samo na to, da bo tekočina stala nad fižolom. Pred uporabo morate ta fižol splakniti v sveži vodi.

Pri vlaganju v steklenice pride v poštev le čisto zdrav fižol, ki ste mu odstranili vse niti, ga oprali in zrezali na majhne koščke. Surovega vložite v neoporečno čiste steklenice. Prelijte jih s čisto vodo. Naslednji dan vodo odlijte in natočite svežo. Steklenice zamašite s popolnoma novimi zamaški, zapečatite in hranite na hladnem prostoru.

Če fižol pustite »kisati«, ga hitro premešajte v vreli vodi, posušite na situ ter natlačte v lonec. Na 15 kil fižola vzemite pol kile soli.

Nekaj receptov za takojšnjo uporabo stročjega fižola:

Stročji fižol s koštrunovino: Stročji fižol očistite niti in zrežite na koščke. Tudi koštrunovino zrežite na koščke, natrite s soljo in poprom in specite na masti. Dodajte nekaj svežih paradižnikov ali pa pozimi paradižnikove mezge in potrebne vode. V isti posodi skuhajte fižol. Pol ure, preden postavite jed na mizo, dodajte še na koščke zrezanega surovega krompirja.

Stročji fižol z močnatimi žličniki: Potrebujete kilo stročjega fižola, dva stroka česna, 4 deke masti, 3 deke moke, čajno žličko soli, nekoliko popra in petršilja. Za žličnike potrebujete 20 dek moke, 2 deke raztopljene masti, 1 jajce, 1 čajno žličko soli in toliko vode, da dobite mehko testo. Fižol očistite, zrežite na koščke in skuhajte v slani vodi. Iz moke in masti pripravite prežganje, zalijte ga z vodo, v kateri se je kuhal fižol, in dodajte tudi fižol. Zraven denite tudi nekoliko na drobno narezanega zelja in ga dušite s fižolom. Med tem časom napravite močnate žličnike in jih skuhajte v slani vodi. Ko so kuhani, jih povaljajte v drobtinicah in naložite na pladenj okrog fižola.

Modne novosti za jesen

Za najlepšo modo imajo modni stvaritelji modo jesenskih oblek iz lahkega volnenega blaga ali jerseja, narejene predvsem v športnem stilu. Njih životek je podoben športni srajčki, zapet je do pasu in ima lepe reverje, krilo je pa zvončasto ukrojeno ali pa ima nekaj gub, pošitih do bokov. Ozek pas, morebiti celo usnjen, kakšne žive barve, oblekico še poživi. Takšno oblekico lahko nosite ob vsaki uri, samo vrsta blaga se menjava: dopoldne bo volneno, popoldne iz kakšne težje svile, zvečer pa iz muslina ali kakšnega lahkega blaga.

Videli smo oblekico v zanimivi dvobarvni kombinaciji: iz volnenega blaga in baržuna, toda istega barvnega tona. Vsa obleka je bila razdeljena v pet menjajočih se prog. Oblekica pa nima samo dveh, temveč ima celo štiri žepke. Iz tega pač vidite, kako so žepki letos priljubljeni.

Omeniti je treba tudi tendenco popoldanskih oblek: poudarjena je namreč širina života od prsi navzgor. Zato so oblekice na različne načine nabrane pod prsmi, in sicer v vodoravni črti, v konico, okroglo itd. Pri tem je poudarjena tudi ožina pasu, zato so te vrste obleke silno priljubljene.

Jesenski plašči bodo iz kamelje dlake, obrobljeni z usnjem. Še zmerom so moderne priljubljene kapuce. Videli smo pa tudi ohlapne plašče z gubami na hrbtu, kakršni so bili že spomladi moderni. Tudi takšnih iz kockastega tvoriva ne bo manjkalo. Med zimskimi plašči bo pa veliko zvončastih iz imitacije krzna. Na vseh plaščih bomo pa opazile velike žepe.

Steznik
ki Vas bo zadovoljil v vsakem pogledu Vam napravi točno po meri

SALON STEZNIKOV
Irena Salaj
LJUBLJANA, GAJEVA 8
pritličje (Dukičev blok)
TELEFON 40-44

Posebno pazite kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat **važnejše od hrane!**

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim češče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci

Prospekte in vsa potrebna navodila pošilje gratis in z veseljem

Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Rja
je velika škodljivka

Rje se gospodinje ne boje zaman, ker povzroči res veliko škode v gospodinjstvu. Toda škoda ne nastane zmerom sama od sebe, temveč je velikokrat posledica nepazljivosti. Najboljši dokaz zato je perilo. Če je v njem že madež od rje in ga takoj ne odstranimo, bo ta madež zmerom večji in jih bo postalo iz enega še več, čim pride v dotiko z vlažnim perilom. Na primer, če leži oprano perilo v mrzli vodi. Toda pripomniti moramo, da so samo sveži madeži nevarni.

Najpreprostejše in najcenejše sredstvo za odpravljanje rje je limonova kislina. Z njo madež od rje dobro namočimo in ga nekoliko časa držimo nad vodno paro ali pa na soncu. Potem madež operemo v mlačni vodi in izperemo v mrzli vodi.

Kako pa prav za prav nastane rja na perilu? Na žepnih robcih jo največkrat dobimo za to, ker nosimo po žepih ključe in razne druge predmete.

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajeti, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je DARMOL

Ogl. reg. S. br. 27848/36

Darmol dobite v vsaki lekarni!

Z njimi pride še kolikor toliko vlažen robec v dotiko in madež je tukaj. Na perilu pa dobimo rjo tudi od obroča na škafu. Če je obroč lesen in pribit z žeblji, moramo paziti, da so dobro zabiti. Če je gospodinja primorana rabiti takšen škaf, mora najprej takšna mesta zavarovati proti vlagi s čisto platneno krpo.

Kadar sušimo bluze ali obleke na obešalniku, moramo kovinaste kljuke oviti s čisto krpo, da obleka ne dobi rje.

Na vlažnem zraku, na primer ob morju, se s potrebščinami, ki jih rabimo za ročno delo, zgode večkrat različne nezgode. Pletilka, kvačka, šivanka in škarje postanejo rjaste. V takšnem primeru moramo predmete iz fine kovine namazati z voskom in jih zbrisati s toplo kuhinjsko soljo. Včasih je pa dovolj, če jih zdrgnemo s prahom za čiščenje nožev.

Kovinaste predmete obvarujemo rje s tem, da jih zavijemo v oljnat papir ali jih pa spravimo v leseno škatlico, ki se dobro zapira. Če večje stvari zarjavijo, jih namažemo s petrolejem in potem svetlo zdrgnemo s pepelom. Namesto petroleja lahko rabimo tudi amonijak. Preden kovinaste predmete spravimo, jih namažemo z mastjo in jih spravimo na suh prostor. Železne kuhinjske predmete, ponve in lonce po uporabi premažemo s kožo suhe slanine.

Tudi nekatere hišne stvari, ki jih poleti ne rabimo, spravimo namazane z mastjo, da ne zarjave. Če pa vendar zarjave, jih zbrišemo s petrolejem ali razredčenim amonijakom. Potem jih zdrgnemo z vročim peskom ali pa presejanim pepelom.

Ključavnice, okove na oknih in vratih moramo kdaj pa kdaj namazati z oljem, da ne zarjavijo. Če se pa zgodi, da zarjave, jih namažemo s petrolejem. Ključavnice in okovje na oknih pa še namažemo z oljem. Prav tako naredimo z zarjavelimi žeblji. Preden jih rabimo, jih močno segrejemo in namočimo v strojno olje.

Popravljajmo
in barvajmo nogavice!

Še tako strgano nogavico lahko popravimo. Stopalo odrežemo in prišijemo novega iz močnejše nogavice. Podplat odrežemo počez in ga na roko ali pa s strojem prišijemo na nogavico. Prav tako kakor celo stopalo lahko naredimo samo prste ali pa samo peto.

Nogavice, ki so slabo pobarvane ali so nam od večkratnega pranja obledele, pobarvajmo. Barvo lahko kupimo v vsaki trgovini z barvami. Barvno raztopino pripravimo samo za en par nogavic, to pa zato, ker vsaka nogavica pušča barvo in oslabi barvno raztopino. Če nočemo imeti nogavic istih barv, lahko barvno raztopino uporabimo še za drug par nogavic. Paziti moramo pa posebno na to, da dve enaki nogavici ne dobita različne barve. Nogavico, ki smo jo pripravili za barvanje, moramo raztegniti tako kakor takrat, kadar jo obuvamo, in jo takšno pomočimo v barvo. Paziti moramo na to, da so nogavice enakomerno potopljene v barvi in da se ne dotikajo druga druge.

Vsako nogavico trikrat pobarvamo. Nazadnje jo pa splakujemo v čisti vodi toliko časa, dokler voda ni popolnoma čista.

Predpasnik
za vsakdanjo rabo

Praktičen in pripraven za likanje je predpasnik iz kvadrata blaga, 80 cm ali 1 meter širokega. Zanj lahko uporabite pisano pahovko z živim robom in jo zarobite. Napravite ji še naramnice in na enem vogalu gumbnico — in predpasnik je gotov.

Takšen predpasnik je pripraven za vse gospodinje, posebno pa še za tiste, ki hodijo v službo in morajo doma zmerom v naglici čistiti. Pripašejo si ta pripravni predpasnik in si z njim obvarujejo obleko, da se jim ni treba preoblačiti. Vesele ga bodo pa tudi hčerke gospodinj, ki kdaj pa kdaj mamicam pomagajo v kuhinji.

Predpasnik lahko napravite tudi iz starega blaga. Morebiti iz kakšnega močnega platna — v gospodinjstvu je toliko platnenih prevlek, ki se strgajo ravno na določenem mestu, z ostalim celim delom pa ne vemo kaj početi. Tako pri blazinah, rjuhah itd. Da bo predpasnik tudi čeden, ga obrobite z živahnejšim platnom ali trakom, ki ga dobite nalašč za obrobke v trgovinah.

Na nasprotne vogale je — kakor že rečeno — treba prišiti trakove, najbolje kar kupljene. Enega izmed drugih dveh nasprotnih oglov podložite s krpo blaga in napravite gumbnico. S to gumbnico boste predpasnik pripeli na gumb pri obleki, saj so obleke za delo doma navadno spredaj zapete, kar je še najbolj praktično. Če imate kakšno drugo obleko, si predpasnik pripnite s patentno zaponko.

Krompir v prehrani dojenčka

Matere navadno nerade hranijo svoje otroke s krompirjem, misleč, da ni dovolj redilen. Po preiskavah nekega otroškega zdravnika je pa to mišljenje povsem napačno.

Kakor hitro otrok začne jesti zelenjavo, mu jo delite z enakim delom pretlačenega krompirja. Takšna mešanica krompirja in zelenjave je posebno dobra za prebavo, kajti krompir preprečuje lahka želodčna obolenja.

Posebno zdrav je tudi presen krompir, samo malo otrok ga mara jesti. Presen krompir ne samo da nadomešča redilno moč jabolk in banan, temveč vsebuje še dosti več vitaminov in kalorij kakor ti dve vrsti sadja. Prav tako vsebuje več beljakovin, kalcija, fosfora in železa.

Posebno priporočljiv je presni krompir s prepečencem. Na dva nastrgana krompirja dajte dva do tri kose razmehčanega prepečenca. Dodajte še sladkorja in soka kakršnega koli sadja, ki ga imate pri roki. Dojenčki, ki bodo uživali takšno hrano, bodo prav gotovo odlično napredovali.

Obilno hranjenje dojenčkov s krompirjem torej ni samo dosti cenejše kakor prehrana z dragim sadjem, temveč je tudi bolj zdravo.

Ali bi se mogli nasmejati...

... če bi se vam prav tedaj, ko bi se vam zelo mudilo na kakšno slavnostno večerjo, utrgala zaponka pri čevlju?

... če bi lilo kakor iz škafa, vi bi videli pa samo en prazen taksi na cesti; tega bi želela pa tudi neka dama? (Leta dame ne pridejo v poštev!)

... če bi na vso moč tekli, da bi ujeli poslednji tramvajski voz, pa bi vam vseeno pred nosom ušel?

... če bi vam tik pred odhodom na slavnost, ki ste se nanjo tako dolgo veselili in pripravljali, sporočili, da so slavnost odpovedali?

... če bi vam kakšen otrok mimogrede in nehote povedal, da ste postali grši in da so vam zobje porumeneli?

... če bi glavni dobitek zadela srečka, ki bi imela isto število kakor vaša, samo zadnja številka bi bila druga?

... če silno lačni sedete za mizo v pričakovanju izvrstnega zrezka, pa vam kuharica sporoči, da je zrezek tako prismodila, da ni več užiten?

Monogrami — entel — ažur gumbnice — gumbi — plise fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica
nasproti Uniona

Vezenje perila, predtisk ženskih ročnih del

Eleganten, a vendar preprost jesenski kostum iz finega volnenega blaga, ki se lepo prileže. Jopica je nekoliko krajša, okrašena z belimi reverji in cvetlico, zapeta pa z dvema vrstama majhnih gumbov. Krilo je zvončasto ukrojeno. Zraven se poda ljubek majhen klobuček.

Porabni nasveti

Vlago na stenah lahko preprečite na tale način: raztopite 20 gramov parafina v navadnem karbonskem tetrakloridu, ki ga dobite v vsaki lekarni. Ko ste z zida dobro obrisali vlago, ga s pomočjo ščetke namažite s to zmesjo. Ko tetraklorid izhlapi, ostane na zidu tenka plast parafina, ki preprečuje, da vlaga izpareva. To količino zmesi lahko uporabite za kvadratni meter.

Če hočete, da se vam olje ne pokvari, ga hranite v zelenih steklenicah.

Tudi milo boste same skuhale! Raztopite v malo vode 1 kilo sode, tako da ne ostane nobena kepa cela. Raztopljeno sodo zlijte v 10 litrov vode in jo denite na ogenj. Pustite, da voda zavre, nato pa dodajte še 5 kil dobro zrezanega loja. Vse skupaj pustite, da vre 2 uri in neprenehoma mešajte. Ko je že dovolj prevrela, ji dodajte še dve pesti soli in pustite, da vre še četrt ure. Vso to raztopino zlijte v lesene zabojčke, ki ste jih preje dobro ovlažile in postavite jih na prepih, da se milo osuši. Po dveh dneh ga zrežite na kose in ga postavite na kakšen suh prostor, da se milo docela posuši.

Ne zametujte jajčnih lupin! Devajte jih v posodo in prelijte z vodo. Po desetih dneh zalivajte s to vodo cvetlice in videli boste, kako bodo lepo uspevale.

Utrujene noge od dolgega stanja ali pešhoje bomo okopali v topli vodi, v katero smo oželi limonov sok. Po tej kopeli se boste počutili ko prerojeni.

Strgan ažur na perilu je velika neprijetnost za vsako gospodinjo. Poskuša ga na roko zašiti, toda že pri prvem pranju se ažur spet raztrga. Za to bomo preko ažurja s strojem prišile lep trak, ki bo podaljšal trpežnost perila, hkrati bo pa perilu nov okras.

Če se hočete prepričati, ali je kvas še dober, ga denite s polovico žličke moke in malo vode v kozarec. Če se bo kvas pričel na vrhu peniti in delati mehurčke, ga boste lahko še porabile.

Plevel z vrta kaj hitro odpravite, če ga polijete z raztopino žveplene kisline in vode. Na 3 litre vode vlijte pazljivo 1 liter žveplene kisline (pazite na roke!). S pomočjo te raztopine se boste za dalj časa iznebile plevela. Ta količina zadostuje za 10 kvadratnih metrov.

Vse predmete iz jelenje kože, ki niso preveč umazani, perite v mlačni, močno slani vodi. Potem jih pustite, da se posuše v senci, še preje jih pa nekoliko odcedite na brisači. Kadar sušite predmete iz jelenje kože, še vlažne raztegnite v vse smeri, da dobijo prvotno obliko. Če so pa zelo umazani, jih pustite v mlačni milnici eno uro. Milnici ne pozabite dodati žličko sode bikarbone na liter vode. Potem hitro splaknite v mlačni vodi in dodajte pri zadnji vodi prav malo mila.

Dva moderna klobučka k jesenskemu kostumu ali plašču. Oba sta narejena v stilu moških klobukov in sta kar najbolj priljubljene oblike. Oba sta pa iz fine svetle klobučevine. Takšne oblike klobučkov se podajo skoraj vsakemu obrazu, ker niso pretirano visoke in ne preveč širokih krajcev.

ŠAH

Problem št. 67

Sestavil J. Hanauer (1888.)

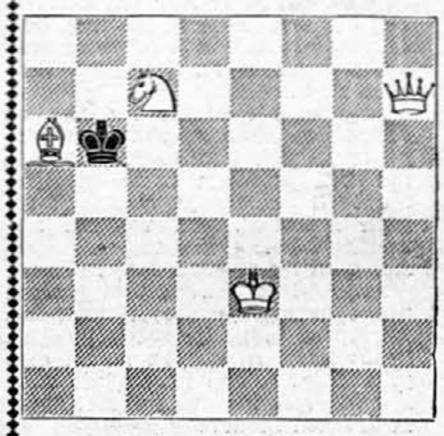

Mat v treh potezah (B 12)

Problem št. 68

Sestavil W. A. Shinkman (1902.)

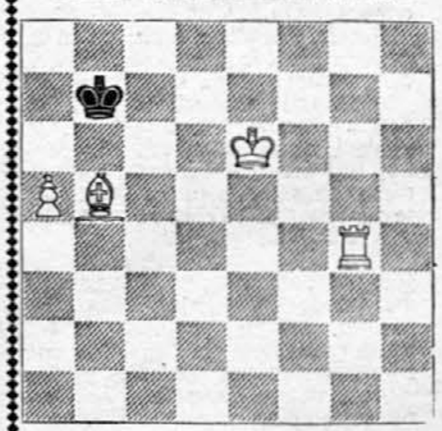

Mat v treh potezah (B 16)

Božanska igra na slepo

Srednji gambit
(Ferrara 1876.)

Beli: Maczuski (slepo).	Črni: Mazzolani
1. e4	e5
2. d4	e×d4
3. c3	Lc5
4. Lc4	Df6
5. Sf3	h6
6. c×d4	Lb6
7. Sc3	Se7
8. e5	Dg6
9. Ld3	f5
10. e×f6	D×f6
11. Se4	Df7
12. Se5	De6
13. Dh5 šah	g6
14. Dh4	Sf5
15. Sf6 šah	Kf8
16. L×f5	La5 šah
17. Kf1	D×f5
18. L×h6 šah	Ke7
19. S×g8 šah	Ke6
20. d5 šah	K×d5
21. Dc4 šah	K×e5
22. f4 šah	D×f4
23. L×f4 šah	Kf5
24. g4 šah	K×g4
25. Tg1 šah	Kh3
26. Tg3 šah	Kh4
27. Lg5 šah	Kh5
28. Dg4 mat.	

Duhovita kombinacija

Iz partije Reti—Bogoljubov
(New York 1924.)

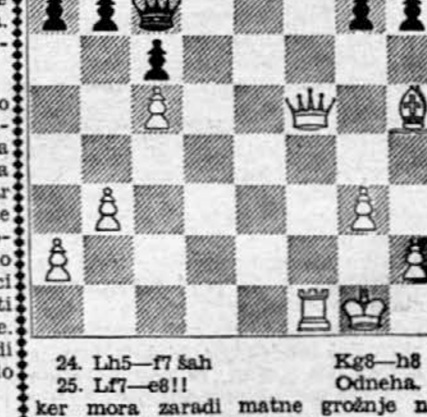

24. Lh5—f7 šah	Kg8—h8
25. Lf7—e8!!	Odneha.

ker mora zaradi matne grožnje na f8 izgubiti najmanj lovca.

Rešitev problema št. 65

1. Ld8—a5	Ke3—d3
2. Db8—b3 šah	kar koli
3. Db3—c3(f3) mat.	
1.	Ke3—d4
2. Db8—f4 šah	kar koli
3. Df4—b4(e4) mat.	
1.	Ke3—f2
2. Db8—h2 šah	kar koli
3. Dh2—g2(d2) mat.	
1.	Ke3—e2
2. Db8—b4	kar koli
3. Db4—d2, e1 ali e4 mat.	

Rešitev problema št. 66

1. Dc5—b5	Kf4—e4
2. Kh3—g4	Ke4—d4
3. Db5—c6	Kd4—e5
4. Se1—f3 mat.	

LJUBEZENSKI ROMAN MLADEGA DEKLETA

NAPISALA ANNY PANHUYSOVA

PREVEDLA K. N.

NA RAZPOTJU

18. nadaljevanje

In vendar, kljub temu, da so se mlada sočna usta smehljala skoraj priučeno, kakor v ateljeju pri slehernem predvajanju modelov, si Sabina niti najmanj ni bila v svesti svoje zmage.

Nikoli doslej ni mislila na Egona Sterna več, kakor je morala misliti ta dan. Saj je vendar vsa nesreča, ki ju je oba ločila za zmerom, prišla samo zato, ker je svojemu dragemu povedala, da upa postati kraljica mode.

Bog ve, kje se mudi danes, ta dan, ko se sama izpostavlja v oceno toliko in toliko ljudem, da bi si morebiti pridobila naslov kraljice mode? S Sabininega obraza je izginil smehljaj, pod vplivom nenadnega bolečega spomina je postal ganljivo resen, skoraj žalosten.

Morebiti je prav s tem postala pravo nasprotje svojih tovarišic. Na lepem so ljudje začeli ploskati kakor divji in krepek moški glas je zaklical iz ene izmed lož: »Naj živi najlepše berlinsko dekle! Živela kraljica mode!«

Klic je bil očitno nalezljiv; od vseh strani so se zdaj zaslišali podobni klici, gledalci so bili vse bolj navdušeni za Sabino, ki je začudena ostrmela ob nepričakovanem odobravanju.

Hotela je oditi z odra, da bi napravila prostor svoji naslednici, toda gledalci ji tega niso pustili.

»Ostanite! Ostanite!« so ji klicali z vseh strani. Sabina je pogledala okrog sebe, saj ni vedela, kaj naj stori. Razsodniki so šepetali med seboj. Ljubka svetlolaska je zbudila pozornost njih vseh že v sivem delovnem plašču.

Elza Weilertova je bila razburjena od napetosti; upanje in strah sta tekmovala v njej. Pridrževala je dih. Sabina je prišla k sebi, kljub protestom je zapustila oder, njena naslednica je dobila prostor.

Toda nobena prej tako navdušena roka se ni ganila v odobravanje, čeprav so bila vsa dekleta ljubka. Morala so se pač odreči navdušenju, s katerim je javnost obsipala Sabino.

Tudi razsodniki so si bili naposled edini. Vsi so bili istega mnenja, da je bila najlepša, najelegantnejša in najljubkejša manekenka svetlolaso dekle v obleki iz motnozelene svile s srebrnim ogrinjalom.

Fanfare so zadonele.

Eden izmed gospodov je stopil naprej in razglasil izid tekmovanja. Sabina je morala ponovno na oder in med vriskajočim odobravanjem ji je ena izmed razsodnic ogrnila rdeč baržunast plašč s hermelinsko podlogo in ji v njene valovite svetle kodre posadila majhno, leskečo se krono. Godba je zaigrala, med njene akorde so se pa pomešali klici navdušenih gledalcev.

Sabina se kar ni mogla zbrati. Torej se je le zgodilo vse tako, kakor je Elza Weilertova predvidevala tam v zgodnji spomladi: postala je berlinska kraljica mode.

Zmerom znova se je s smehljajem in pokloni zahvaljevala za neprestano odobravanje gledalcev. Kaj se je pozneje zgodilo z njo, se je komaj zavedala.

Kakor bežeče sanje, naspol tesnobne, naspol zabavne, je šlo vse mimo nje, čeprav je bila sama središče vseh dogodkov.

Dobila je za nagrado nekaj tisočakov in dragocen krznen plašč in gospa Weilertova jo je med solzami objemala, kakor da bi bila pravkar kronana resnična kraljica, ki naj bi imela rešiti domovino.

Na prstanec ji je nataknila prekrasen briljantni prstan, ki ga je bila že poprej pripravila. Na notranji strani obročka je bilo vgravirano posvetilo: »kraljici mode« in odločilni datum.

Poleg tega je Sabina prejemala cvetlice za cvetlicami in drage slaščice. Neka tovarna lepotil je kraljico mode opremila z vsemi mogočimi lepotili za neskončno dolgo, neka papirnica ji je podarila eleganten pisemski papir in neki znan draguljar ji je poklonil moderno zlato zapestnico.

To so bili darovi, namenjeni »kraljici mode«. Če bi bila izvoljena katera druga, bi pač tista dobila vse te poklone darežljivih podjetnikov.

Predstavili so ji nekaj filmskih režiserjev, kakor da bi bila res velika dama, in obkrožali so jo še dolgo potem, ko je javnost že izpraznila dvorano, v enem izmed zakulisnih prostorov.

Ravnatelj revijskega gledališča, v katerem se je vršilo tekmovanje, je Sabino prosil, da bi od naslednjega dne ob večerih nastopala v reviji. Morebiti štirinajst dni. Pri tem je imenoval zapeljiv honorar.

Gospa Weilertova ji je nasvetovala, naj sprejme, saj je to priložnost lahko izrabila v lastno reklamo, posebno ker je mogla Sabina pri tem pokazati še nekaj modnih umotvorov njene hiše.

Sabina je torej ravnateljevo ponudbo sprejela.

Ko je zapuščala gledališče, so jo sprejeli z navdušenimi klici in fotografi, ki je niso ujeli na plošče že v dvorani, niso hoteli vsaj zunaj opustiti te priložnosti.

Kar bala se je pojedine, ki so jo bili priredili na čast kraljici mode, ker je bila že tako neusmiljeno utrujena, tako izmučena. Toda temu se ni mogla izogniti, nobenega izgovora ni bilo. Zdaj je bila kraljica mode in vsaka kraljica ima svoje dolžnosti.

Čašica penečega se šampanjca, ki ji ga je bila natočila gospa Weilertova, jo je spet nekoliko poživila in naposled je bila z drugimi vred prav živahna.

Zdelo se ji je čisto zabavno, da so jo slavili, kakor da bi bila napravila bogve kakšen čudež. In naposled so ji že preveč kadili, da ne bi v svoji nečimrnosti z zadovoljstvom srkala močno vino, ki so ji ga le preobilno natakali.

Pri slovesnosti je sedela na častnem mestu. Njen stol je bil okrašen s cvetjem, prekrasne cvetlice so stale pred njo in pustila je, da so ji dvorili z vseh strani.

Smejala se je in je bila precej zadovoljna, imela je vsaj to zadoščenje, da je ustregla gospe Weilertovi. Toda ko je ležala v postelji, v udobni sobici pri gospe Weilertovi, jo je minila vsa veselost. Z rokami si je zakrila obraz in bridko zajokala.

»Egon, ne morem in ne morem te pozabiti!« je tarnala in skrivala svoj objokani obraz v blazino. Srce jo je tako neznansko bolelo, kakor da bi ji ga stiskale surove pesti.

Tako se je končal dan, ki se ji je nekoč zdel tako izpolnitve vreden, dan, ki ji je dal naslov, katerega si je bila nekoč tako vroče želela.

Namesto da bi bila vesela in se naslajala ob sanjarijah, ki bi se tako dobro podale k njeni novi časti, je jokala za svojo izgubljeno srečo.

Tako se je končal dan, ko je postala kraljica mode.

XVIII.

Naslednje jutro se je Sabina šele pozno zbudila in nekaj trenutkov nato je stopila v njeno sobo gospa Weilertova. Obraz ji je kar žarel.

»Zaspanka, tu vam prinašam pošto. Zdi se mi, da že cel svet ve, da pri meni stanujete.«

V roki je držala košarico s pismi.

»Vsa pisma so za vas, Lili, in res sem radovedna, kaj hočejo ljudje od vas. Kopica časopisov tudi že čaka spodaj v jedilnici pri zajtrku. V njih lahko črno na belem berete, kako lepo dekle je prav za prav nova berlinska znamenitost, kraljica mode, če vam ne zadostuje to, kar vidite v zrcalu.«

Sabina se je pač pošteno začudila ob pogledu na kopico pisem; bilo jih je več ko dva tucata.

Segla je po košarici.

Rahlo upanje, ki se je njej sami zdelo neumno, ki ga pa le ni mogla zatajiti, jo je obšlo. Morebiti njen Egon le ni odpotoval v tujino. Morebiti se je premislil in se po tako šepavi osvobodilni razsodbi potopil v Berlinu. Morebiti stanuje tu in ji piše, saj njeno ime od včeraj izgovarja toliko ljudi. Med pismi bo morebiti našla tudi eno z njegovim rokopisom.

Pregledovala je pisma in kmečno opazovala napise na ovojih. Toda rokopisa Egona Sterna ni našla. Sabina je izmučena pomislila, da bi bilo zdaj že pač čas pospraviti s takšnim upanjem, ki se ne bo nikoli izpolnilo.

Sam bogve, koliko tisoč in tisoč kilometrov je zdaj Egon Stern oddaljen od nje.

Odrinila je košarico:

»Če hočete, gospaWeilertova, odprite vsa pisma, meni se nič kaj ne ljubi.«

»Ne bodite tako apatični, otrok moj, nobenega vzroka nimate za-

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH LJUBLJANA

to! Pomislite, kako ste zdaj zavidanja vredni! Rajši napravite vesel, razigran obraz, kajti zdaj se šele začne pravi hrup z modno kraljico. Zdaj šele se bo začela zgodba! Predvsem imate proti poldnevu kratko skušnjo v gledališču za svoj nastop v reviji, v katerem se boste nekaj tednov kazali našim Berlinčanom; pri tem boste predvajali najnovejše stvaritve našega modnega ateljeja. Pričakuje vas pa tudi fotograf, da napravi nekaj posebnih fotografij za več revij. Zgodnje popoldne morate posvetiti kakšno uricо našemu ateljeju, kajti princesa Oberhöferjeva se je javila in želi, da bi ji prav tako kakor zadnjič predvajali modele; zvečer boste pa potem nastopili v reviji. Vmes se bo vpletlo še to in ono, o čemer zdaj še pojma nimava. Vaš dan bo vsekako obilno izpolnjen. Torej brž iz postelje, Lili, in nitro v kopalnico! Pravkar je, če se ne motim, pozvonila maserka in tudi frizer je točen kakor običajno.«

To ji je ukazovala s smehljajočim se obrazom in dostavila:

»Zdaj ste na moč zanimiva osebnost in morate biti zato zelo srečni.«

Sabina ji je morala na tihem prav dati, marsikatera druga bi bila na njenem mestu očitno zelo srečna. Ona se pa ni nič kaj dobro počutila v svoji vlogi. Doslej je še zmerom neka potrtost prevladovala novo čast.

Toda smehljala se je in poslušno vstala.

Popravila si je svojo pižamo. Bila je iz sirove svile, okrašena z rožnatimi pošivki in se ji je ljubko podala.

Stekla je v kopalnico, kjer jo je že maserka čakala, da bi ji pripravila kopel.

Oborožila se je bila s šopkom jesenskih cvetlic in jih je ponudila Sabini.

»Moje prisrčne čestitke, gospodična Lili; slišala sem že, kakšna pomembna osebnost ste čez noč postali. Ves Berlin govori o vas.«

Sabina se je zahvalila za cvetlice, nesla jih je v sobo in se hitro vrnila, da bi se okopala.

Dolgo danes ni smela ostati v vodi. In medtem ko ji je širokopleča maserka stregla, se je začela spet zbujati v njej nečimrnost, kakršna se je je bila polotila že prejšnji večer. Z zanimanjem je poslušala, kakšnega mnenja je bila javnost pri sinočnji izvolitvi.

Maserka je pripovedovala:

»Moja hči je bila dobila čeden prostorček in menila je pač, da boste imeli nevarne tekmice. Toda naposled ste bili apartnejši in lepši od vseh. Moja hčerka je slišala, kako je neki gospod dejal svojemu spremljevalcu: ‚Sladko dekletce bi najrajši pojedel s kožo in lasmi vred; kar nepečeno.'«

Sabina se je morala na glas zasmejati in s svojim smehom je odpodila potrtost, ki se je je že spet polotevala.

Odločila se je, da bo svoj naslov lagodneje prenašala.

Kraljica mode! Naslov se prav nič ni skladal s tragičnim obrazom. Bil je preočarljiv. Dišal je malo po lahkomiselnosti.

Kraljica mode! To mora biti smehljajoča se mlada dama, pripravljena, da ob godbi veselega orkestra v plesnem koraku hiti skozi lahko osvojeno kraljestvo, da strme vanjo njeni prostovoljni podložniki.

Pri zajtrku ji je gospa Weilertova prebrala nekaj pisem. Vsebina je še bolj zvišala Sabinino dobro voljo.

Zakupnik velikih zabavišč ji je ponudil zakon. Očitno je pogodil, da bi pomenila, če bi pristala na njegovo ponudbo, izvrstno privlačnost za njegovo podjetje. Neki filmski režiser jo je vabil na razgovor, češ da potrebuje za neki novi film žensko njenega tipa.

Neka dama ji je ponujala prosto stanovanje v svojem »odličnem« penzionu, ki ga po večini obiskujejo »bogati tujci«, če bi se ob večerih kdaj pa kdaj pomudila v njenem zabavišču.

Nekaj žensk in nekaj moških jo je prosilo za avtograme.

Nekateri podjetni gospodje so jo bolj ali manj drzno prosili za sestanke. Neki osemnajstletnik je hotel čim prej z njo zbežati in neki posebno priporočila vreden gentleman ji je le prejasno pisal:

»Vražje dosti denarja imam, toda v ljubezni sem precej samosvoj. Moje prijateljice morajo biti nekaj posebnega. Zadnja je bila priznana tukajšnja varietejska plesalka. Mesto je pod krasnimi pogoji prosto za kraljico mode. Pišite mi in takoj bom prihitel k vam.«

»Zarobljenec bi se utegnil pri meni naučiti frčati, če bi se upal prikazati,« je bila vsa ogorčena gospa Weilertova. »Človeku se zdi skoraj nemogoče, da se sploh najdejo takšni svetniki na svetu.«

Sabino je pismo zelo zabavalo.

»To je pa res tepec, ki bi zaslužil nekaj poštenih zaušnic.«

Med mnogimi pismi ni bilo niti enega, ki bi imelo kakšno vrednost za Sabino.

Nato se je odločila prebrati časopisna poročila o kraljici mode. Vse kritike so bile zanjo kar najbolj laskave. Komaj se je pa oblekla, že so ji najavili nekega gospoda.

Najprej ga je sprejela gospa Weilertova, potlej je pa poklicala še Sabino.

Neko veliko berlinsko zastopstvo avtomobilov je kraljici mode ponujalo kot darilo ljubek avtomobilček, pod pogojem, da se nauči šofiranja pri zastopstvu. Kajpak bi bilo vse brezplačno. Šlo je samo za čast, da bi smeli služiti kraljici mode in jo poučevati v šofiranju.

Sabina je zapičila pogled v zelo velikega, vitkega gospoda. Bil je strumne športne postave, zelo zagorelega drznega obraza in imel je zveneče plemiško ime.

Pisal se je grof Peter Werden.

Sabinin pogled je obstal na njegovem moškem obrazu in v njenem glasu je bilo nekoliko ironije, ko ga je kar naravnost vprašala:

»Ali niste že vi dovolj velika reklama za svoje zastopstvo, gospod grof?«

Rahlo se je priklonil in zelo ljubezniv smehljaj mu je zaigral okrog ustnic.

»Kraljica mode ni samo nenavadno lepa, ni samo očarljiva in privlačna, še pametna je po vrhu. Tem bolje. Reklama je danes duša vsake trgovine. Vi ste tudi bolj ali manj samo reklama za tukajšnji, že brez tega imenitni modni salon.«

Priklonil se je gospe Weilertovi, potlej se pa spet nasmehnil Sabini:

»Gospodična Tannova, nam je za to, da bi vašo lepoto v zvezi z vašim originalnim naslovom porabili za svojo reklamo. Zato bi želeli, da bi se v kar najkrajšem času, ko je vaša slava še na višku, včasih zglasili pri nas.«

Njegov smehljaj je postal še živahnejši.

»Avto bi se vam še ljubkeje podal kakor škrlatnordeči plašč in krona.«

Sabina je vesela prikimala.

»O tem sem prepričana! In ker kraljice laže sprejemajo darila kakor navadni smrtniki, avto ne odklanjam in se bom kajpak v vašem zastopstvu naučila šofiranja. Sicer sem pa že dolgo zavidala avtomobilistkam in sem vesela, da se jim bom smela prištevati.«

Zdaj se ji je globoko priklonil.

»Vaše veličanstvo me je povzdignilo v najsrečnejšega med smrtniki.«

Sabinino razpoloženje je postajalo čedalje bolj veselo in njen naslov se ji je zdel čedalje bolj zabaven.

Bil je vendar zvezan z vsemi mogočimi prijetnostmi, o katerih poprej niti slutila ni bila.

Dogovorili so se torej še o podrobnostih in grof Werden je Sabino zapustil s poslednjim, tako globokim poklonom, kakor da bi bilo mlado dekle resnična vladarica.

Gospa Weilertova je bila vsa navdušena.

»Dekletce, z vami človek doseže res bombno reklamo! Zunaj je že prava jesen, pričenja se glavna sezona; ljudje mi bodo hoteli podreti prodajalno, samo da bi videli vas, kraljico mode. In zdaj, dete moje, hitro smuknite v plašč, k skušnji za revijo morate.«

Sama je kot častna dama spremljala Sabino.

Pred vrati je čakal avto. Poslalo ga je gledališko ravnateljstvo. To ni bil morebiti običajen izvošček, temveč elegantna zasebna limuzina. V njem se je tako udobno sedelo kakor v majhni sobici.

Dalje prihodnjič

HUMOR *in* ANEKDOTE

Intervju

»Reporter: »In kaj ste storili, da ste dosegli to visoko starost?«

Stara mamica: »Počakala sem.«

Ni mu všeč

Prvi dan šole vstane v drugi klopi droben fantiček in jo mahne brez besede proti vratom.

»Hej, pobič, kam pa kam?«

»Domov.«

»To pa ne gre kar tako; ali si morda bolan?«

»Ne, gospod učitelj!«

»Mar se me bojiš?«

Fantiček odkima.

»Kaj je pa vendar?«

»Meni tukaj ni všeč!«

Modri stražnik

V nekem trgu je moral stražnik odpeljati nevarnega roparja v zapor. Mirno sta drug poleg drugega korakala po cesti; na lepem je pa zapihal veter in odnesel roparju klobuk z glave, da se je zakotalil daleč po cesti.

»Moj klobuk!« je vzkliknil ropar, »dovolite, da stečem za njim in ga poberem!«

»Ej, tako pa ne bo šlo,« je modro odgovoril stražnik, »ti bi stekel in se nikoli več ne vrnil. Le lepo ostani tukaj, bom že jaz tekel za klobukom!«

Z zakonom prepovedano

Ženitni posrednik vpraša elegantnega gospoda:

»Kakšne zahteve imate?«

»Da je lepa, mlada in bogata!«

»Oprostite, to je z zakonom prepovedano!«

»Zakaj pa, prosim?«

»Zato, ker se temu pravi — trigamija.«

Sreča

Knjigovodja: »Danes je minilo točno pet in dvajset let, odkar pri vas delam!«

Šef: »No vidite, kakšno srečo imate, vsaka tvrdka ne živi tako dolgo!«

Poklon

»Veš kaj, Mirko, poročil bi se s tvojo sestro, pa je preneumna.«

»Prav imaš, tvoja žena bo morala imeti pameti za dva!«

Priden otrok

Mati vpraša živahnega in zelo porednega sinka: »Tinček, zakaj se pa ne igraš z otroki iz sosednje hiše?«

»Njihove matere so jim prepovedale, da bi se igrali z menoj.«

Zlobno

»Ko sem se poročil, sem storil največjo neumnost v svojem življenju.«

»Tega pred smrtjo vendar ne moreš trditi!«

Mark Twain in njegov sodelavec

Ko je bil znani ameriški pisatelj Mark Twain urednik nekega humorističnega lista, je imel za sodelavce nekaj znanih in neznanih ameriških humoristov.

Z enim izmed njih je bil Mark Twain posebno nezadovoljen. Neprestano je prepozno prihajal v uredništvo. Lepega dne je bilo pa Twainu te nerednosti dovolj, zato ga je opomnil:

»Zakaj stalno zamujate službo? Če nameravate tudi v bodoče zamujati, je bolje, da ostanete doma.«

»Pristajam, Mr. Twain,« mu odgovori uslužbenec. »Toda kako bo s plačo? Ali mi jo boste pošiljali domov ali moram sam priti ponjo?«

Kje je največ mazačev?

K nemškemu kanclerju knezu Bülowu (1849—1929) je prišel nekoč neki eleganten gospod in se mu ponudil za diplomatsko službo.

»Kaj vas je pripravilo do tega, da se hočete posvetiti ravno diplomaciji?« ga je vprašal kancler.

»Mislil sem si, da ima človek največ upanja v sijajno kariero tam, kjer je največ mazačev...«

Knez Bülow je pozelenel od jeze, nadobudni kandidat pa nikoli ni postal diplomat.

Če knez in lončar kockata

Nemški veliki knez Friderik Franc II., meklenburški vladar, je bil strasten kockar. Skoraj ves svoj prosti čas je prebil v igralnici. Za časa svojega vladanja je zaigral poldrugi milijon zlatih frankov.

Nekega večera je bil knez veliko zakvartal. V igralnici je bil tudi lastnik neke tovarne za izdelovanje posodja, ki je bil prav tako veliko izgubil. Ko sta odhajala iz igralnice, je knez lončarja prijel pod pazduho in ga vprašal:

»Kaj bova nesrečnika zdaj počela?«

»Odgovor je kaj lahek, Visočanstvo!« mu je odgovoril tovarnar. »Knez si bo izmislil nove davke, jaz bom pa izdeloval nove lonce!«

ZGODOVINSKI POMEN SUEŠKEGA PREKOPA

Francoski napisal André Siegfried (*Conferencia*, Pariz)

Pariški vseučiliški profesor dr. André Siegfried, avtor našega članka, velja za enega izmed najboljših poznavalcev politične in gospodarske strukture zahodnega sveta.

Pričujoče vrstice so v izvirniku izšle še pred katastrofo tretje republike; kljub temu — ali pa prav zato — njihova aktualnost nič ne trpi.

Naj pripomnimo, da je Siegfried vzlic nemškemu imenu čistokrven Francoz.

Prekop in mednarodni promet

Sueški prekop je v mednarodnem prometu in pri izmenjavi dobrin izrednega pomena. V spodnjem članku bi hotel opozoriti na škodo, ki bi jo ta pomorska pot trpela, če bi dobila kakega tekmeca, ali če bi nastale motnje na njej.

Leta 1869., ko so Sueški prekop dogradili, je imel za tedanji mednarodni promet veliko vrednost, ker se je po tej poti prišlo iz Sredozemskega v Rdeče morje v 13 urah, medtem ko so dotlej za isto pot po suhem potrebovali 53 ur. Od Liverpoola do Bombaya okoli Afrike je pot dolga 10.180 morskih milj ali 18.853 kilometrov. Sueški prekop je to razdaljo skrčil na 6223 morskih milj ali na 11.524 km. Prihranka pri prevozu je torej 42%.

A to so le hladne številke. Poglejmo malo natančneje, kako so popotovali v Indijo, preden so presekali Sueški prekop, in kako je mojstrsko delo Ferdinanda Lessepsa omogočilo in še danes omogoča naglo potovanje na vzhod, v Azijo.

Do leta 1840. je držala klasična pot v Bombay in Kalkuto okoli Rta Dobre nade. Tisti čas so bile ladje vseh velikosti jadrnice. Še leta 1846. so parniki predstavljali samo 1% celotnega trgovinskega brodovja.

Toda kakšni so bili ti parniki? Premog so tako nepopolno izkoriščali, da je parnik *Hugh Linsey*, ki je vozil med Veliko Britanijo in Vzhodom, leta 1829. mogel sprejeti le enega samega popotnika, ker je ves ostali prostor, celo del salona in jedilnice, zavzelo črno, prašno pogonsko sredstvo. Leta 1840. je pot od Angleške do Bombaya na jadrnici trajala 120, pa celo 130 dni, t. j. 4 do 5 mesecev. S paro so leta 1842. prišli iz Southamptona v Indijo v 91 dneh, pri čemer je ladja med potjo pristala v 28 pristaniščih. To potovanje so tedaj imeli za zelo naglo. Če si hotel priti v Indijo, si se moral torej voziti najmanj tri mesece.

Leta 1840. so se prvič resno potrudili, da bi to pot skrajšali. Treba je bilo le urediti možnost prehoda po kopnem na onem koščku zemlje med Sredozemskim in Rdečim morjem. To je naredil poročnik Thomas Waghorn, Lessepsov kopenski prednik. Bil je pravi junak Jules-Vernovega romana. Zgradil je kopensko pot, ki so jo s pomočjo Cookove potovalne pisarne v Egiptu še isto leto izročili prometu. Prav tedaj so v Kairu zgradili znameniti hotel *Shepherd*. Waghorn je pomagal pri ustanovitvi stalne zveze med Veliko Britanijo in Vzhodom po tej poti. Popotniki so potovali z ladjo od Londona čez Marseille do Aleksandrije, od ondod pa v 26 urah po Nilu v Kairo. Tu so imeli 12 ur počitka, nato so pa sedli v omnibuse, ki so jih konji vlekli skozi puščavo proti Suezu. Ta vožnja je trajala okoli 30 ur. Samo za pot od Aleksandrije do Sueza so potrebovali cele tri dni. Prtljago so prenašale kamele. Takole je nekdo opisal to potovanje:

»Ta omnibus, ki so ga vlekli konji, ni bil prav nič podoben današnjim udobnim avtobusom. Prostora je imel le za 6 popotnikov; na vsaki strani so lahko sedeli po trije na trdih in ozkih klopeh, sključeni. Divji arabski žrebci, ki se vpregi še niso dovolj privadili, so kakor preplašeni dirjali po neravni puščavi.

»V Suezu smo komaj dobili čašo kalne vode iz Nila, a ne za pitje, ampak da se malo umijemo od znoja in prahu.«

Po letu 1854. niso več tako potovali čez Sueški polotok. Zgradili so železnico, ki so jo tedaj šteli za redko pridobitev in napredek. Popotnik, ki je tu potoval leta 1862., je svoje potovanje takole opisal:

»5. decembra 1862. sem se v Marseillu vkrcal na parnik *Valetto*, last parniške družbe *Peninsular and Oriental*. To je majhna ladja z 800 tonami, ki se je morje z njo takoj začelo poigravati. Po šestdnevnem potovanju smo ob 11. dopoldne prispeli v Aleksandrijo in takoj krenili v Kairo, kamor smo prišli po štirih urah. Z vozovnico družbe *Peninsular and Oriental* se ne izgubi niti trenutek časa. Takoj smo prestopili v vlak. Zmešnjave in neudobnosti med to vožnjo ni mogoče opisati. Vsi vagoni so bili prepolni. Arabci v vseh mogočih nošah niso sedeli na klopeh, ampak kar na tleh, se neprestano pogovarjali in kadili iz svojih dolgih čibukov. Ustavili smo se na eni izmed mnogoštevilnih postaj. Rekli so nam, da bomo tu imeli pol ure počitka in da nam bo družba *Peninsular and Oriental* dala kosilo. Popotniki so naglo začeli jesti, ker je bila jed brezplačna. Kosilo je bilo siromašno. Toda v sosedni manjši dvorani so delili prvovrstna jedila. Ko sem hotel vstopiti, mi je natakar zastavil pot:

»‚Tukaj je samo imenitna gospoda. To prvo kosilo je za Angleže. Tako so ukazali v kuhinji.'

»Okoli polnoči smo končno prispeli v Kairo, odkoder je vlak odpeljal v Suez šele naslednji dan ob 9. zjutraj. Komaj smo pa vstopili v vlak in zapustili Kairo, smo že bili v puščavi, ki nas je spremljala prav do Sueza. Nikjer nič zelenega. Do koder seže oko, samo droben pesek in gramoz, ki gori in miglja na soncu. A kadar zapiha močan veter, je ta drobni pesek prava pokora za popotnike, ki potujejo skozi puščavo, kajti ta prah prodre povsod. Človeka bole oči in ga davi v grlu. Kako se mora šele goditi onim, ki potujejo po puščavi več dni!

»Na tem potovanju sem imel priložnost, da se prepričam o korupciji, ki vlada med uradniki te železnice, in o njihovi revni upravni organizaciji. Polovica popotnikov nima voznih listkov, ampak dajejo sprevodniku obilen bakšiš, ki ga ta povsem ravnodušno spravi v žep. Pogovarjal sem se z nekim gospodom, ki potuje dvakrat na mesec med Suezom in Kairom in še nikdar ni kupil vozovnice.

»Po dolgočasnem bivanju v Suezu, v prav dostojnem evropskem hotelu, nas je majhna barka peljala do velikega parnika *Yeda*, ki nas naj bi popeljal v Bombay. To je ena izmed najlepših ladij družbe. Vsa je iz železa. Kabine so velike in udobne. Ladja se prav malo guga in vozi izvrstno.«

Problem hitrosti so torej na tej poti še kar dobro rešili. Bolj kočljivo je bilo vprašanje glede ureditve prekladanja blaga. To vprašanje je bilo mnogo bolj občutljivo in prav za prav najvažnejše.

Dejansko je Sueški prekop že tedaj začel delati, le da so se bolj ali manj izpreminjali pogoji in način potovanja. Poglejmo zdaj, kako se je razvijal promet od Marseilla do Bombaya v letih 1872. in 1873., torej dve leti po otvoritvi Sueškega prekopa.

Tedaj je potovanje trajalo 23 dni. *Morning Chronicle* je celo trdil, da bi bilo mogoče v 20 dneh. V svojem znamenitem romanu *V 80 dneh okoli sveta* je Jules Verne, ki je prav gotovo dobro proučil vozne rede in možnosti potovanja tedanjega časa, zapisal, da je njegov junak Phileas Fogg v oktobru 1872. prispel iz Londona v Bombay v 18 dneh. Leta 1900. so za pot od Marseilla do Bombaya potrebovali točno 15 dni, danes jo pa veliki parniki prevozijo v 12 dneh. Prihranek časa je torej le majhen. Pač je pa velik napredek glede udobnosti in pri prevozu blaga.

Lessepsu je le posebno srečna okoliščina, povsem nepredvidena in slučajna, omogočila uspeh, ki bi ga sicer bržčas ne bilo. Po Rdečem morju namreč ni mogoče jadrati. Če bi skozi prekop vozile jadrnice, promet ne bi nikdar doživel tolikšnega razmaha. Šele para je Lessepsu omogočila uspeh. Sueški prekop se je pojavil šele tedaj, ko je pomorska plovba doživela eno izmed svojih največjih izprememb.

Prekop in izmenjava dobrin

Poglejmo, katerim prevozom prinaša Sueški prekop največjo korist.

Če vzamemo za podlago Liverpool kot izhodno točko, vidimo, da se do Bombaya skozi Sueški prekop namesto okoli Afrike prihrani 42% časa. Do Jokohame je prihranka 24%, do Melbourna le 8%. Iz tega lahko sklepamo, da je prekop ugoden za Indijo, prav posebno za Daljni Vzhod, a manj ugoden za Avstralijo. V prirodno območje Sueškega prekopa segajo torej Rdeče morje, Perzijski zaliv, Indijski ocean, Sundski otoki, Indokina, Japonska, Avstralija in Nova Zelandija.

Po tonaži, ki je leta 1937. šla skozi Sueški prekop, gre na Indijo in Daljni Vzhod 58%, na Rdeče morje, Perzijski zaliv in obalo Afrike 35%, na Avstralijo pa le 6% celotnega prometa.

Pot okoli Rta Dobre nade more Sueškemu prekopu konkurirati le glede Avstralije in vzhodne afriške obale. Panamski prekop ni za Sueškega nikakršna konkurenca. Zato se lahko reče, da je Sueški pas za mednarodni promet mnogo važnejši, enako glede izmenjave dobrin.

V starem veku sta Zahod in Vzhod v glavnem izmenjavala luksusno in galanterijsko blago. V srednjem veku je Azija dobavljala Evropi dišave. Danes je trgovina povsem drugačna. Evropa izvaža industrijske produkte, sama pa uvaža surovine. Zato sta v Sueškem prekopu dve smeri, severojužna in jugoseverna. V prvi smeri gredo pred vsem industrijski produkti in stroji, v obratni pa življenjske potrebščine (žito, oljarice, čaj, kava in sladkor), surovine (rudne in tekstilne) in gorivo (nafta).

Kdo ima od te poti največ koristi? Z njo se okoriščajo ne le pokrajine ob Sredozemskem morju, ampak celo najbolj oddaljeni predeli popolnoma industrializirane Zahodne Evrope, dalje Indija, Kitajska in Japonska, ki so največji konzumenti surovin. Po pripadnosti ladij se najbolje vidi, kdo ima od Sueškega prekopa največjo korist.

Od leta 1870. do 1880. je bilo pod britansko zastavo 76% vseh ladij, ki so plule skozi prekop, na francosko zastavo je prišlo le 8% celotne tonaže, ostanek se je pa razdelil na druge države. Leto 1937. je pokazalo povsem drugačno sliko. Velika Britanija je bila še zmerom na prvem mestu (47% tonaže). Slede ji Italija s 16%, Nemčija z 9%, Francija s 5%, itd. S Sueškim prekopom se torej najbolj okorišča Velika Britanija. Italijanski delež je zgolj pripisati vojni, ker je Italija tedaj okupirala Abesinijo. Slika nam bo postala še bolj jasna, ako pogledamo na število popotnikov, ki so to leto potovali skozi prekop. Izmed 698.000 popotnikov gre namreč 366.000 na vojake, od teh 300.000 na italijanske.

Perspektiven zemljevid Vzhodne Afrike, Rdečega in Sredozemskega morja s Sueškim prekopom in Adenskim zalivom

Konkurenca Sueškemu prekopu

Kdo bi lahko ogražal Sueški prekop? V pogledu prometa po tej poti ne prihajajo v poštev samo zemljepisni odnosi in razdalje, ampak tudi sodobna in bodoča prometna sredstva. Zelo važen moment je tudi politična varnost.

S strateškega vidika ima Sueški prekop tri glavne konkurente:

1. Pomorsko pot okoli Rta Dobre nade in pot skozi Panamski prekop.
2. Kopensko pot v Azijo (transsibirska in bagdadska železnica).
3. Letalske zveze.

Konkurenca ostalih pomorskih poti ni nevarna, ako se ne bo vmešala politika. Videli smo, da Panamski prekop ni konkurenčen. Isto se lahko reče o poti okoli Afrike. Seveda velja to le v mirnem času. V vojni se ladje izogibajo Sredozemlja in vozijo rajši okoli Afrike. Kopenske poti predstavljajo samo drugorazredno konkurenco. Tu ne gre samo za prevoz blaga, ampak tudi potnikov. Če bi dobili neposredno železniško zvezo z Daljnim Vzhodom ali z Indijo, bi večina potovala z brzimi vlaki, ako bi bila varnost potovanja zajamčena.

Kako je s transsibirsko železnico? Ta pot je znatno krajša kakor skozi prekop. Od Londona do Vladivostoka čez Moskvo je 8684 km, od Londona do Jokohame po Rdečem morju pa 17.892 km. Kopenska pot je torej za polovico krajša. Popotnik iz Moskve v Vladivostok se vozi 10 dni in plača 6125 frankov. Potovanje po morju od Marseilla do Honkonga traja 26 dni in stane 17.000 frankov. V potniškem prometu sibirska železnica ni delala Sueškemu prekopu nikdar konkurence, vsaj pred vojno ne. Isto velja za bagdadsko železnico.

Mnogo nevarnejša je konkurenca letalskih poti. Letalo leti naravnost čez morja in države, ladje in železnice morajo pa delati ovinke. Prometna letala že danes prelete po 3000 km na dan, prav kmalu jih bodo pa 5000. Komur se mudi, potuje danes z letalom. Pošta tudi. Težje je s prevozom blaga, ker je obseg omejen. Tudi cene za prevoz blaga so izredno visoke.

Z ladjo se pride v Indijo v 12 dneh za 8969 frankov na majhnih ladjah, na večjih ladjah pa za 13.172 frankov. Francoska letala prelete pot od Pariza do Kalkute v treh dneh in pol in cena znaša 15.200 frankov. Od Pariza do Indokine se z ladjo voziš 22 dni in te stane 14.890 frankov. Po zraku traja ista pot šest in pol dneva in stane 19.000 frankov. Pri potovanju z letalom se prihrani mnogo časa, razlika cene je pa malenkostna. V bodočnosti bo letalo bržčas ladjam vzelo bogate popotnike, ki se jim mudi. Isto velja za pošto. Že danes gre 40% vse pošte v Indokino z letali. Sueški prekop bo pa še zmerom obdržal pretežno večino popotnikov srednjega in nižjega razreda. Letalska konkurenca torej ni tako nevarna, kakor na prvi pogled kaže.

Sklep

Lesseps je v svojem načrtu Sueškega prekopa računal s 3 milijoni ton blagovnega prometa na leto. Že leta 1937. je blagovni promet znašal več ko 30 milijonov ton. Graditelj prekopa pač ni bil optimističen računar. Iz vsega se da sklepati, da prekopu ni nevarna prav nobena konkurenca. Do danes se še ni pojavila in je nihče ni resno upošteval. Nasprotno celo kaže, da so vsa nova prometna sredstva še znatno pripomogla razvoju prometa po Sueškem prekopu.

Kljub temu obstaja prav resna nevarnost, ki jo je Lesseps slutil, in ki jo najnovejše izkušnje potrjujejo: politična nevarnost. Francoski pisatelj La Bruyère je nekoč dejal: »Večina ljudi uporablja najboljši del svojega življenja za to, da obuboža druge ljudi«. Če bi šlo pri Sueškem prekopu samo za materialne težave, ne bi bilo nič hudega. Toda že od samega začetka se je v poslovanje Sueškega prekopa vmešavala politika in zato mu grozi od politike največja nevarnost. Pod politiko razumem pred vsem vojno, ki danes lahko zaustavi promet med Azijo in Evropo skozi Sueški prekop.

Kljub vsemu je Sueški prekop in bo ostal eno izmed največjih človeških del. Obnovil je svetovno ravnotežje in izpremenil svetovne pomorske poti. Če so se pojavljale težave, bodisi pri gradnji, bodisi pri poslovanju, niso bile posledica prirodnih sil ali tehničnih zaprek, ampak nasprotstva med ljudmi in državami.

Skrivnost japonskega vohuna

ZA KULISAMI JAPONSKEGA IMPERIALIZMA

RAZKRITJA ITALIJANSKEGA ČASNIKARJA AMLETA VESPE

IZ ANGLEŠČINE PREVEDEL VLADIMIR PAVŠIČ

6. nadaljevanje

Spet se mi je nasmehnil. Tole je približno vse, kar mi je povedal:

»Poslušajte dobro. Jing, kakor mu bomo pravili odsihmal, je delal za nas že dvajset let. Toda nikdar ne bo mogel dokazati, da je dobival od Japoncev ukaze, navodila ali denar. Ali ve ali ne, da dela za nas, to nam ni mar. Dejstvo je, da ga k temu ni nikoli pregovarjal kakšen japonski uradnik.

»In zdaj k stvari sami. Jing je pripeljal s seboj 36 mož. Vsi so izkušeni, samostojni, zanesljivi. Pet ali šest mescev nam bo vzelo, preden poberemo med razbojniki tod naokoli kakšnih 1500 mož, ki jih potrebujemo za izvedbo svojega programa. Vi jim boste dajali navodila, vi edini boste imeli stike z njimi. To si zapomnite: nikoli besede o meni ali Japoncih. Zavedajte se, da so ti ljudje trdno prepričani, da so v službi sovjetske vlade. Nekateri mislijo, da delajo za Ameriko. Na vsak način jim morate s spretnim namigavanjem zbuditi sum, da delajo za Evropce. To je del vaše posredovalne naloge med menoj in njimi. V kakih desetih dneh bo Jing zbral dovolj ljudi, da se lahko lotimo dela.

»Poveljniku orožništva sem naročil, naj najame določeno število Rusov, ki se ne ustrašijo nobene stvari: ki znajo dobro meriti imajo dobre živce, znajo jezik držati za zobmi in ne poznajo očitkov vesti. Sprva sem jih nameraval podrediti neposredno sebi, vendar sem sprevidel, da bi bilo to nemogoče. Tako sem prepustil skrb zanje orožništvu.

»Vzrok temu je moja želja, izogniti se slehernemu neposrednemu stiku z Evropci. Res je, da ste tudi vi Evropec, toda kitajski državljan. Če vas kdaj ustrelim, mi za to ne bo treba odgovarjati pred nikomer. Ne da bi kanil kaj takega; nasprotno, prepričan sem, da bova dobro orala in da ne bo dolgo, ko bom mogel imeti popolno zaupanje v vas.

»Tu je seznam Rusov, ki jih je izbralo orožništvo. Stopite za njimi in mi pripravite poročilo, ki bi ga rad primerjal s poročilom orožništva. Nikomur ne zaupam, gospod Vespa, in sleherno poročilo, ki ga dobim dvakrat prekontroliram. Izvedeti hočem le čisto resnico

»Ti ruski silaki nam bodo pomagali s tem, da bodo izmikali mošnjičke raznim Židom in Rusom, ki jih ne maramo. Želim jih olajšati za njihovo premoženje in jih brcniti iz Mandžurije. Oditi morajo pa s praznimi žepi.«

»Vsi Židje niso slabi,« sem se drznil pripomniti. »Poznam mnogo mandžurskih Židov, pravih gentlemanov, ki pošteno opravljajo svoje delo in so zadovoljni z Japonci v Mandžuriji.«

Šef je planil pokoncu in navalil name, kakor bi me hotel zgrabiti za goltanec.

»Kako morete tako z menoj govoriti? Kako se drznete zagovarjati Žide? Še enkrat kaj takega, pa vas zadavim. Vsi Židje so prasci! Vsi Evropci ste psi! Zato jih bomo tudi pognali s Kitajskega in s Pacifika. Toda Židje so še bolj umazani. Drznete se reči, da se vam ne zde slabi? Mar veste, kaj pomeni beseda gentleman? Angleži so jo izumili. Če Angležkoga oropa, postane *gentleman*, če oropa množico ljudi, postane *sir*. V tem smislu so seveda vsi Židje *gentlemani* in *siri*, ker ograbijo vsakogar, kdor ima z njimi opravka. To je vse njihovo delo! Japonci so edini, ki jih Židje ne morejo okrasti. Toda tudi v Mandžuriji nameravam doseči več ko samo to. Mi Japonci bomo Žide slekli iz kože. Rusi, katerih imena sem vam dal, pa so edini, ki lahko opravijo to umazano delo. Mi Japonci si z njimi ne bomo mazali rok. Zakaj ne pogledate seznama, ki sem vam ga dal?«

Pregledal sem seznam. Bilo je deset imen.

»Ali koga poznate?«

»Poznam jih večino. Sami prekaljeni zločinci, ki znajo denar kovati iz svojega prepričanja,« sem odvrnil.

Natančno takšne ljudi potrebujemo za izmozgavanje Židov. Mar naj za tako delo najamemo šolmaštre ali protestantske pastorje?«

Gledal me je s priprtimi očmi in mi dejal s sarkastičnim nasmehom:

»Res... zelo ste me iznenadili. Pravili so mi, da ste pravi vrag. A v resnici ste tenkovestnež, poln nekakšnih predsodkov in moralnih načel. Kaj ste prav za prav počeli ves čas službe pri Čangtsolinu in njegovem štabnem šefu Jangjutingu, čigar miljenček ste bili? Maršal Čangtsolin je bil bandit in zanj ste delali več kakor deset let.. to bi vendar moralo narediti iz vas prvovrstnega razbojnika. Kaj pravite?«

»O preteklosti in poreklu maršala Čangtsolina,« sem odgovoril, »kroži vse polno legend in zgodb. Toliko jih je, da si je kaj težko ustvariti o njem pravo podobo. Ko sem ga spoznal, je bil avtokratski guverner treh mandžurskih pokrajin. Pod njegovo upravo je postala Mandžurija to, kar je danes — najnaprednejša in najbolj razvita kitajska dežela. Dokaz temu je dejstvo, da so se v zadnjih 20 letih milijoni in milijoni Kitajcev izselili v Mandžurijo in se tu za stalno naselili. Vsa leta svoje službe nisem spoznal niti enega samega primera, da bi maršal osebno slabo ravnal bodisi s Kitajcem, Rusom ali Židom. Ne samo to; če je zasačil kakega vladnega uradnika, da ljudstvo zatira, je z njim korenito obračunal. Tak junak ni nosil dolgo glave na svojih ramenih. Ne Čangtsolin ne Jangjuting nista zahtevala od mene ničesar, kar bi me osramotilo. In končno, če mislite, da nisem za to stvar, če menite, da sem pretenkovesten, zakaj me silite v to? Samo eno željo poznam: vrniti se z družino na Kitajsko.«

»Vi in vaša družina ostaneta tu,« je izjavil odločno. »Noben kitajski državljan, ki zavzema tu kakšno važno mesto, ne sme iz Mandžurije na Kitajsko. Troje jim je na izbiro: da delajo za nas, da stopijo v budistovski samostan ali da dobe salvo v glavo. Ker ste Evropec, ne morete v budistovski samostan. Ostaneta vam torej samo dve možnosti: ali boste delali za nas in postanete dober državljan Mandžukua ali pa dobite salvo v glavo. Živeli ste 29 let v Mandžuriji, Mongoliji in Sibiriji. Sleherni kot te dežele ste pretaknili, poznate to ljudstvo, njegovo govorico, njegove navade. veste, kdo je dober in kdo je slab, storili ste Čangtsolinu marsikatero uslugo in storili jo boste tudi nam. Da vam povem po pravici: če bi vi bili sami, bi vas dal ustreliti, ker vam ne bi zaupal. Da ste sami, bi bili danes nedvomno glavar kakšne razbojniške tolpe, ki nam ne bi dala miru ne ponoči ne podnevi. Toda družino imate, ki ste ji vdani z vsem srcem. Dokler bomo pazili na vašo družino, se nam ne boste izneverili, temveč nam boste spodobno in vdano služili — o tem sem prepričan. Saj veste, kaj bi se zgodilo z vašo ženo, s hčerko, sinom in taščo, če bi se nam uprli. Torej nobene besede več o Kitajski in podobnih rečeh. Odsihmal vam ostane le še ena stvar: izvrševati naše ukaze in pustiti vest ob strani. Odvežem vas vseh moralnih pomislekov. Katere vere ste?«

»Katoliške.«

»Katoliške? Ker zagovarjate Žide, sem si to že mislil. Toda pustiva to in vrniva se k stvari. Japonska paroplovna agencija Kokušai Unio je dobila monopol na prost prevoz vsakovrstnega blaga po Vzhodnokitajski železnici, in sicer pod pretvezo, da gre za dobave japonski vojski. Kokušai Unio je plačala visoke vsote za svoj monopol; zato je naloga japonskega vojaškega poveljstva, da skrbno pazi na vse njene interese. Vsako podjetje, ki želi prevoz po znižani ceni, se mora obrniti do Kokušai Unio.

»Znano je pa, da se orožniški pa tudi armadni častniki večkrat na svojo roko pogajajo z raznimi zasebnimi družbami za prevoz blaga po znižanih cenah in vtaknejo denar seveda v svoj žep. Denar, ki ga prihranimo s tem, da ne plačamo tovornine sovjetski železnici, mora v japonske armadne blagajne, ne pa v oficirske žepe. Kadarkoli izsledite tako nepravilnost, morate določiti primerno kazen ne za japonske častnike, temveč za lastnike blaga. Vaši agenti bodo stalno na preži za vsemi tistimi, ki tovorijo blago brez monopola. Seveda vam bo Kokušai Unio vedno na uslugo z vsemi potrebnimi informacijami.«

Segel sem mu v besedo:

»Kaj pa poreče sovjetska uprava, ko bo videla, kako se blago prevaža brez plačane prevoznine?«

»Ničesar ne poreče. Kaj naj reče? Železnica je v naših rokah, v rokah japonske armade. Sramota bi bila, če bi morali Japonci plačevati sovjetski vladi. In končno bo Vzhodnokitajska železnica prav kmalu naša last. Prodali nam jo bodo po ceni, ki jo bomo sami določili, ali si jo pa s silo vzamemo [illegible]. Danes smo zavzeli Mandžurijo, jutri zavzamemo severno Kitajsko, potem Mongolijo. Nato pokažemo svetu, kakšna širokoustna gobezdala so bili [illegible] oblastniki. Če smo za mandžursko železnico pripravljeni plačati nekaj milijonov, jim ne damo za transsibirsko niti centa s Sibirijo vred. Kadar bosta Sibirija in Mandžurija naši, spustimo v igro svoje brodovje in začnemo pohod na jug: Filipini, Indokina, Borneo, Sumatra, Nova Gvineja, Avstralija, Indija...«

Šef japonske tajne službe v Mandžuriji se je ob teh načrtih japonskih zavojevanj tako razburil, da mu je obraz nabreknil, kakor bi ga hotela kap zadeti.

Sledila je minuta tišine. Nato mi je rekel mirneje:

»Jutri ob šestih popoldne pojdete v glavni stan armadnega poveljstva. Tam vprašajte po Tsajtsenčiju, da vam predstavi pet agentov, ki bodo delali neposredno pod vašim vodstvom. Vsakemu izmed teh agentov je podrejenih tucat ali več podagentov. Nobeden izmed njih ne sme vedeti, da dela za vas, in teh pet agentov ne sme vedeti, da vi delate zame Po tem sestanku se boste vrnili k meni, da dobite nova navodila.«

12. POGLAVJE

MOJI POMAGAČI

Drugi dan ob šestih popoldne sem se predstavil na vojaškem poveljstvu in vprašal po Tsajtsenčiju. Japonski narednik me je preko dvorišča peljal v prostorno sobo, skoraj brez sleherne opreme in me pustil samega. Čez nekaj minut je prišel štiridesetleten, evropsko oblečen Kitajec in me vprašal, ali sem jaz gospod Vespa.

»Da.«

»Prav vesel sem, da vas spoznam.« Segla sva si v roke.

»Sedite, prosim, in počakajte nekaj minut.«

Japonski častnik je prinesel čaj in cigarete.

Sedla sva in po nekaj vljudnostnih besedah slišala, da je obstal pred vrati avto.

Potem je prišel isti japonski narednik in javil, da so se pripeljali Rusi.

»Privedi jih noter!« je dejal Tsajtsenči.

Ko so vstopili, sem spoznal, da so trije med njimi bivši častniki ruske armade.

Ko nas je Kitajec hitro seznanil, se je obrnil k agentom:

»To je vaš šef, ki mu morate biti slepo vdani. Vi in vam podrejeni morate izvršiti sleherni njegov ukaz. Dajal vam bo potrebna navodila in denar. Poročila in ukaze smete sprejemati samo od njega in od nikogar drugega.«

Nato se je obrnil k meni:

»To so vaši podšefi. Imenujejo se po številkah od 1 do 5. Nihče ne sme vedeti za njihova prava imena. Zdaj vas pustim same.«

Tsajtsenči je odšel.

Ko sem ostal sam s svojimi podšefi, sem jim dejal: »Danes vam dam samo tale nalog: skrbite, da bo vse tovornine prosto blago na Vzhodnokitajski železnici pod znamko ‚japonske vojaške dobave' šlo izključno skozi roke *Kokušai Unio* in nikogar drugega.«

Potem sem jim naročil, naj mi pridejo poročat ob eni zjutraj v sobo, ki so mi jo dali na razpolago Japonci V tej sobi sem bil primoran prebivati odslej; bila je v istem poslopju kakor Druga japonska vojaška misija.

Razšli smo se in šel sem naravnost k šefu.

»Kako pravite o svojih podagentih?« me je vprašal, ko sem stopil v njegovo sobo.

»Tri izmed njih poznam — bivši carski oficirji so. Ostalih dveh pa ne. Na pogled sta prav tako vojaka.«

»Ostro oko imate. Vsi so bivši častniki carske armade. Sami inteligentni ljudje in ne zločinci. Tu bodo na delu samo možgani in ne metode krepkih rok. Gotovo boste zadovoljni z njimi.

»Monopol za prodajo mamil je dobil Japonsko-korejski sindikat, ki ga zastopa tu v Harbinu advokat Takeuči. Edino ta sindikat ima pravico odpirati in vzdrževati opijske, heroinske, morfijske in kokainske prodajalnice širom po Mandžuriji; edino on daje Kitajcem dovoljenja za opijske kadilnice. Izvedel sem, da je sindikat plačal vojaškemu poveljstvu težke milijone za ta monopol. Naloga našega urada je torej zavarovati njegove interese in mu dajati potrebno zaščito, ki jo je drago plačal.

»Tudi sèm bo segalo japonsko orožništvo. Delalo bo postranske kupčije s trgovci mamil in lastniki opijskih beznic, obljubljajoč jim svojo pomoč. Mestna policija si ne bo drznila zapirati te beznice, če bo videla, da stoji za njimi vojska. To bo kompliciralo našo nalogo; treba bo usmerjati denar, ki ga prinaša monopol, naravnost v blagajne japonskega generalnega štaba, ne pa v privatne žepe orožniških oficirjev. Poučite o tem svoje agente. In zdaj preidiva k hazardnim igram.

»Monopol na hazardne igre po vseh mestih vzdolž Vzhodnokitajske železnice razen Harbina je prodan korejsko-armenskemu sindikatu *Kim-Ambarian & Co.*

»Družba ima pravico do največ dvajset igralnic kjer koli ob železniški progi. V Harbinu bo ena sama igralnica, in sicer pod našo kontrolo. Dobiček si bomo delili z nekaterimi ruskimi organizacijami, ki so naklonjene Japoncem. Vendar bomo morali tudi v Harbinu varovati interese Monopolnega sindikata.

»Monopol na prostitutke, gejše in plesalke vzdolž Vzhodnokitajske železnice je prodan nekemu japonskemu sindikatu, ki ga predstavlja v Harbinu notar Kirata. Edino ta sindikat ima pravico do uvoza japonskih deklet iz Tokia, Osake in drugih mest. In spet bodo orožniški častniki skušali kupčevati na svojo roko, ne oziraje se na monopol. Zato bomo razpredli takšno vohunsko mrežo, da ne bo mogla imeti japonskih deklet nobena hiša brez dovoljenja monopolnega sindikata.

»Dalje imamo še monopol na brezplačen in varen prevoz blaga po Južnomandžurski železnici na Kitajsko, ki so ga japonske vojaške oblasti prodale družbi *Kakušai Unio*. Edino ta družba sme prevažati blago na Kitajsko, ne da bi plačevala prevoznino. Kontrolirati to stvar je kaj težko. Na stotine uradnikov in častnikov ob meji si je napravilo premoženje, ko so podpirali in ščitili tihotapce. Budno moramo paziti in zapreti vsakogar, ki bi ga zasačili pri kupčijah z oficirji.

»In zdaj preidiva k sovjetskim državljanom. Na tisoče jih je v Mandžuriji. Ne smemo jim pustiti mirne ure. To je ogabna kuga, ki jo moramo uničiti ali pa pregnati odtod z neusmiljenim sistemom preiskav, aretacij in preganjanja.«

»Če jih aretiramo brez vzroka, ne bomo imeli nikoli več miru,« sem omenil.

Dalje prihodnjič

H. C. ANDERSEN: O grdi rački

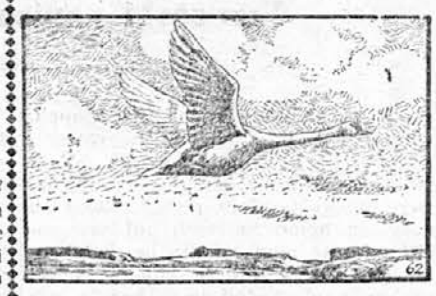

In ko se je zavedel, da mu je letenje v zabavo in ga nič ne utrudi, je letel kar dalje in dalje...

In šele, ko se je spomnil, da bi kazalo pogledati malce podse na zemljo, je uzrl krasen vrt, kjer so jablane že bohotno cvetele, kjer je majnica opojno dehtela in raztezala svoje veje prav do gladine vijugaste struge. O, kako krasno je bilo tu, kako je vse dehtelo po pomladi!

14

In tedaj je zagledal tri snežnobele labode, ki so pravkar iz cvetoče goščave zavili v vodo. Oj, kako krasno so plužili s perutnicami po vodi! »Te, te ptice sem pa nekoč že videl!« si je dejal mladi racak in žalost mu je objela srce.

»Oh, kar tja k tem kraljevsko lepim ptičem poletim! Saj vem, da me bodo raztrgali na male kose, ker se jim upam, nekaza nekazna, približati! Naj bo, kakor že hoče! Bolje je, da me te plemenite ptice do mrtvega potolčejo, ko pa da me ščipljejo predrzne race in kljuvajo nadute kokodajse. Ne dam se več preganjati zanikrnim deklam, ne maram več gladovati v mrazu in snegu. Ne, ne, prav nič več!«

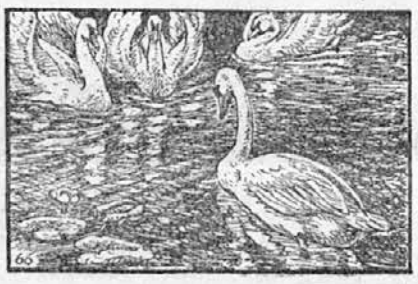

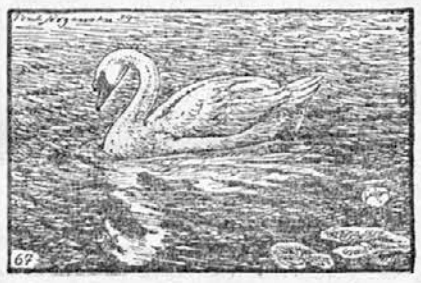

Zletel je na vodo in plaval prekrasnim labodom naproti. Ko so ga opazili, so razširili krila in zaplužili proti njemu. »Kar ubijte me, kar ubijte!« je vdan v usodo mislil mladi racak in pohlevno pobesil glavo. »Nate, kar pobijte me!«

Toda kaj je zagledal naš mladi racak, ko je vdan sklonil glavo nad vodno gladino? Videl je svojo lastno podobo... In sprevidel je, da ni nič več nekazno račè, sivkastočrna pokveka, ne, ne! sam, sam je prav tako lep, prav tako bel, kakor labodi... Sprevidel je, da je sam... labod!

(Dalje prihodnjič.)

„SLAVIJA"
jugoslovanska zavarovalna banka
Ravnateljstvo v Ljubljani, Gajeva 2
Zastopstva vsepovsod

ZAVAROVANJA: Požar, vlom, nezgode, zakonita odgovornost, razna avtomobilska zavarovanja, razne kombinacije življenjskih zavarovanj itd.
prevzema po ugodnih pogojih.

TELEFON 21-75, 21-76, 21-77

Sprejema zastopnike

KRIMINALEN ROMAN

RUMENA KAČA

SPISAL EDGAR WALLACE * PREVEDEL Z. P.

1. POGLAVJE

Nobena hiša v vsem Siangtanu ni bila podobna prebivališču Joeja Braya. Joe je veljal celo med Kitajci za posebneža, in to že nekaj pomeni v deželi, kamor se je od časov Marca Pola zateklo toliko nenavadnih ljudi.

Pinto Huello, pijači vdan portugalski stavbenik, je bil napravil načrte za to kamnitno hišo. Ta mož je moral dati Portugalski slovo v okoliščinah, ki so bile zanj vse drugo ko častne; čez Kanton in Vučau je bil prišel v to veliko, a malo čedno mesto.

Na splošno so menili, da je Pinto po prekrokani noči, v navdahnjenju alkohola in zavit v oblake tobakovega dima, genialno načečkal svoje načrte na papir. Pozneje jih je kajpak v navalu pobitosti in kesa spet predrugačil in izboljšal. Za te spremembe se je pa seveda odločil šele takrat, ko je bila stavba že naspol dograjena. Zato se je tudi zgodilo, da je bila ena stran hiše na moč podobna znameniti porcelanasti pagodi in je tako ostala poznim rodovom kot spomenik prenapete domišljije Pinta Huella; druga stran hiše je bila pa bolj podobna tovornemu skladišču, kakršnih je ob bregovih prekopa na tucate; ta stran je bila verna slika zmečkanega razpoloženja neuravnovešenega Portugalca.

Joe je bil po postavi hrust, visok in močan in tri podbradke je imel za okras. Ljubil je Kitajsko in »dženever« — po naše brinovec — njegovo najljubše opravilo je pa bilo neskončno sanjarjenje. Prelestni načrti so se porajali tedaj v njegovih možganih, toda na trdnih nogah ni bil menda nobeden. V takihle zamaknjenih trenutkih se je kar topil od veselja in zanosa, ko si je domišljal, da bi lahko iz tega svetu odmaknjenega kotička pritisnil na vzvode in kretnice in premaknil in spremenil usodo vesoljnega človeštva.

V takih trenutkih je bil podoben Harunu al Rašidu; preoblečen bi najrajši odšel med siromake in bi metal mednje zlato, ki so si ga s svojim siromaštvom zaslužili. Škoda le, da svoje radodarnosti ni mogel nikoli uresničiti, ker mu pravi siromaki dotlej še niso prišli na pot.

Kitajska je res dežela, kjer na moč lahko sanjaš. S svojega naslanjača je videl v daljavi mogočne valove Siang-kianga, posejane z barkami in čolni. Blesk zahajajočega sonca se je lesketal v tisočerih odsevih na živahnih valovih.

V ospredju so se risali črni, neenakomerni obrisi mesta Siangtana. Nešteto štirioglatih jader je plulo vzdolž veletoka velikemu jezeru naproti; vsa zlata in bronasta so bila razpeta jadra v siju poslednjih žarkov dogorevajočega sonca. Razgibani živžav v tem mestu je bil podoben brenčanju čebeljega roja. Toda iz te razdalje življenja nisi ne videl ne slišal — in kar je na Kitajskem najvažnejše — tudi vonj po mestu te ni šcegetal v nos.

Joe Bray je bil sicer vajen teh vonjav — in bi mu prav gotovo ne bile v napotje. Poznal je to deželo od Mandžurije do Kvang-sija, od Šantunga do doline Kiao-Kio, kjer čeblja zavzetno mongolsko pleme do korena izmaličeno francoščino. Kitajska je bila zanj največji in najvažnejši del sveta. Njena grozodejstva in njen smrad so bila zanj osnovni življenjski izraz. Njegovo mišljenje se je pokitajčilo in bil bi živel popolnoma ko Kitajec, če bi ne bilo njegovega neizprosnega družabnika. Peš je bil prepotoval vse pokrajine države in se pretolkel do več mest in krajev, kamor je bil takrat belcem dostop še prepovedan, kakor kateri koli pustolovec. Nekoč so ga celo do golega slekli, da bi ga umorili v imenu boga Yame po zapovedi Fu-šilinga, ki je bil nekaj časa vladarjev namestnik v Sukiangu. Naposled so ga z najvišjimi častmi nesli v mandarinovi nosilnici v palačo nebeške hčere.

Toda Joeju Brayu je bilo vse skup le malo mar. Po rojstvu je bil Anglež. Pozneje, ko si je Amerika priborila več veljave na Kitajskem, je brez predsodkov zamenjal svojo narodnost za ameriško. Joe si je to lahko privoščil, zakaj bil je milijonar in še več ko to. Njegova hiša, ki je stala na kolenu reke, je bila tako lepa in sijajna kakor palača. Pri premogovnikih in bakrenih rudnikih je bil zaslužil kopice denarja, nič manj ne pri podjetjih, ki so segala prav do najdišč zlata v amurski pokrajini. V poslednjih desetih letih so se mu ogromni dobički z neverjetno naglico nakopičili v pravljično premoženje.

Joe je ležal udobno zleknjen v globokem naslanjaču. Tako je sedel in sanjaril. Poleg njega je sedel Fing-Su. Za Kitajca je bil visok po postavi in celo za evropsko oko ni bil napačne zunanjosti. Razen poševnih, temnih oči ni bilo nič kitajskega na njem. Ponašal se je z drznimi usti in ravnim, ostro oblikovanim nosom svoje francoske matere in z vranječrnimi lasmi in značilno bledico starega Šan-huja, tistega zabitega trgovca in pustolovca, ki je bil njegov oče.

Oblečen je bil v debelo oblazinjeno svileno haljo in v brezoblične hlače, segajoče prav do gležnjev. Svoje roke je spoštljivo skrival v širokih rokavih, in kadar se je katera izmed rok prikazala, da otrese pepel s cigarete, je že spet nagonski izginila v svoje toplo skrivališče.

Joe Bray je zavzdihnil in srebnil pijačo iz kozarca.

»Vse se je tako zgodilo, Fing-Su, kakor zaslužite. Dežela, ki je brez glave, tudi nog ne more imeti in se ne more premakniti... Vsepovsod mrtvilo, zastoj! Vse gre rakovo pot. Taka je Kitajska! Prej nekoč je bilo nekaj pametnih fantov na krmilu, Ming in stari Hart in Li-Hung!«

Spet je zavzdihnil; njegovo poznavanje stare Kitajske in starih dinastij ni bilo na kdo ve kako trdnih nogah.

»Denar nima prave veljave, če ga ne znate pravilno obrniti. Mene poglej, Fing-Su! Ne žene ne otroka nimam in sem vendar milijonar, od samih milijonov težak! Kakor pripovedujejo, je mojim vrstnikom odklenkalo. Izumrli so skoraj.«

Vznemirjen si je mel nos.

»Skoraj,« je ponovil previdno. »Če bi nekateri ljudje to storili, kar hočem jaz, bi ne bilo tako... Toda... ali bodo storili po mojem? Kdo ve?«

Fing-Su ga je z brezdanjimi očmi vprašujoče pogledal.

»Človek bi mislil, da vam je treba samo izustiti željo, pa se že uresniči.«

Mladi Kitajec je govoril pretirano skozi nos; svojstvo oxfordskih študentov! Nič ni Joeja bolj razveselilo, kakor če je slišal glas svojega varovanca; kultura, brezhibna tvorba slehernega stavka in podzavestna prevažnost glasu in načina govorjenja, vse to je bilo ko godba za njegova ušesa.

Fing-Su je bil res napravil svoj eksamen na oxfordskem vseučilišču in je bil bachelor of arts. Joe je bil ustvaril ta čudež!

»Izobražen človek ste, Fing-Su, jaz sem pa star neotesanec brez znanja zgodovine, zemljepisa in drugih takih umetnosti. Knjige so mi deveta briga. Nikoli se za to šaro nisem zmenil. Tudi sveto pismo — zlasti razodetje — je od sile zamotana zadevščina.«

Izpil je ostanek brezbarvnega riževega žganja in globoko zajel sapo.

»Še o neki stvari se morava pogovoriti, dragi fant... Vrednostni papirji, ki sem vam jih bil izročil...«

Zadrega mu je zaprla usta. Naslanjač je zapraščal, ko se je velikan ozlovoljen obrnil.

»Za tem še nekaj tiči. Rekel mi je namreč, da bi tega ne bil smel storiti. Ali me razumete, kaj vam hočem reči? Počenega groša niso vredni. To je bila tako ena izmed ‚njegovih' muh, da bi ne prišle mešetarjem na borzi v roke. Prebitega groša niso vredne tiste papirnate cunje.«

»Ali on ve, da so v mojih rokah?« je vprašal Fin-Su.

Po Joejevem vzoru ni imenoval Clifforda Lynna nikoli po imenu, temveč zmerom le »on«.

»Ne, nič ne ve!« je dejal Joe s poudarkom. »Saj to je ravno tisto. Toda snoči je govoril o papirjih. Dejal mi je, naj nikomur ne dam vrednostnih papirjev, niti enega samega ne!«

»Moj čislani in častivredni oče jih je imel devet,« je menil s svileno mehkim glasom Fing-Su, »jaz jih pa imam zdaj štiri in dvajset.«

Joe si je drgnil neobrito brado. Bil je srdit, skorajda nezaupljiv.

»Dal sem vam jih... bili ste dober fant, Fing-Su... Latinščine ste se naučili in filozofije in še kdo ve česa. Moja izobrazba je piškava in zato sem hotel vsaj za vas nekaj storiti. Velika reč, ta izobrazba!« Obotavljaje se je obmolknil in si grizel spodnjo ustnico. »Nisem tak, da bi nazaj terjal, če kaj dam. Toda saj ga poznate, Fing-Su.«

»Sovraži me,« je dejal hladnokrvno mladenič. »Včeraj me je ožigosal z vzdevkom ‚rumena kača'.«

»Kaj, to je storil?« je žalostno vprašal Joe.

V njegovem glasu je prav razločno zvenela želja, da bi rad izgladil nesoglasja. toda pomagati si ni znal.

»Prej ali slej ga bom že spet ugnal,« je dejal, brezuspešno se trudeč, da skrije svojo negotovost. »Bistra glava sem, Fing-Su. Marsikatero idejo sem vam že vcepil, o kakršnih živ krst še pojma nima. Zdaj imam načrt...«

Zahihital se je ob misli na svojo skrivnost, toda že naslednji trenutek se je spet zresnil.

»... kar se torej teh vrednostnih papirjev tiče, bi vam kar dal nekaj tisoč funtov zanje. Saj sem vam že rekel, da niso prebitega groša vredni. In vendar vam dam rad nekaj tisočakov zanje.«

Kitajec se je neslišno premaknil na svojem stolu in je zdajci pogledal svojega očetovskega prijatelja s temnim očesom.

»Mr. Bray, kaj mi naj le denar koristi?« je skoraj ponižno dejal. »Moj častivredni in spoštovani oče mi je zapustil veliko premoženje. Saj veste, da sem Kitajec z majhnimi zahtevami.«

Fing-Su je vrgel ogorek proč in si z neverjetno spretnostjo zvil drugo cigareto. Komaj je bil vzel tobačnico in papirček v roko, je bila podolgovata bela cigareta že zvita.

»V Šanghaju in v Kantonu si pripovedujejo, da ima družba Yünnan več denarja, kakor ga je zdajšnja vlada sploh kdaj videla,« je počasi dejal. »Lolovi ljudje so baje v dolini Liao-Lio našli zlato...«

»To smo mi našli,« je samodopadljivo menil Joe. »Lolovi ljudje vendar niso mogli ničesar najti, kvečjemu izgovore so iznašli, da so lahko zažgali kitajski tempelj.«

»Toda vi ne daste denarja v obtok,« je trdovratno menil Fin-Su. »Mrtva glavnica...«

»Mrtva glavnica! Kaj še! Štiri in pol od sto mi nese,« je zamrmral Joe predse.

Fing-Su se je nasmehnil.

»Štiri in pol od sto! Sto od sto bi se dalo iztisniti! Tam gor v Šan-Siju so premogovni zakladi, vredni najmanj bilijon dolarjev... kaj pravim — milijonkrat bilijon! Vi tega ne morete storiti — toda rečem vam, da nam manjka samo moža v ‚prepovedanem mestu', ki bi ukazoval: ‚To stori!' in storjeno bi bilo. In če bi ga iztaknili, bi mu manjkalo vojske. Zato bi lahko vi porabili svoje rezervne zaklade. Da, mogočen mož...«

»Morda.«

Joe Bray se je boječe ozrl okrog sebe. Sovražil je kitajsko politiko, ‚on' jo je pa sovražil še stokrat bolj.

»Fing-Su,« je v zadregi povzel, »ameriški konzul z dolgim, ozkim obrazom je bil včeraj pri meni gost. Na moč je bil jezen na vaš klub ‚radostnih rok'.«

Joe si je odkašljal in je spet nadaljeval:

»Pravil je, da govore po vsej deželi samo o tem. Osrednja vlada se že zanima za stvar. Ho Sing je bil prejšnji teden tu in vprašal, kdaj lahko pričakujejo, da se boste vi spet vrnili v London.«

Ozke ustnice Kitajca so se zaokrožile v smehljaj.

»Čemu le toliko burje zaradi mojega neznatnega kluba?« je menil. »Saj ima zgolj socialne namene — s politiko se prav nič ne bratimo. Mr. Bray, nikar ne mislite, da je to dobra misel, da bi porabili rezervne zaklade družbe Yünnan za...«

»Niti ne mislim na to!« Joe je jezno stresel glavo. »Teh se nikakor ne morem dotakniti. Kar se pa tiče vrednostnih papirjev, Fing...«

»Pri mojem bankirju v Šanghaju leže — in treba jih bo vrniti,« je dejal Fing-Su. »Samo to si želim, da bi me imel naš prijatelj rad. Zgolj občudovanje in spoštovanje čutim zanj. ‚Rumena kača' mi je rekel. To je bilo zares neprijazno.«

Možje z nosilnico so že čakali, da bi Kitajca odnesli domov. Joe Bray je dolgo strmel za bežečimi kuliji, dokler niso izginili za ovinkom.

Pred majhno hišo Fin-Suja so čakali trije možje. Čepeli so pred vrati. Odslovil je svoje nosače in pomignil ljudem, naj stopijo v temni z rogoznicami pokriti prostor, ki mu je bil za delovno sobo.

»Dve uri po sončnem zahodu bo Clifford Lyne,« zdaj je izgovoril njegovo pravo ime — »prišel skozi vrata ‚Dobrodelnega riža'. Umorite ga in mi prinesite vse papirje, ki jih bo imel pri sebi.«

Clifford je bil na minuto točen, vendar je prišel skozi mandarinska vrata — in zavratni morilci so ga bili zgrešili. Svojemu gospodarju so brž povedali, da jim žito ni šlo v klasje, toda Fing-Su je že vedel, da se je Clifford vrnil po drugi poti.

»Mnogo možnosti je, da te spravimo s poti,« je mrmral Fing-Su predse. »Morda je prav tako, da se ni zgodilo, dokler sem še jaz v mestu. Jutri pojdem na Angleško, odkoder se bom vrnil mogočen in velik.«

2. POGLAVJE

Natanko šest mesecev po odhodu Fing-Suja so sedeli trije družabniki tvrdke Narth Brothers za zapahnjenimi vrati v svoji londonski posvetovalnici. Bili so v prav čudnem položaju. Stephen Narth je sedel v naslanjaču na mizi. Njegov debeli, zabuhli obraz je bil bled in v obup nagubano čelo je pričalo, da ga tarejo hude skrbi.

Major Gregory Spedwell mu je sedel na desnici. Bil je ogabne rumene polti in črnih, kodrastih las. Živčno se je igral z močno okajenimi prsti. Njegova preteklost ni bila zgolj vojaška.

Njemu nasproti je sedel Ferdinand Leggat, ki je bil s svojim zdravim obrazom in zalizci na las podoben liku Johna Bulla, čeprav njegovo navidezno zdravje ni bilo v skladu z njegovim značajem. Leggat je bil že marsikaj poskusil v življenju, marsikaj, kar se mu je samemu zdelo komaj verjetno, preden je našel varno zavetje pri tvrdki Narth Brothers itd.

Bili so časi, ko je bilo ime tvrdke Narth v londonski city tako vzvišeno nad vsemi dvomi, da si kar lahko prisegel nanj. Thomas Ammot Narth, oče zdanjega šefa, je le kratko časa opravljal na borzi poštene in kajpak na moč omejene kupčije. Tvrdka je bila v očeh svojih strank med najbolj gosposkimi na Angleškem.

Njegov sin je bil podedoval trgovsko žilico, toda manjkalo mu je razumske razsodnosti. Posledica tega je bila, da je kupčije povečal in da strank ni več izbiral med najboljšimi. Starejši trgovski prijatelji tvrdke niso bili vzradoščeni spričo tega — in ko je zaradi kupčij moral večkrat pred sodnika in je javnost izvedela o nekaterih nečednih kupčijah, so mu obrnili hrbet.

Naposled je imel le še enega pisarja in enega borznega agenta. Večkrat je imel priložnost prav mastnih zaslužkov. Manjkalo mu je pa zdravih in solidnih kupčij, ki so zmerom najvarnejši temelj uspeha.

V slabih časih si je pomagal tako, da je ustanovil mnogo družb. Nekatere so uspešno cvetele, večina jih je pa šepala. Ni minilo dolgo časa, pa je moral v poravnavo.

Spričo teh pustolovščin je prišel Stephen Narth v stike z Mr. Leggatom, nekim galicijskim petrolejskim špekulantom, ki se je hkratu ukvarjal z gledališko agenturo in posojanjem denarja in je bil udeležen pri marsikaterem sleparskem podjetju.

Zadeva pa, ki je privedla vse tri družabnike tvrdke že ob devetih zjutraj v to hladno, neprijazno pisarno na posvet, ni imela prav nič skupnega z ostalimi kupčijami tvrdke. Mr. Leggat je bil ravno na vrsti, da izpregovori, toda njegovo besedičenje ni bilo kdo ve kako razumljivo.

»Kar krstimo stvar s pravim imenom. Naše podjetje je bankrotno. Pri konkurzni razpravi bodo prišle na vrsto stvari, ki se ne tičejo ne Spedwella ne mene. Jaz nisem špekuliral s tvrdkinim denarjem in Spedwell tudi ne.«

»Saj ste vedeli...« je razburjeno povzel Narth.

»Ničesar nisem vedel.« Mr. Leggat mu je skočil v besedo. »Pregledniki knjig so ugotovili, da za petdeset tisoč funtov ni položkov. Nekdo je pač špekuliral na borzi... toda to nisem bil ne jaz in ne Spedwell.«

»Toda prav vi ste mi svetovali...«

Mr. Leggat je že spet dvignil desnico v svojo obrambo.

»Zdaj ni čas za protiobtožbe. Pribito je, da manjka petdeset tisočakov. Kje in kako bi le mogli dobiti tolikšno vsoto?«

Nekaj hipov je gledal mrkega Spedwella, ki mu je vrnil pogled s sarkastičnim mežikanjem.

»Vama je lahko,« se je srdil Narth. S svilnatim robcem si je obrisal potno čelo. »Saj sta bila vendar oba deležna petrolejske špekulacije, da, da — prav oba!«

Mr. Leggat se je nasmehnil in skomignil s širokimi pleči. Rekel pa ni nič.

»Petdeset tisoč funtov je preteto velika vsota.« To so bile prve besede, ki jih je Spedwell izustil.

»Strašno mnogo denarja,« je pritrdil njegov prijatelj in čakal, da bo spet Narth katero zinil.

»Danes se nismo sestali, da premlevamo že zdavnaj znana dejstva,« je nestrpno dejal Narth, »temveč zato, da najdemo izhod iz te zagate. Kako bomo stvar zavrli ali obrnili na bolje, da, gospoda, to je naša naloga.«

»Na to je odgovor kaj lahak,« je dobrovoljno menil Mr. Leggat. »Jaz, pri moji veri, jaz nimam želje, da bi sedel za zamreženimi okni. In zato moramo, to se pravi, Narth, vi morate nekje dobiti denar. Samo ena možnost je,« je počasi nadaljeval Leggat in ostro gledal Stephenu Narthu v oči. »Vi ste nečak ali bratranec Josepha Braya — in ves svet ve, da ima Bray neprecenljiva bogastva, več, mnogo več, kakor si človek sploh lahko predstavlja. Na splošno menijo, da je najbogatejši mož na Kitajskem. Kolikor vem — prosim, kar popravite, če bom kaj nápak zinil — kolikor torej vem, dobiva vaša družina letno rento od tega gospoda...«

»Dva tisoč na leto,« mu je skočil Narth v besedo. »Toda ta zadeva ni z našo stvarjo v prav nobeni zvezi!«

Mr. Leggat se je spogledal z majorjem in se zarežal.

»Mož, ki vam vsako leto pošilja po dva tisoč funtov, menda ne bo gluh za vašo stisko. Josephu Brayu je petdeset tisočakov prava figa!« Tlesknil je s prsti. »Dragi moj Narth, zadeva je takšna: čez štiri mesece, morda že prej, vas bodo vlekli pred sodnika, če ne boste z denarjem zamašili ust tistim psom, ki vam bodo prav kmalu na sledi.«

»Na sledi! Hm! Nam vsem trem!« je zlobno menil Narth. »Samega me ne bodo sodili — to si zapomnita! Enkrat za vselej si izbijta misel, da bi se mi utegnilo posrečiti izvleči iz Brayeve denarnice en sam cent več, kakor mi doslej pošilja. Trd je ko železo, njegov poslovodja pa trši ko jeklo. Mar menita, da nisem že doslej poskušal iztisniti kaj več zase? Še pošteno sem se trudil, pa se mi ni posrečilo.«

Mr. Leggat je spet ošinil majorja Spedwella. Oba sta zavzdihnila in kakor na povelje sta oba hkratu vstala.

»Pojutrišnjem se bomo spet sešli,« je menil Leggat. »Rečem vam, da bo samo vam v korist, če boste medtem brzojavili na Kitajsko. Edina možnost, ki potlej še ostane, bo Mr. Josephu Brayu še neprijetnejša ko zavest, da mu ždi sorodnik za zamreženimi okni.«

»Kam cikate s temi besedami?« je s sršečim pogledom vprašal Narth.

»Mislim samo,« je dejal Mr. Leggat in si medtem prižgal smotko, »pomoč nekega gospoda... Grahama St. Claya.«

»In kdo, tri sto kosmatih, je ta Graham St. Clay?« je začuden vzkliknil Narth.

Mr. Leggat se je samo skrivnostno namuznil.

3. POGLAVJE

Stephen Narth je odhajal iz svoje pisarne na Old-Broad-Streetu po navadi ob štirih. Ob tem času ga je čakala njegova limuzina, da ga popelje v njegovo lepo vilo v Sunningdalu. Toda ta večer se je nekam obotavljal; ne morda zato, ker ga je še delo zadrževalo, ne zato, ker je moral mnogo razmišljati o svojem slabem stanju, temveč zato, ker je pričakoval z dostavo o petih pošto s Kitajskega. Čakal je svoj mesečni ček.

Joseph Bray je bil njegov bratranec v drugem kolenu. Ko so bili Narthi še trgovski knezi, Brayi pa njihovi najsiromašnejši sorodniki, so se komajda zanimali v veliki družini za početje Joeja Braya. Šele pred desetimi leti, ko je dobil Mr. Narth pismo od svojega bratranca, so spet navezali stike med seboj. Nihče ni vedel, da sploh kje živi mož z imenom Joe Bray — in ko je Mr. Stephen Narth prebiral slabo bratrančevo pisanje, bi ga bil skorajda vrgel v koš. Imel je takrat sam s seboj dovolj opravkov, zato mu ni šlo v račun, da bi se zanimal še za usodo daljnih sorodnikov. Toda tik pred koncem pisma je ugotovil, da je njegov pisec sam znameniti Bray, čigar ime je na vseh svetovnih borzah imelo imenitno veljavo — tisti Bray, predstavnik svetovnoznane družbe Yünnana. Po tem odkritju je postal zanj Joe Bray na moč važna osebnost.

Nikoli se še nista bila videla. Pač je nekje dobil sliko starega moža, toda na njej je gledal v svet trdo in srdito. Bržčas se je menda zaradi vtisa, ki ga je nanj napravila ta slika, toliko obotavljal, da bi se zatekel k njemu po pomoč, ki mu je bila tolikanj potrebna.

Dalje prihodnjič

ŠPORTNI TEDNIK

Ilirija ali Viktorija?

Tekmovanje v plavalni ligi je od našega zadnjega pregleda napredovalo za 3 tekme. Položaj se je zdaj toliko razčistil, da je že videti, kdo ima največ upanja za naslov državnega prvaka. V poštev prideta samo še dva, Ilirija in Viktorija, odkar je tretji najresnejši tekmec Jug, izpadel. Za kratek čas je Viktorija prehitela Ilirijo in se po količniku postavila na čelo. Po tekmi med Ilirijo in Jadranom v Ljubljani je bila pa Ilirija spet na vodstvu. Podoba je, da se bo vprašanje prvaka rešilo šele 3. septembra, ko bo v Ljubljani odločilno srečanje med Ilirijo in Viktorijo. Kdor bo v tej tekmi zmagal, bo tudi letošnji državni prvak.

Tako zanimivo kakor letos ni bilo ligaško tekmovanje v plavanju še nikdar. Zato je tudi udeležba občinstva zelo velika in je zlasti v Ljubljani zmerom toliko gledalcev, da celo zasenčijo obisk pri velikih nogometnih tekmah. Ljudje so pač priče izredno zanimivim borbam in to fair borbam, kar se v nogometu le redko dogaja. Poleg športnega bodo klubi skoraj brez izjeme dosegli tudi dober finančni uspeh.

Na Sušaku je Viktorija premagala Jadran s 63:46. Drugi nastop na turneji je imel Jadran v Zagrebu, kjer je izgubil nasproti ZPK s tesno razliko 1 točke v razmerju 54:55. V Ljubljani je doživel najhujši poraz v razmerju 73:36, kar je obenem tudi največji rezultat, ki ga je kdaj dosegel ligaški klub.

Po teh tekmah je stanje po točkah naslednje: Ilirija 440, Jug 426, Jadran 319, ZPK 313, Viktorija 245. Pripomniti je, da čaka Viktorijo še srečanje z vsemi klubi. Po povprečku je pa položaj naslednji: Ilirija 62.85, Viktorija 61.25, Jug 60.85, Jadran 45.57 in ZPK 44.71.

Jadran je nasproti Viktoriji dosegel tri zmage. Dvakrat je bila prva njegova najboljša plavalka Bearova, tretjo zmago je pa zabeležil v ženski štafeti. Zmagovalci so dosegli naslednje rezultate: moški: 400 m prosto Defilipis (V) 5:29.6, 100 m hrbtno Vidmar (V) 1:15.6, 100 m prosto Defilipis (V) 1:02.4, 200 m prsno Grkinić (V) 2:53.2, 4×200 m Viktorija 9:54; ženske: 100 m prosto Beara (J) 1:17, 200 m prsno Boršić (V) 3:30.3, 100 m hrbtno Beara (J) 1:29.6, 4×100 m Jadran 5:29.5. Tekma v waterpolu se je pri stanju 1:0 za Viktorijo zaradi naliva prekinila.

Med ZPK in Jadranom je bila v Zagrebu ogorčena borba. V plavanju je zmagal ZPK s 55:54, v waterpolu pa Jadran s 4:3. Rezultati so bili: moški: 400 m prosto Vidović (ZPK) 5:28.4, 100 m hrbtno Bakašun (J) 1:17.2, 100 m prosto Vidović (ZPK) 1:03.6, 200 m prsno Dvoržak (ZPK) 3:05.4, 4×200 m ZPK 10:16; ženske: 100 m prosto Beara (J) 1:14.8, 200 m prsno Fischer (ZPK) 3:34.2, 100 m hrbtno Beara (J) 1:31, 4×100 m Jadran 5:30.2.

V Ljubljani Jadran ni dosegel nobenega prvega mesta. Z izjemo treh disciplin je Ilirija povsod beležila dvojne zmage. Tudi Bearova, ki je doslej zmerom zmagovala, je morala tokrat kloniti in tako se je zgodilo, da je Ilirija nasproti Jadranu dosegla kar 10 točk več kakor Viktorija. Zmagali so: moški: 400 m prosto Scarpa 5:36.2, 100 m hrbtno Pelhan 1:15, 100 m prosto Pelhan 1:02.4, 200 m prsno Cerer 3:07.4, 4×200 m Ilirija 10:06; ženske: 100 m prosto D. Finc 1:17.8, 200 m prsno Martin 3:35.8, 100 m hrbtno Finc 1:34.4, 4×100 m Ilirija 5:34.2. V waterpolu je zmagal Jadran s 3:2.

V nogometu doma nismo imeli večjih prireditev. Na sporedu so bile le prijateljske tekme. V Ljubljani je Mars igral z Uskokom iz Zagreba 1:1. Igra je bila prav živahna. Na svojem igrišču v Trnovem je Jadran imel v gostih jeseniško Bratstvo. Gorenjci so pokazali prav dobro igro in zasluženo zmagali s 6:2.

V Mariboru je Maribor zasluženo premagal Rapida s 4:2. V Celju je mariborska Slavija porazila Jugoslavijo s 5:3. Lep uspeh je v Kranju dosegla ljubljanska Svoboda, ki je premagala Kranj s 4:1. Na Rakeku je SK Moste beležilo nasproti domačemu Javorniku visoko zmago 6:1.

V hrvatski in srbski ligi je bilo nekaj prvenstvenih tekem. V Zagrebu je Concordia nepričakovano premagala Haška s 4:3, Gradjanski je pa porazil varaždinsko Slavijo s 6:2. V Subotici je Hajduk z istim rezultatom odpravil Bačko. V Splitu je domači Split premagal zagrebškega Železničarja z 2:1. V Osijeku sta si domača Slavija in sarajevski Sašk z 1:1 razdelila točki.

V srbski ligi je v Beogradu Jugoslavija porazila Jedinstvo s 4:0, BSK pa Baška s 5:1. V Sarajevu je domača Slavija katastrofalno odpravila Gradjanskega iz Skoplja s 7:0. V Borovu je Bat'a tesno premagala Vojvodino z 1:0, v Pančevu je pa Jugoslavija iz Jabuke zmagala nad Žakom s 4:0.

V Ljubljani je atletska sekcija Hermesa imela svoj prvi nastop in za začetek dosegla razmerno dober uspeh.

KOLESA

damska in moška, najnovejši letošnji modeli v največji izbiri naprodaj po neverjetno nizkih cenah.

NOVA TRGOVINA

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 36 nasproti Gospodarske zveze

Radio Ljubljana od 29. VIII. do 4. IX. 1940.

ČETRTEK 29. AVGUSTA:

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Deset minut zabave 20.10: Slovenščina za Slovence 20.30: Veseli trio 21.15: Koncert simfonične glasbe 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PETEK 30. AVGUSTA:

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 14.10: Tedenski pregled Tujskoprometne zveze 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Za planince 20.10: Vzgojna posvetovalnica 20.30: Akademski pevski kvintet in Radijski orkester 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Samospevi ge. Valči Smerkoljeve, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. Konec ob 23. uri.

SOBOTA 31. AVGUSTA:

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 10.00: Prenos otvoritve ljublj. velesejma 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Plošče 14.00: Poročila 17.00: Otroška ura 17.30: Plošče 17.50: Pregled sporeda 18.00: Radijski orkester 18.40: Ob stoletnici božje poti Sv. Križ pri Belih vodah (g. Boris Orel) 19.20: Nac. ura 19.40: Objava 20.00: Zunanjepolitični pregled 20.30: Pisan večer s petjem, godbo in šalami 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

NEDELJA 1. SEPTEMBRA:

8.00: Jutrnji pozdrav 8.15: Kvartet trobil 9.00: Napovedi, poročila 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve 9.45: Verski govor 10.00: Pevski in klavirski koncert: gdč. Vida Valjalo in ga. Marta Osterc-Valjalo 11.00: Prenos promenadnega koncerta vojaške godbe 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 16.30: Fantje v naše vrste! 17.00: Kmet ura 17.30: Pod lipo: Nastopajo Fantje na vasi, Kvartet sester Stritarjevih in Stanko Avgust (harmonika) 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Koncert Primorskega prosv. društva »Sloga« iz Kranja 21.00: Radijski orkester 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Prenos lahke glasbe z velesejma. Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK 2. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Izseljenski kotiček 20.10: Ljudsko zdravje v Sloveniji: Umiranje dojenčkov (g. dr. Ivo Pirc) 20.30: Pevski koncert »Ljubljanskega zvona« 21.15: Prenos lahke glasbe z velesejma 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

TOREK 3. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Slovenski napevi. Sodeluje g. Friderik Lupša in Rad. orkester 14.00: Poročila 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Gospodarska poročila 20.10: Vzgoja k disciplini in svobodi (gosp. prof. E. Boje) 20.30: Plošče 21.00: Radijski orkester 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Narodne in umetne pesmi ob spremljevanju citer (gdč. Štefka Korenčanova in g. Vilko Skok). Konec ob 23. uri.

SREDA 4. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Duet harmonik (brata Malgaj) 14.00: Poročila 18.30: Mladinska ura: O letenju v velikih višinah (g. Janko Colnar) 18.45: Plošče 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.10: O postanku in razvoju fotografije (g. Oskar Kocjančič) 20.30: Koncert godbe 40. pp. Triglavskega 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Šramel-kvartet »Murnček«. — Konec ob 23. uri.

PROTI MALOKRVNOSTI, bledici, splošni slabosti, slabemu teku, za regeneracijo krvi po porodu, za rekoncalescenco je »Ferrodovim« preizkušeno in zanesljivo zdravilo. Cena za 1 steklenico 40 din, s poštnino 45 din, 3 steklenice 120 din franko. Proizvaja: Mr. ph. A. Mrkušić, lekarnar v Mostarju (banovina Hrvatska). Dobiva se v lekarnah. Reg. S. Br. 6682-32.

FR. P. ZAJEC

IZPRAŠAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6 pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, topiomeri, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Samo kvalitetna optika! Ceniki brezplačno

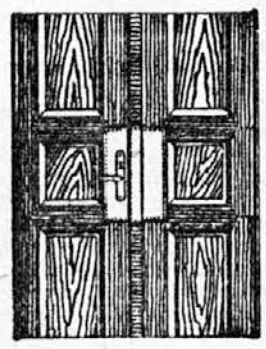

Celuloidne ščite za vrata dobavlja po vsaki meri in barvi tvrdka FRANJO ZRNEC, steklarstvo LJUBLJANA, Kopitarjeva 1 Telefon 38-66

Otroški voziček, kolo ali šivalni stroj najhitreje in najbolje kupite, prodaste ali zamenjate v trgovini Josip Uršič — Celje Narodni dom

Če Vam je težko pri srcu in si želite malo razvedrila, potem sezite po »Družinskem tedniku«!

Uporaba ULTRA-OLJA-NIVEA izključuje sončne opekline!

Sonce lahko uživate, dokler se Vam ljubi. Zakaj ULTRA-OLJE-NIVEA vsrkuje opekline povzročujoče sončne žarke in propušča le tiste, ki povzročajo porjavitev. Razen tega porjavite hitro in lepo enakomerno.

Ultra-olje-Nivea deluje takole:

kratkovalovne (opekline povzročujoče) sončne žarke zadržuje

dolgovalovne (porjavitev povzročujoče) sončne žarke da propušča.

Posteljno perje kemično čiščeno po din 12·—, 25·— 35·—, 55·—, gosje perje, sivi in beli puh, po konkurenčnih cenah, dobite pri „Luna", Maribor, Glavni trg 24. — Vzorci brezplačno!

ZA WEEKEND kupite najcenejše zložljive vrtne fotelje, rožaste kreton in klot odeje, primerne zavese v različnih vzorcih pri SEVER, Marijin trg 2. Prevzamemo v popravilo tudi stare odeje.

STRELE VAS VARUJE STRELOVOD

Infekcije

O.K.

AMERIŠKA GUMIJASTA SPECIALITETA ČITAJ O-KE!

Vaša usoda brezplačno!

Ta veliki dobrotnik človeštva, popularni, znani strokovnjak v področju astroloških naukov, brezplačno in karakteristično prerokuje vašo usodo. Njegove izjave bude veliko in splošno senzacijo po vsem kulturnem svetu.

Pomagal vam bo, srečni boste, zaupajte mu, da vam bo prerokoval važne okoliščine, ki bodo spremenile smer vašega življenja in vam pomagale do dobitka in vsakega zaželjenega uspeha, našel in očrtal vam bo vse glavne smernice vaše bodoče življenjske poti.

Ker pozna borbo in težnje človeštva v današnji dobi, se je odločil, da bo ljudem vseh slojev omogočil s pomočjo te znamenite znanosti, ki preko nje dobiva človeštvo veliko upanje za srečno življenje in vsakomur bratsko pomagal in mu pokazal pravo in nepogrešljivo pot, ki je treba po njej hoditi in tako bo vsakdo našel pravo srečo in blagostanje. Kajti večina ljudi in poedinci so silno neodporni za udarce težke in krute usode. Da bi se pa vsakomur razjasnila pot, mu je potrebna pomoč, pot in smer in tako se bo duševno in telesno okrepil in dosegel vse svoje želje, ker vsi ljudje na tem svetu zaslužijo, da v času svojega tostranskega življenja dosežejo uspehe in veselje. Če ste premožni, revni, bolni, izčrpani ali v ljubezni nesrečni, če ste preživeli življenjske težave, razne izgube, ali ste duševno klonili, imate vendarle vsi svoje duševne napake in boste samo po tej poti dosegli svoje velike cilje.

Vsakemu bo prerokoval: uspeh in srečo v bodočnosti, preteklosti, sedanjosti, karijeri, službi, znanosti, politiki, bogastvu, ljubezni, zakonu, loteriji, potovanju, dedovanju, zdravju, doti, sodnih sporih, špekulacijah, nenadnih dobitkih, vsakemu bo dal strokovnjaški pismeni nasvet, ki mu bo koristil vse življenje; odgovoril bo tudi na vsa tajna zanimiva vprašanja, ki mu jih morete zaupati brez slehernega oklevanja.

Razlaga vaše značajne poteze, odkriva skrivnosti vaših velikih prijateljev in sovražnikov, napoveduje razne nevarnosti, nesrečne slučaje in podobno.

Horoskop pošilja vsakomur kar najbolj diskretno.

Mnogoštevilne izjave hvaležnosti prihajajo vsak dan iz vseh krajev sveta, kar dokazuje izredno zaupljivost in točno prerokovanje. Temu slavnemu astrologu so izjavile svoje priznanje največje osebnosti, veliki znanstveniki, književniki, umetniki, filozofi, veliki politiki in zmagovalci na vseh vojaških in diplomatskih področjih.

Znamenita pisarna »Radosavljevića« je ena najbolj razvitih, najbolj znanih, največjih in najpopularnejših na vsem svetu. Pridobila si je veliko zaupanje v vseh slojih naroda, v vseh krajih sveta. Vsi največji listi v Evropi so priobčili življenjepis tega astrologa in je res ta astrolog današnjega modernega časa v pravem smislu vzvalovil in razburkal milijone duš na vsem svetu, ker je zares pomagal narodom obeh polov, narodom vseh slojev. Vse človeštvo pozna njegova dela, ki se je v njih slavil na razpolago službi naroda, hoteč vsakemu pomagati, da postane zmagovalec na raznih popriščih, da občuti vsakdo veliko in pravo veselje v življenju, saj je velikim in malim ljudem »astrologija« v vseh vekovih pomagala, jih osrečevala in imela velike zasluge za srečo človeštva. Vsi, rojeni med 1857. in 1931. letom, naj pišejo po horoskop na Radosavljevićev naslov, ravnati se morajo pa točno po priloženih navodilih.

Pošljite tudi vi natančen in čitljiv lastnoročno spisan naslov, označite svoj spol, dan, mesec in leto rojstva, 10 dinarjev, v denarju po položnici ali 15 dinarjev v znamkah za stroške, klienti iz tujine pa 20 din v gotovini.

Naslov: Astrološki biro Radosavljević, poštni predal št. 1, Sopot, Dunavska banovina, Jugoslavija.

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkoti in vsa praktična oblačila, nudi v največji izberi, najceneje Presker Ljubljana, Sv. Petra c. 14

NAUMANN

KOLESA kakovostna, OTROŠKI VOZIČKI novih oblik, velika izbira IGRAČ, OTROŠKE OPRAVE in OPREME S. REBOLJ na VOGALU Miklošičeve in Tavčarjeve

MALI OGLASI

FRANJO PERČINLIČ konc. elektrotehnično podjetje LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 16 Telefon 23-71

Na zalogi imam vedno vse priprave in aparate za gospodinjstvo, kakor tudi vsa svetlobna telesa, t. j. od žarnice do lestenca svetovnoznane tvrdke »Siemens«. Izvršujem tudi električno napeljavo za razsvetljavo in pogon

OREHOVA JEDRCA sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana, Židovska ul. 6. 48. T.

OKAMA MAZILO iz zdravilnih zelišč. Čudovit uspeh pri ranah, opeklinah, ožuljenjih, volku, turih in vnetjih itd. za nego dojenčkov, pri kožnem vnetju, izpuščajih in hrastah na temenu, za razpokane prsne bradavice. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

VOJNO SKODO in druge drž. papirje kupujemo proti takojšnji gotovini. Tudi posamezne komade RUDOLF ZORE Ljubljana - Gledališka ulica 12

KOROŠKE BRUSNICE dnevno sveže razpošilja od 6 kg naprej Henrik Cehner, Libeliče, žel. postaja Dravograd-Meža.

IZDELUJEMO GUMBE Pobiramo spuščene pentlje na nogavicah GALANTERIJA VERDAJ Ljubljana, Igriška ul. 14

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja Hugo Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.